

2022

Foto: Patri Blom

Sisältö

Innehåll

Vuosikokouskutsu / Möteskallelse	5	Nekrologit / Nekrologer	97
Liity jäseneksi / Bli medlem	5	Esko Haasmaa	98
Hallituksen terveiset	6	Kauko Johannes Laine	102
Redaktionens hälsning	8	Gurli Lindholm har lämnat Pentala	104
Ajankohtaista / Aktuellt	11	Järjestöt / Föreningarna	108
Ärviän poistoa ja vesien tutkimusta Suvisaaristossa	12	ESF	110
Ärviäkavuiston poisto lähti ripeästi liikkeelle Bredvikenillä	16	Canoan toimintaa 2022	114
Bergön lintutorni	24	SViE: Livet efter pandemin	116
Kytö och alla omkringliggande kobbar och skär till salu	29	Ladanin uusi elämä	117
Saaristomuseon kesä 2022	36	Pentala-Herrö sällskapets verksamhet 2022	126
Skärgårdsbutiken blev Bistro Café Sommarö	38	Sommarö Marthaförening fyllde 75 år	128
Fotograf Nora Musgrove	42	Sommarö-Seura / Sommarö-Sällskapet	130
Mikä ihmeen Apodemus?	44	Sommarö-Seura ry:n toimintakertomus vuodelta 2021	136
Suvisaariston Virpi Pekkala	46	Sommarö-Seura ry:n toimintasuunnitelma vuodelle 2022	137
Mataskär myytiin	50	Sommarö-Seuran hallituksen kokoonpano 2022	138
Fusionen mellan Sommarö Vattenandelslag och HRM närmar sig	52	Sommarö-Sällskapets styrelses sammansättning 2022	138
Stadsplaneringen av Skataängen fortsätter och Bergöplanerna ligger nere	54	Palveluhakemisto / Servicekatalog	139
Suvisaariston historiaa / Sommaröarnas historia	56		
Vägen bort	58		
Lövöarnas och Sumparns historia	66		
Hur och när fick Sommaröarna sitt namn?	70		
Nimet Svinö, Sommarö ja Sommaröarna	80		
Sommaröarna i Esbo skärgård	84		
Ögruppen, som bolagiserades två gånger	84		

**SOMMARÖ-SEURA RY
SOMMARÖ-SÄLLSKAPET RF**

VUOSIKIRJA / ÅRSBOK / 2022

50. vuosikerta / 50:e årgången

Julkaisija / Utgivare

Sommarö-Seura ry

Sommarö-Sällskapet rf

www.sommaroseura.fi / www.sommarosallskapet.fi

Toimitus / Redaktion

Carl "Calle" Lindgren, huvudredaktör

Christian Blom

Hans Köhler

Graafinen suunnittelu & taitto / Grafisk Design & omtrytning

Jussi Leppänen | Neogen Design Oy

Kannen valokuva: Pati Blom

Sisäkannen värittilinen AB Sommaröarna-vaakuna, kts. sen historiasta artikkelissa alk. s. 70

Julkaisukerrat / Utgivningsfrekvens

Kerran kalenterivuodessa / En gång per kalenderår

Painosmäärä / Upplaga

650 kpl / st

ISSN 0788-4265 (painettu)

ISSN 2242-3192 (verkkokaisteisto)

Painotalo / Tryckeri

Jelgavas Tipografija 2023

Paperi / Papper:

Munken Pure

Vuosikokouskutsu

Möteskallelse

Sommarö-Seuran säätömääräinen vuosikokous 2023 pidetään sunnuntaina 19.3.2023 kello 17.00 Vikingaborgilla. Tarkista ajankohtainen tilanne Sommarö-Seuran kotisivulta.

Sommarö-Sällskapets stadsgenliga årsmötet 2023 hålls söndagen den 19.3.2023 klockan 17.00 på Vikingborg. Kolla den aktuella situationen på Sommarö-Sällskapets hemsidor.

Liity jäseneksi

Sommarö-Seura toimii Suvisaariston asukkaiden asialla. Jos haluat liittyä jäseneksi, lähetä alla mainitut tiedot osoitteella:

Jon Eriksson
Ramsövägen 1
02380 Esbo
jon.eriksson@outlook.com
puh 050 5720858

Jäsenenä saat seuran vuosikirjan. Vuoden 2022 jäsenmaksu on 35 euroa.

Toimita seuraavat tiedot jäsenanomuksessasi:

- Nimi
- Katuosoite
- Postinumero ja kaupunki
- Puhelinnumero
- Sähköpostiosoite

Bli medlem

Sommarö-Sällskapet sköter sommaröbornas intressen. Om du vill bli medlem i föreningen ber vi dig skicka nedan nämnda uppgifter till följande adress:

Jon Eriksson
Ramsövägen 1
02380 Esbo
jon.eriksson@outlook.com
tel 050 5720858

Såsom medlem erhåller du Sommarö-Sällskapets omfattande och högklassiga årsbok varje år. Medlemsavgiften för 2022 är 35 euro per medlem.

Skicka följande uppgifter i din medlemsansökan:

- Namn
- Gatuadress
- Postnummer och stad
- Telefonnummer
- e-postadress

Foto Pati Blom

Hallituksen terveiset

Hyvät Suvisaaristolaiset,

Vuoden 2022 kesä oli taas pitkä ja lämmin – yksi lämpimimmistä vuositu-

hansiin. Suvisaaristossa tämäkin vuosi oli rauhallinen ja varsin onnellinen. Ja niin on varmasti myös tuleva vuosi 2023, joka on jo ehtinyt alkaa, kun luemme tätä vuosikirjaa. Kevätaurinko tekee ulkoilustamme jo varsin mukavaa. Toivottavasti pääsemme ehkä jo jäälle luistelemaan, hiihtämään ja harrastamaan. Ne ovat monelle saaristolaiselle talven kohokohtia. Samalla odotamme kevättä ja sitä, että veneet voi taas laskea veteen.

Bergön uudesta lintutornista voi tänä keväänä itse kokea muuttolintujen parvet. Myös uusi merkitty luontopolku tarjoaa hienon näyteikkunan saaristoluonnon heräämisestä kesään. Sitä kiertäässä voi havaita miten rantaniityt, kallioiset metsät ja koivikot heräävät talven jälkeen kasvuun.

Marraskuussa toteutettiin pieni ihme, kun Kyläkauppa muuntautui Bistro Cafe Sommaröksi – lähes yhdessä yössä. Uudistunut sisustus ja ruokatarjonta on otettu innolla vastaan ja moni on huomannut, että lounasaikaan on jopa ruuhkaa. Suurkiitokset Sommarö-Seuran puolesta Bistron talkooporukalle ja Mark ”Knäppe” Musgrovelle. Suvisaaristolaisilla on edelleen paikka, jossa vaihtaa kuulumiset naapurin kanssa – ja kuulla ajankohtaisimmat juorut.

Sommarö-Seuran tärkeä tarkoitustarjaaminen on edustaa Suvisaaristolaisia maankäyt-

tehnyt aloitteiden Skatanniityn kaavoittamiseksi pientaloalueeksi. Tämä voi toimia tärkeänä ennakkotapaauksena myös muulle kaavoituskeskelle, koska Skatanniityt tulisi olemaan ensimmäinen asemakaava alueellamme. On merkkejä siitä, että kaavoitusasiat voisivat aktivoitua vuoden 2023 aikana. Kaavoitusryhmämmme Marcus Ahlmanin johdolla on jatkossakin aktiivinen osapuoli kaavoitustyössä.

Ympäristöryhmä on Anni Simolan johdolla ja Rambollin toteuttamana saanut päätökseen Suvisaariston vesialueiden laataua ja parantamismenetelmiä tutkivan hankeen. Lopputulema on, että tutkittujen sisälahtiemi tila on paikoinnen huono ja mm. Bredvikenin fosforipitoisuudet elokuussa nousivat hälyttäville tasolle. Tiivistetty ja yksinkertaistettu johtopäätös oli, että lahtien tilaa voi parantaa veden virtausta lisäämällä ja vesikasvillisuuden hallitulla poistolla.

Loppukesästä Bredvikenin lahdessa toteutettiin Petri Parvisen ja Folke Rosengårdin hienosti organisoiman tähkä-äriän niittohanke. Clewatin uuteen teknikkaan perustuva imevä rullaniittokone poisti kasvustoja. Hankeeseen saatiaan tukea ELY-keskukselta, Suvisaariston vesiosuukskunnalta ja Bredvikenin alueen asukailta. Lisää aiheesta kirjassa.

Myös kaksi uutta talkooryhmää on aktivoitunut omien lähialueidensa vesialueiden niittoon. Olemme hakemassa näille ja Bredvikenille jatkorahoitusta ELY:ltä. Tässä yhteydessä on tärkeää todeta, että Sommarö-Seuralla ei ole omia resursseja rahoittaa näitä hankkeita, mutta se toimii aktiivisena osapuolen mm. ELY-hakemuksissa.

Mukavaa talvea ja kevättä, terveisin Sommarö Seuran hallitus

Redaktionsrådets hälsning

50 lyckliga årsböcker

Kära läsare, bästa medlem i Sommarö-Sällskapet!

Du håller i handen den femtioonde årsboken, som Sommarö-Sällskapet givit ut. Det borde firas som ett jubileum, det måste festas och främst av allt får vi hoppas att det uppskattas bland medlemmarna och bland bokens alla läsare i Esbo och annanstans. Det finns ingen annan by eller stadsdel i Esbo där någon annan hembygds- eller boendeförening har fått till stånd så många årsböcker om sin ort.

Sommaröarna är unikt på den här punkten! Sommaröarna är också en otroligt aktiv ort med många föreningar och aktiviteter, därför finns det alltid gott om material till boken. Min fars kusin, Nora Musgrove, berättade i somras för mina engelska "Workaway"-gäster att Sommaröarna är Finlands lyckligaste ort. Så ifall Finland är "världens lyckligaste land" (vilket bör tas med en nypa salt), så är vi på Sommaröarna då världens lyckligaste byfolk. Detta bestyrker också Iltasanomat i sin boendeutredning från januari 2019. Enligt utredningen vann Sommaröarna "trivsel- och lycklighetstävlingen" tack vare invånarnas känsla av trygghet och framförallt deras känsla av plats och utrymme / "asumisväljyys". Kan man fråga sig om också vår lycka och trivsel står på spel när Sommaröarna i framtiden byggs ut eller skall vi bjuda till och låta allt fler bosätta sig här och känna av vår lycka? På Pentala har besökarna säkert minst hundrafaldigats i och med det officiella friluftsområdet, museet och dess båttrafik. Trots detta känner vi oss på Pentala ganska lyckliga och hittills har vi i stort sett fått leva i friid i våra sommarparadis.

Vi på redaktionen är tacksamma för att vår föreningsstyrelse trott och litat på oss och än en gång givit oss fullmakten att producera en årsbok. Det här har inte alls alltid varit självklart. Under sommaröbokens historia har man varje år fått bygga upp nya och gamla argument för att övertyga beslutsfattarna om att boken är viktig och behövs.

Årsboken drogs igång med dunder och brak genast efter att sällskapet hade grundats i början av 1970-talet. Palle Palmroth var den första chefredaktören och man kan nog antagligen säga att utan hans brinnande insats då på sjuttiotalet, hade boken aldrig överlevt. Palle var ju en gammal "agitator", publicist och medieperson, som under andra världskriget rapporterade direkt från krigsfronten.

Sedan tog vi andra emot stafettpinne av honom och boken har fortsättningsvis gjorts och givits ut med samma energi och strävanden som på 1970-talet.

Trots att Sommaröarna är ett litet och begränsat område, har öarna en fantastisk och rik historia, som vi nu fördjupat oss i för alla dessa 50 årsböcker (två av dem var dubbelnummer – det första och pandeminumret som kom ut 2022). Vår första historiker var Kaj Finell, sedan kom Sven Eriksson in i bilden och han forskade och skrev artiklar nästan tills han fyllde 100 år. Och de senaste fyra decennierna har Christian Blom hela tiden skrivit nya historiska artiklar i vår bok.

Den här årsboken har fått en ny designer och grafiker – Jussi "Jusa" Leppänen, det har varit tryggt att jobba ihop med honom. Vår förra grafiker Anne Pasanen, vars design ju rätt långt präglat våra senaste årsböckers utformning slutade efter den föregående årsboken. Vi är djupt tacksamma för hennes stora insats med vår årsbok. Hon var ung då hon startade hos oss och nu är hon mitt uppe i sin karriär och designar för både Sanoma och Yle samt många andra.

Nästan allt arbete som vi gör inom föreningen eller årsboksredaktionen är rent talkarbete.

Vem vet, kanske det är just det som gör att vår entusiasm för bokarbetet hålls vid liv. Året 2022 förde med sig många förändringar i livet på Sommaröarna: pandemin avtog småningom och man kunde börja umgås fysiskt igen. SViE lät reparera Ladan som nu kan starta ett helt nytt liv med ett fint pärttak. Under 2022 fick två betydande byggnader nya traditionella pärttak, då också Fiskarstugan på Pentala fick sitt efterlängtade nya pärttak. Mataskär såldes till sist (se förra årsboken) och har nu fått en ny ägare. Vad allt som kommer att ske på Mataskär får framtiden utvisa. Miiru Tukiainen fattade på hösten beslutet att lägga ner Skärgårdsbutiken, men Knäppe och Nora Musgrove tillsammans med kocken Eddie tog genast över utrymmena och startade ett Bistro-Café där i början av november.

Kytö har satts till försäljning av familjen Edelmann. Också det innebär en stor förändring fast man ju vanligtvis inte kunde besöka Kytö förut heller. Men Kytö var en magisk plats för oss sommaröbor, och det hade kämpats i flera decennier för att de gamla sommaröhemmanen skulle återfå äganderätten till holmarna.

I den här årsboken tar vi upp många aktuella saker igen: Vi gräver i Sommarö-namnets historia, redar ut planeförslagens nuläge, vattenandelsslagens planer för framtiden, borttagandet av särväxtlighet i Bredviken och många andra ämnen.

Årsboksarbetet görs mest på distans nu, men vi skulle gärna se att nya förmågor kunde komma med i vår redaktörskrets, unga eller äldre, finsktalande eller svenska talande. Hör av er. Just nu är 2/3 delar av redaktionsrådets medlemmar ungefär 75 år gamla. Fast Sven Eriksson var aktiv upp till 100 års ålder, är det inte sagt att vi alla orkar så länge.

Årsboksredaktionen tackar Pati Blom för alla nytagna och alltid lika högklassiga fotografier, som han låtit oss använda i boken även detta år. Det kan också nämnas att Pati gav ut 2022 en egen bok med fotografier tagna främst på Sommaröarna

Lyckliga lässtunder önskas av Redaktionsrådet: Calle Lindgren, Christian Blom och Hans Köhler

Calle seglande med Idefix från Drumsö till Pentala med sina Workaway-gäster Ana från Portugal, Gabi från Litauen och Cedric från Tyskland. Idefix och Calle fyller båda 40 detta år, Idefix är i vinteride i Admiralshamnen och ägs numera av Julian Blom tillsammans med Calle Lindgren.
Bild: Cedric Hildebrandt

Ajankohtaista

Aktuellt

Ärviää kerätään nuottaamalla talteen Bredvikenillä syksyllä 2022, kuva Pati Blom

Ärviän poistoa ja vesien tutkimusta Suvisaaristossa

Anni Simola

Sommarö-Seuran vuonna 2021 käynnistämä Suvisaariston vesistön laadun tutkimus ja parantamishanke saatiin vietyä läpi vuonna 2022 Uudenmaan ELY-keskukselta saadun avustuksen ja Sommarö-Seuran rahoituksen turvin suunnitellusti. Hankkeen toteutti konsulttityönä Ramboll Finland Oy ja tuloksesta saatiin 38-sivuinen raportti: Suvisaaristo, Perustila ja kunnostusuunnitelma. Raportti on luettavissa Sommarö-Seuran nettisivuilla ja siitä ja sen tuloksista tullaan keskustelemaan keväällä 2023 vuosikokouksen yhteydessä järjestettävässä keskustelu- ja tiedotustilaisuudessa. Tilaisuus on avoin kaikille Sommarö-Seuran jäsenille ja alueen asukkaille.

Tutkimushankkeessa Ramboll Finlandia avustettiin vesinäytteiden otossa ja työn aikana pidettiin aloituskokous ja seurantakokous yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Rambolin työ ja sen loppuraportti valmistui 31.10.2022. Kokonaiskustannukset talkootöiden lisäksi olivat 24 998,40€ joista ELY-keskuksen avustus oli 18 500€.

Saadun raportin ja kunnostussuunnitelman avulla voidaan tulevaisuudessa kohdentaa vesistön kunnostustoimenpiteitä siten, että ne edistävät vesiensuojelua ja parantavat Suvisaariston vesien tilaa ja virkistyskäyttöä. Tällä perusteella onkin jo jätetty jatkohakemuksia ärviän poistoon ja saariston väylien veden virtausta parantaville toimenpiteille.

Ärviän poistoa Bredviken-lahdella

Kevään 2022 aikana käynnistyi myös Bredvikenin Ärviän poistohanke, alueen asukkaan Petri Parvisen vetämänä ja organisoimana hankkeena. Hankkeen rahoitus oli pääosin Bredvikenin lahden asukkaiden rahoittama ja talkootöön tekemä hanke, mutta sille anottiin ja saatiin rahoitusta ELY-keskukselta n. 40% kokonaiskustannuksista.

Bredvikenin Ärviän poistohankkeessa tehtiin ärviän poistoa Clewat Oy:n tähän tarkoitukseen suunnittelemallia laitteella, jolla ärviäkavusto kiskotaan juurineen lautan keräämeen.

Clewat Oy on kotimainen, kansainvälisti toimiva innovatiivinen ympäristöteknologian kasvuyritys. Sen perustaja Johannes Myllykoski on itse ideoinut, luonut ja kehittänyt tämän aluksen, jolla vesikaviston keräys voidaan tehdä. Aluksen kotipaikka on Kokkola, mutta se toimii myös kansainvälisillä vesillä ja onkin vuonna 2022 ollut eri puolilla maailmaa ja tällä meillä Suvisaaristossa vain elo-sykskuussa muutaman viikon ajan.

Ärviän koneellisen poiston lisäksi tehtiin paljon talkootyötä alueen asukkaiden toimesta. Poistettu kavusto säkitettiin ja kuljetettiin kaatopaikalle tai Espoon kaupungin osoittamalle keräilyalueelle. Bredvikenin asukkaat ottivat itse myös talteen omiin puutarhoihinsa ison määrän ärviäsäkkejä. Folke Rosengårdin järjestämää konetyötä tarvittiin sakkien kuljettamiseen pois väliaikaisilta sijituspaikoilta rannassa. Sommarö-Seura mahdollisti hakemusten teon sekä hoiti raportoinnin ja maksatusten haun ELY-keskukselta. Sommarö-Seuralle ei ärviän poistohankkeesta tullut mitään muita kuluja.

Jatkohankkeita suunnitellaan

Ärviäkavusto lisääntyy vuosittain pienistäkin kasvin palasista ja veneily aiheuttaa aina jonkin verran kasvaneen kaviston pilkkoutumista ja saattaa jopa levittää lajia alueella. Edellisen vuoden kavusto painuu pohjaan syksyllä ja lisää myös pohjan liettettä. Kovin umpeenkasvaneessa lahdeissa ei enää vesi normaalista virtaa ja veden vaihtuminen estyy. On huomattava, että mikäli ärviäkaviston poistosta halutaan pysyvämpiä hyötyjä pitää kavusto poistaa muutamana vuonna peräkkäin, ja mahdollisuksien mukaan juurineen, jolloin se vähitellen poistuu.

Vesientutkimushankkeen ja kokeiluna tehdyin ärviänpoiston perusteella voidaan todeta, että poistomenetelmä on sopiva näille Suvisaariston lahille. Kun ELY-keskukselta on mahdollista anoa osarahoitusta veden parantamishankkeille, päättiin Sommarö-Seuran hallituksessa, että tuemme kaikkia hankkeita ELY-hakemusten teossa, jos niille löytyy vetäjät ja tarvittava oma rahoitus sekä talkooporukat töiden suorittamiseen. Sommarö-Seura ei rahoita hankkeita miltään osin, mutta toimii vastuullisena osapuolena ELY-keskukseen nähden.

ELY-keskukselle on loppusyksystä 2022 tehty ensi vuodelle kolme uutta hakemusta perustuen saatuun Vesientutkimusraporttiin sekä kokemuksiin Bredvikenin ärviänpoistohankkeesta.

- Sommarö-Seuran Suvisaariston vesistökkunnostushanke vuosille 2023-24 virtaan lisäämiseksi ja ekologisen tilan parantamiseksi salmia ja lahtia syventämällä
- Ramsönsundin ekologisen tilan kohentamishanke, ärviän poistolla
- Braskarna-lahden vesienkunnostushanke, ärviän poisto

Ärviän poiston jälkeinen tilanne syksyllä 2022, kuva Folke Rosengård

Hankkeiden läpivienti vaatii asukkailta/kiinteistönomistajilta sitoutumista niin rahallisesti kuin talkootyöhönkin. Kokonaiskustannustasolla noin 60% on omaa työtä mikäli ELY-keskukselta saadaan 40% rahoitus. Joukkorahoitusso-pimusten laatiminen osallistujien kesken voi olla tarpeen, jos halutaan turvata hankkeiden läpivienti.

Kustannukset muodostuvat hankkeiden puuhamiesten tai vetäjien itse tilaamista toimenpiteistä, konetöistä, kuljetuksista yms. jotka sitten katetaan kiinteistöjen omistajien rahoituksella tai/ja mahdollisesti osin myös talkootyöllä. ELY-rahoitus, jos sitä saadaan, maksetaan vasta kun myönnettyyn tukeen oikeuttavat kustannukset on maksettu - eli siis paljon jälkikäteen. Huomattava on myös, että mahdollisten lupien hankkiminen läitykseen maa-alueilla tai toimenpidelupien tarpeellisuuden selvittäminen ja tarvittavien muiden asiakirjojen koonti kuuluvat hankkeen vetäjien hoidettavaksi. Seuralta saa kuitenkin tarvittaessa apua Sommarö-Seuran nimissä tehtäviin hakemuksiin, kun anomuksia tai selvityksiä tehdään.

Sommarö-Seura toivoo, että hankkeiden mahdolliset vetäjät/puuhamehet olisivat yhteydessä vesistöryhmään ja Sommarö-Seuran hallitukseen sen lisäksi, että hankkeista informoidaan alueen kiinteistönomistajia ja asukkaita mahdolliimman paljon. Sommarö -Seura voi auttaa info-tilaisuuksien järjestämisessä ja muussa viestinnässä.

Lisätietoja:

Seppo Savolainen, seppo.savolainen@straightforward.com
Anni Simola, annisimol@gmail.com

Ärviäkasviston poisto lähti ripeästi liikkeelle Bredvikenillä

Christian Blom

Arviän kasvusto on viime vuosina suorastaan räjähdyksimäisesti lisääntynyt Suvisaariston matalissa merenlahdissa – ja lehtitietojen mukaan muualakin Suomenlahden rannikolla. Mm. Bredvikenillä, Braskarna-lahdessa ja etenkin Ramsionsalmessa tilanne muuttui kesällä 2022 niin hankalaksi, että lopulta lahdistaan ei juuri päässyt ulos moottoriveneillä, tehdyistä ruoppauksista huolimatta. Jotakin oli tehtävä, ja pikaisesti, jos haluttiin pelastaa lahdet umpeenkasvamiselta.

Onneksi Sommarö-Seura oli tavallaan ennakoinkuttilanteen ja käynnistänyt jo 2021 laajan hankkeen, jolla tehtäisiin perusteellinen selvitystyö vesistöjemme tilasta ja mahdollisista toimenpiteistä veden ja vesistöjen laadun parantamiseksi. Sommarö-Seura tilasi Ramboll Finland Oy:ltä laajan selvityksen Suvisaariston vesialueiden tilasta ja toimenpiteistä, joilla voitaisiin kohentaa vesien laatuja. Rambollin laaja 40-sivuinen tutkimusraportti luovutettiin Sommarö-Seuralle marraskuussa 2022. Referoin tästä raporttia tässä artikkelissa. Sommarö-seura haki tähän tilaukseen avustusta Ely-keskukselta ja sai siihen 18 500 euroa. Tutkimustyön kokonaiskustannukset nousivat lähes 25 000 euroon, kuten Anni Simola myös kertoo oheisessa artikkelissaan.

Samanaikaisesti oli Bredvikenillä myös perustettu työryhmä, jonka tavoitteena oli suorittaa vuoden 2022 aikana ärviäkasviston poistoa nuottaamalla rotatiomenetelmällä. Petri Parvinen johti täitä ryhmää. Folke Rosengård toimi myös työryhmän vetäjien joukossa. Työryhmä anoi avustusta syksyllä 2021 Ely-keskukselta ja onnistui saamaan sen verran tukea, että hanke toteutui syyskesällä 2022. Bredvikenin nuottaamishanke oli itsenäinen, mutta raha-anomukset ja tilitykset hoidettiin Sommarö-Seuran välityksellä. Bredvikenin hanke oli tavallaan Sommarö-Seuran teettämän tutkimusprojektiin pilottihanke ja Rambolin loppuraportissa viitataan laajasti tähän Bredvikenillä toteutettuun ärviän raivaushankkeeseen.

Bredvikenin ärviäkasvien poistohankkeen kokonaisbudjetti nousi noin 50 000 euroon, kertoo Petri Parvinen. Ely-keskus tuki hanketta noin 50 %:n osuu-

della. Asukkaiden suorittamien talkootöiden raha-arvo nousi noin 13 000 euroon ja lisäksi Vesialueiden osakaskunta (=Suvisaariston jakamattomien vesialueiden hallinnasta vastaava elin) antoi tukea tälle hankkeelle. Loput tarvittavista varoista kerättiin Bredvikenin rantojen kiinteistönomistajilta. Tavoitteena oli, että kukin maksaisi noin 1000 euroa per tontti. Asukkaat maksoivat aika hyvin täitä rahallista tukea, vain joitakin asukkaita jättäytyi, kun omasta syystään maksamisen ulkopuolelle mutta tekivät sen sijaan usein runsaasti talkootyötä. Useat sekä maksoivat rahalla että tekivät talkootyötä. Parvisen ja Rosengårdin mukaan hanke onnistui hyvin. Poistettuja ärviäkasveja kerättiin suuriin säkkeihin. Monet asukkaat ottivat niitä talteen omiin puutarhoihinsa. Säkit kelloivat ja pystyttiin siirtämään haluttuun rantaan, mutta oli siellä sen jälkeen nostettava maihin konevoimalla.

Parvisen mukaan jatkuva kommunikoiminen asukkaiden kanssa oli ratkaisevaa. Hän teki täitä etenkin selkeillä tekstiviesteillä. Asukkaat kommunikoivat keskenään myös Facebookin välityksellä.

Julkaisemme tässä artikkelissa kaksi droneilla otettua kuvaa Bredvikenistä – toinen (Pati Blomin ottama) nuottaamistyön aikana, ja toinen nuottaamisen jälkeen (Folke Rosengårdin ottama). Itse seurasin raivaustyötä omalla veneelläni ja otin runsaasti valokuvia töiden etenemisestä. Julkaisemme muutaman kuvan tästä mielenkiintoisesta vesialuksesta itse toiminassa Bredvikenillä.

Parvinen kertoo, että hankkeen valmistuttua jäi jopa pieni rahallinen pesämunaa, jota aiotaan käyttää jatkoraivaustöiden yhteydessä, ehkä jo 2023 aikana.

Parvinen kertoo, että ilmeisesti tarvitaan kasvuston nuottaamista usean vuoden aikana ennen kuin se voidaan katsoa poistuneeksi. Lisäksi tarvitaan vedenvirtauksen parantamista lahissa. Nyt Sommarö-Seura suunnittelee ruoppaus- ja räjäytystoimenpiteitä Bredvikenillä ja muissakin salmissa veden virtauksen lisäämiseksi. Ely-keskuksen tukea vuodelle 2023 on haettu tälle projekille ja lisäksi ärviäkasviston poistamiseksi Ramsionsalmesta ja Braskarna-lahdesta.

Sommarö-Seuran puheenjohtaja Seppo Savolainen korostaa (sähköpostikirje 21.12.22), että Ely-keskus tukee korkeintaan 40–75 % hankkeiden kustannuksista. Anomuksia tehdään Sommarö-Seuran välityksellä, mutta itse raivaushankkeesta ja varojen keruusta vastaavat eri lahtien osalta muodostetut työryhmät. Ruoppaus- tai nuottaamishankkeet ovat siis itsenäisiä hankkeita, mutta ne toteutetaan kuitenkin hallinnon ja varainhankinnan osalta läheisessä yhteistyössä Sommarö-Seuran kanssa.

Itse haluaisin myös tähden tää, että eri merenlahdissa löytyy maaomistajia ja asukkaita jotka ovat taloudellisesti ja sosiaalisesti eriarvoisessa asemassa. Toisilla on enemmän rahaa joita voi suunnata näihin yhteisiin hankkeisiin, toisilla ei ole lainkaan ylimääräisiä varoja. Tavalla tai toisella tämä tosiasia on otettava huomioon, kun hankkeita viedään eteenpäin. Esimerkiksi talkootyöllä voisi joissakin tapauksissa korvata maksut. On myös muistettava, että vesialueemme ovat jakamattomat ja vesiosakaskunnan suurimman osuuden haltija on Espoon kaupunki. Olisi todella reilua, jos kaupunki ja osakaskunta tulisivat isommalla osuudella mukaan näihin yhteisiin projekteihin. Rahallista tukea voi hakea muualtakin (katso jäljempänä oleva Rambollin laatima lista mahdollisista rahalähteistä).

Tutkimusraportti

Ramboll Finland Oy teki siis vuoden 2022 aikana laajan selvityksen Suvisaariston vesien tilasta ja toimenpide-ehdotuksista vesistön tilan parantamiseksi. Raportti ilmestyi marraskuussa 2022 ja sen nimi on Suvisaaristo – perustila ja kunnostussuunnitelma. Tilaajana oli Sommarö-Seura.

Heti alkuun raportissa todetaan, että ”*Suvisaariston alueella toimiva Sommarö-Seura haluaa yhdessä Suvisaariston osakaskunnan kanssa edistää alueen vesien laadun paranemista. molemmat toimijat ovat sitoutuneet pidempiaikaiseen työhön. Tämän suunnitelman tarkoituksena on esittää seuraavalle 10 vuodelle toimia, joilla vesialueiden tilaa voidaan parantaa. Työssä laadittiin alueen vedenlaadun perustilan selvitys sekä siiben pohjautuva kunnostussuunnitelma*”.

Anni Simola tähdeni minulle, ettei Sommarö-Seura ole juridisesti sitoutunut tähän 10 vuotta kestävään hankkeeseen, vaan että kyse on osapuolten tahtotilasta ja tavoitteesta.

Raportti jatkaa: ”*Bredvikenin kunnostussuunnitelma kattaa noin 10 vuoden jakson, jonka jälkeen kunnostuksen tavoitteet ja suunnitelmat on syytää tarkistaa. Varsinaiset kunnostustoimenpiteet ajoittuvat alustavasti vuosille*

Ärviän poistoa meneillään Bredvikenillä syksyllä 2022. Käytössä on tarkoitukseen valmistettu ainutlaatuinen alus ja laite. kuva Christian Blom

2023–2028, jonka jälkeiselle ajalle ajoittuvat erillisen suunnitelman mukainen seuranta sekä kunnossapito. Ehdotettua toimenpiteiden toteutusaikataulua voidaan harkinnanvaraisesti muuttaa, jos toimenpiteiden toteuttaminen aikataulun mukaisesti ei ole mahdollista”.

Hieman myöhemmin todetaan: ”*Suvisaariston osakaskunta on toivonut yhtenä toimenpiteenä veden vaihtuvuuden parantamista eli kapeikkojen avauksesta sekä ärviän poistamista. Bredvikenillä kokeiltiin syksyllä 2022 ärviän mekaanista poistoa. Tässä suunnitelmassa on lisäksi tarkasteltu toimenpiteitä maa-alueilta tulevan kuormituksen vähentämiseksi*”.

Ja lisäksi: ”*Näkösyvyys oli vuonna 2022 kaikilla havaintokerroilla albainen. Ravinteiden pitoisuudet olivat korkeita sekä vuonna 2009 että vuonna 2022. Vesi oli kaikilla mittauskerroilla ravinteiden perusteella erittäin rehevää. Havaintopisteiden, -syvyyskrien ja näytteenottoajankohtien välillä ei havaittu merkittäviä eroavaisuuksia vuonna 2022. Ravinteiden pitoisuus oli myös samalla tasolla kuin Suvisaariston ulkopuolisilla vedenlaadun havaintopisteillä. Elokuun näytteenottokerralla ammoniumtyphen ja fosfaattifosforin pitoisuudet olivat Bredvi-*

kenillä poikkeuksellisen korkeita. Pitoisuuden nousua ei selittänyt esimerkiksi sedimentin sekoituminen veteen (resuspensio), jolloin olisi havaittu myös kiintoaineen pitoisuuden tai sameuden kasvuna. Nousu voi mahdollisesti liittyä kuivan jakson jälkeiseen sadeveden tuomaan kuormitukseen maa-alueelta. Pitoisuksien voimakas nousu kertoo myös lahdien olevan pienen tilavuutensa sekä heikon veden vaihtuvuuden vuoksi herkkä muutokksille. Pienempikin kuormitus voi näkyä voimakkaina pitoisuksien kasvuina”.

Itse en usko, että kesän 2022 vähäiset sateet olisivat lisänneet lahtien kuormitusta. Sen sijaan talvi 2021-22, ja myös aiemmat talvet, oli erittäin sateinen ja pohjavesivarannot täytyivät täysin. Metsät ja suot olivat täynnä seisovaata vettä, jonka pinta jäätyi myöhemmin talvella 2022. Vedet eivät päässet valumaan mereen. Vasta huhti-touokuussa vedet valuivat pois metsistä, niityiltä ja soilta ja vesi vei huomattavan määrän ravinteita mereen. Rantavedet olivat tosi tummat ja huonossa kunnossa kevätkesällä 2022. Siinä lienee yksi tärkeä syy nopealle rehevöitymiselle 2022. Myös lämmin ja kuiva kesä vaikutti, ilmaston lämpeneminen toisin sanoen.

Sinileviä havaittiin aika vähän sisälahdissamme. Se taas johtuu siitä että ärviä ”syö” sinilevää eli puhdistaa vedet sinilevästä

Ramboll pohtii myös sitä, miten jatkuvat ruoppaukset ovat vaikuttaneet veden laatuun. Vaikutus on ilmeisesti lyhytaikaista, kertoo Ramboll raportissaan. Silti pohjasedimentit on vapautettu ja lähteneet liikkeelle ja lisäksi ruoppausmassat on läjitetty mereen Rövargrundetin kohdalla – eli Suvisaariston vesillä. Ramboll kirjoittaa: ”*Jos ruoppauksia päädyttäisiin tekemään kauharuoppauksena, tulee ruopattava alue suojata veden samentumisen estämiseksi esimerkiksi siltti- tai kuplaverhoilla. Suojaverhoilla hillitätään muun muassa*

Foto: Christian Blom

kiintoainekuormituksen ja veden samentumisen levämistä ruoppausalueen ulkopuolelle.

Ruoppauksista ja läjityksistä vastaavan urakoitsijan vastuulla on toteuttaa ne siten, ettei vesialueelle levää kasvinpaloa. Ruoppauksista myöskään ei saa aiheutua veden huomattavaa samentumista eikä läjitysalueelta aiheutua kuormitusta mereen”.

”Ruoppauksesta vapautuu veteen kiintoainetta, joka aiheuttaa veden samentumista. Kiintoaineen mukana vapautuu fosforia ja typpää, jotka voivat aiheuttaa vesistön rehevöitymistä. Vaikutukset ovat usein lyhytaikaisia ja paikallisia riippuen toimenpiteen laajuudesta”.

Ramboll jatkaa: ”Yleisesti käytetty tapa poistaa tähkä-ärviää on raivausnuottaus. Kyseisellä menetelmällä saa kasvit poistettua mahdollisimman

kokonaисina. Nuottauksessa kasvimassa pakkautuu nuotan pohjalle, jolloin nuotan läpi ei enää pääse kasvinpaljoja veteen. Kasvimassa saadaan hinattua suoraan rannalle kosteana, jolloin kasveista irtoavan ravinnepitoisen veden valuminen takaisin vesistöön voidaan estää.

Vuoden 2022 syksyllä (7.9.–25.10.) kokeiltiin tähkä-ärviän poistoa uudella kokeellisella menetelmällä. Vesikasvien poiston toteutti Clewat Oy. Menetelmässä ärviä poistetaan juurineen rotaatiomenetelmällä. Työ toteutettiin katamaraanilautalla, joka kerää tebokkaan imun avulla kasvillisuden suuaukolle, jossa veden virtausta säädellään niin, että haittakasvillisuus päätyy aluksen kuljettimelle ja siitä edelleen lajitteluna säiliöihin.

Ärviäkasvusto poistettiin vuonna 2022 noin 16–17 ha alueelta, yhteensä noin 160 sääkillistä.

Ramboll esittää ärvää-kasvuston nuottaamisen lisäksi muitakin keinoja veden laadun parantamiseksi ja virtauksen lisäämiseksi: *"Pienemmillä alueilla, kuten Bredviken tai Ramsösund vaihtuvuuden lisäämistä pumpaanalla voidaan tarkastella. Esimerkiksi otetaan Bredviken, jonka pinta-ala on noin 20 ha ja tilavuus keskimääräisellä vesiyvydyllä (2 m) 400 000 m³. Jos vaihtuvuudeksi halutaan 3 kk on vuorokautinen pumpaustarve n. 4 500 m³. Esimerkkina on järjestelmä, jossa vettä otetaan siirtolinjalla ja pumpaanolla ja puretaan Bredvikenin pohjoisosaan. Siirtolinjan pituus voisi olla 1000 m, jolloin pumpauksen energiakustannus luokkaa 30 000 eur/a. Jos järjestelmän rakennuskustannukset ovat noin 0,8 milj. €, tulee päätömakustannuksia noin 80 000 eur/a. Toinen vaihtoehto on asentaa nykyisiin salmiin potkuripumppu lisäämään virtausta. Soveltuvin paikka voisi olla Bosund. Jos virtausta saataisiin lisättyä idästä länteen, apua olisi Bredvikenin lisäksi Moisjärdénille. Haasteena potkuripumpulle on, että takaisinvirtausta on jossain määrin, koska veneliikenteelle on jätettävä tilaa ja matalalla alueella jäätyminen talvella voi aiheuttaa ongelmia pumpausrakenteille. Veden kiertoa Bredvikenin pohjoisosaan ei voida yhtä hyvin varmistaa, jos salmissa on virtauskehittimiä".*

Tähän haluaisin lisätä, että kaikkein olennaisinta olisi saada veden virtausta aikaan Ramsionsalmessa – Ramsionsalmen lahdesta aina Byvikeniin saakka. Veden virtaus on estetty siinä mm. siksi että salmen yli on aikoinaan rakennettu kaksi tukevaa tiepengertä: Sävasundintien kohdalla ja Bergöntien kohdalla. Vesi liikkuu salmessa nyt pelkästään voimakkaan nousuveden aikana. Tämä pitkä salmi on osittain luonnonsuojelualuetta, mutta suurelta osin vain tavallista jakamatonta vesialuetta. Tämän salmen kautta muut lahdet saisivat lounaistuulella jatkuvasti uitta raikasta merivettä.

Lopuksi Ramboll luettelee niitä tahoja, joilta projektiryhmät voivat anoa raha-avustusta vesistön hankkeisiin. Lista on erinomainen ja julkaisemme sen kokonaisuudessaan tässä lopuksi.

Alla on lueteltu tahoja ja tapoja, joiden kautta kunnostusten kustannuksiin voi hakea avustusta:

- Kunnostushankkeiden toteuttamiseen voi hakea valtion tukea, rahoitusta ja avustusta ympäristöministeriöstä tai ELY-keskuksesta. Lisätietoa voi hakea ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen verkkosivulta.
- Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitusta on myönnetty vesien suojoeluun ja kunnostukseen liittyviin hankkeisiin. Rahoitusta haetaan ELY-keskuksesta tai maakuntaliitolta. Rahoituksen suuntaaminen vaihtelee rahoituskausittain ja rahoitusehtoihin voi tutustua rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa.
- Kunnan avustus- ja lainahalukkuutta kunnostushankkeisiin voi selvittää ottamalla yhteyttä kunnan ympäristöviranomaiseen. Suvisaariston alue kuuluu Espoon kaupungin ympäristötoimen alaisuuteen.
- Palkkatuen avulla voidaan helpottaa työttömän henkilön palkkaamista esimerkiksi kunnostustöihin. Palkattavalle henkilölle tulee joka tapauksessa maksaa tavanomainen palkka. Lisätietoja palkkatuesta saa oman alueen TE-toimesta.
- Kunnostettavan alueen osakaskunnilta voi kysellä halukkuutta osallistua kunnostuksiin liittyviin pieniin toimenpiteisiin ja tarvikehankintoihin. Osakaskunnilla saattaa olla käytössään myös niittokone tai muuta kunnostuksissa hyödynnettävä välineistöä. Bredvikenin tapauksessa osakaskunta on jo mukana hankkeessa.
- Alueen asukkaat ja rannanomistajat ovat usein kunnostushankkeiden suurimpia hyödynsaajia. He saattavat olla halukkaita osallistumaan kunnostushankkeisiin taloudellisella panostuksella tai talkootyon muodossa.
- Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa on mahdollista etenkin hankkeissa, joissa yrityksen voidaan katsoa hyötyvän hankkeen toteuttamisesta. Yritys voi esimerkiksi järjestää tarjoilua talkoisiin tai lahjoittaa rahaa välineiden tai työn teettämiseen.
- Yksityiset rahastot ja säätiöt myöntävät avustuksia vesistöjen kunnostuksiin ja virkistyskäytön edistämiseen.
- Kalatalousalueet toteuttavat omalla rahoituksellaan muun muassa hoitokalastusta. Kalatalousalueella saattaa olla myös niittokone tai muuta välineistöä, jota kunnostajat voivat lainata tai vuokrata. Suvisaaristo kuuluu Helsingi-Espoon kalatalousalueeseen, josta kannattaa kysellä yhteistyömahdollisuksia.
- Vesistöalueen osakaskunnilta tai ELY-keskukselta voi kysyä, onko kunnostettavan vesistön alueella käytettävissä kalatalousmaksuvaroja.

Bergön lintutorni

Teksti ja kuvat: Hans Köbler

Kun kävelee Bergöntietä noin 200 m Suvisaaren tieltä ja samalla nousee kallion päälle löytyy antennimastosta noin 100 metriä eteenpäin jykevä, 16 metriä korkea puurakennet, jonka huipulla on tilava tarkkailuterassi. Sijainti löytyy Googlen karttahausta. Maalilokku huomaa ensivaikutelmana joka suuntaan avautuvat

upeat näköalat ja paljon männynlatvoja. Mutta missä linnut? Lintuharrastajien haastattelut selvittävät, että he arvostavat tornia suuresti ja että se tarjoaa hienot mahdollisuudet erityisesti lintujen muuttoliikenteen seuraamista varten.

Aloite tornin rakentamiseksi tehtiin jo vuosia sitten Espoon kaupungin käytösruunnitelmassa Bergön ja Ramsön luonnonsuojelualuetta varten. Sittemmin 2010-luvun lopulla Risto Nevanlinna alkoi ajaa aloitetta aktiivisesti Espoon kaupunkisuunnittelulautakunnassa. Sillä tavalla tornin lopullinen rakentaminen ja toteutus tapahtui ripeästi. Risto Nevanlinna (vihreä) toimii Tringan jäsenlehdien päätoimittajana. Tringa on BirdLifen pääkaupunkiseudun jäsenyhdistys. Vaikuttavia lukuja lintuhavainnoista antoi lintuharrastaja Pasi Pirinen, joka saattaa olla eniten tarkkailupäiviä tornissa viettänyt bongaaja: BirdLife Suomen järjestämään Tornien taisto -päivään 7.5.2022 osallistui 306 tornia. Bergön tornin joukkue havaitsi 105 lintulajia ja sijoitti kisassa kuudenneksi. Muitama esimerkki havaintomäärästä syksyllä 2022: 20.9. 101 varpushaukkaa ja 2635 kurkeaa, 25.9. 235 närheää ja 4.10. 143 hiirihaukkaa.

Tornin rakentamisen mahdollisti valtion myöntämä 54.500 euron tuki Espoon kaupungille. Rakennusyhtiö GRK teki tornin neljässä kuukaudessa ja se valmistui joulukuussa 2021. Omat hankaluuutensa aiheutti sijainti luonnonsuojelualueella, jota kiertää luontopolku. Torni otettiin käyttöön keväällä 2022.

Liikenteellisesti tornin sijainti ei ole kaikkein helpoin ja viitoitus Suvisaarenieltä puuttuu vielä tätä kirjoittaessani. Pysäköintitarpeisiin tuli ratkaisu lokakuussa 2022 ja myöhemmin Suvisaarentielle ilmestyi iso tieviittakin lintutornista. Samalla luonnonsuojelualueen kävelypolutkin saivat uutta viitoitusta. Heti Bergöntien alkuun tuli tilaa neljälle autolle ja nousemalla jyrkkää mäkeä kallion päälle löytää pysäköintialueen 15 autolle. Tämä riittääne normaaleina päivinä, mutta bongareiden tempauspäivinä erikoisjärjestelyt saattavat olla paikallaan. Pysäköintialueen sijainti luonnonsuojelualueen kallion päällä on huomioitu hyvin – näkyvissä on vain hiekkaa ja luonnonkiviä.

Tornin syrjäinen sijainti altistaa ikävillekin ilmiöille. Rakenteita ”koristavat” jo sekä tagit että kaiverrukset. Lisäksi kuuloetäisyydellä sijaitsevat asukkaat ovat kertoneet iltaisesta metelistä, kun paikalle kokoontuvat jonkinlaiset jengit.

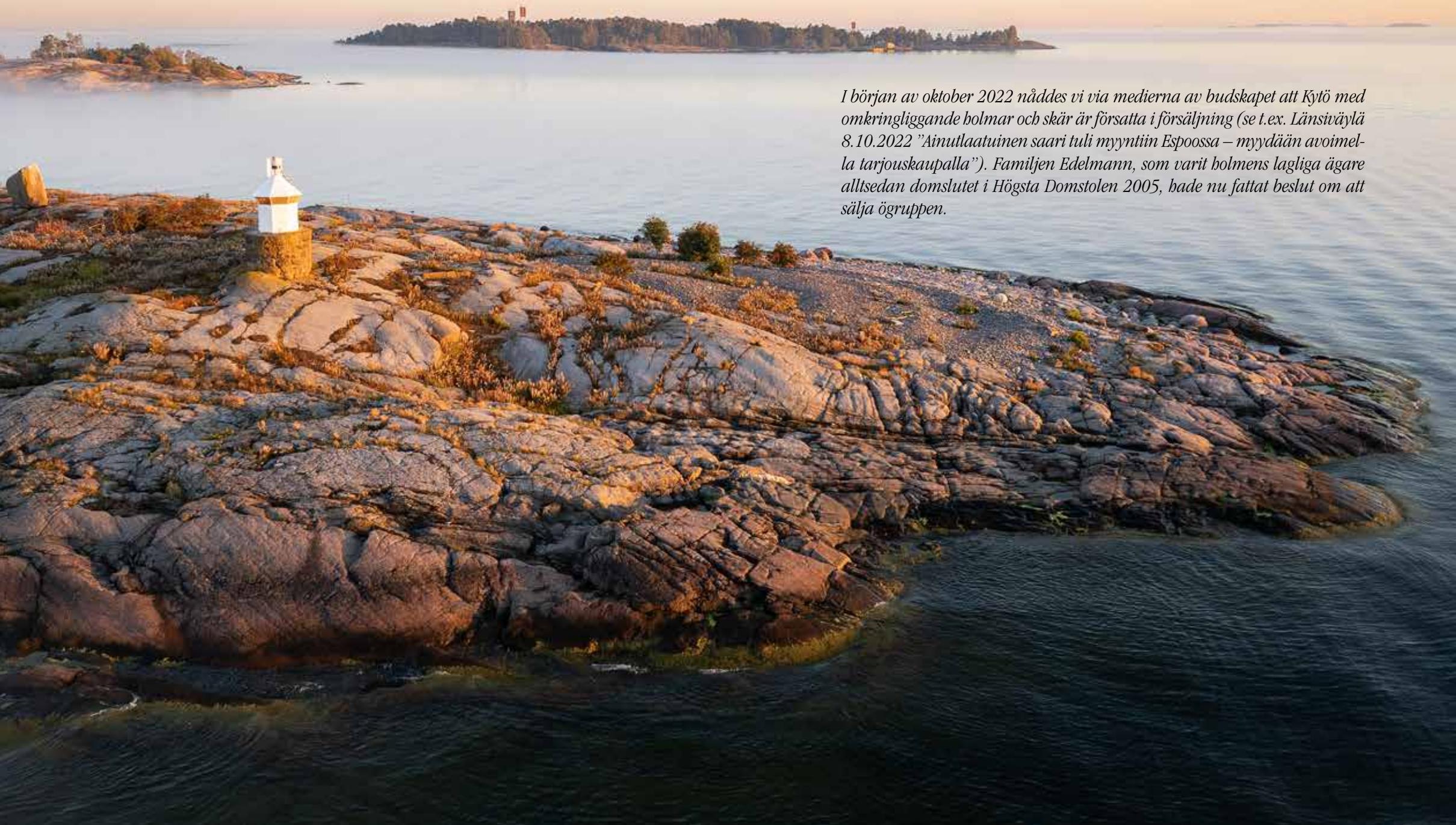
Toivottavasti hoidettuja jätteastioita ilmestyy paikalle. Eräällä käynnillä todettiin, ettei roskaamista yllättävää kyllä näy. Tornin huipulla lähellä seisova lähiseudun nuori nainen kuuli tämän ja kertoi kävönsä säännöllisesti siivoamassa ne. Esimerkillistä toimintaa.

Kytö och alla omkringliggande kobbar och skär till salu

Christian Blom

I början av oktober 2022 nåddes vi via medierna av budskapet att Kytö med omkringliggande holmar och skär är försatta i försäljning (se t.ex. Länsiväylä 8.10.2022 "Ainutlaatuinen saari tuli myyntiin Espoossa – myydään avoimella tarjouskaupalla"). Familjen Edelmann, som varit holmens lagliga ägare alltsedan domslutet i Högsta Domstolen 2005, hade nu fattat beslut om att sälja ögruppen.

Försäljningen sköts av fastighetsförsäljningsbolaget Lea Jakama och konkret där av fastighetsförsäljaren Willy Lundqvist. Jag ringer upp honom i början av januari 2023 och frågar hur det hittills gått med försäljningen. Han säger att intresset för objektet under senhösten varit ganska stort. Många olika personer och sammanslutningar och persongrupper hade hört av sig och också besökt Kytö. Försäljningen pågår dock ännu och nu under vintern kommer ju de intresserade inte ut till holmen för att bekanta sig med den, så Lundqvist säger att han med stor förväntan ser fram mot våren och sommaren. Han säger att många mediorepresentanter hört av sig och också varit oroliga över om holmen eventuellt skulle säljas till utlänningar.

De gamla ägarna har gjort ett hyres- eller samarbetsavtal med försvarsmakten, som ger militären rätt att fortfarande använda de militära anläggningarna, t.ex. tornet, som finns på ön. Militären använder tornet speciellt i samband med skarpskjutningar på havsområdet. Också några av de gamla sommarvillorna och husen på ön är fortfarande uthynda till sina gamla innehavare.

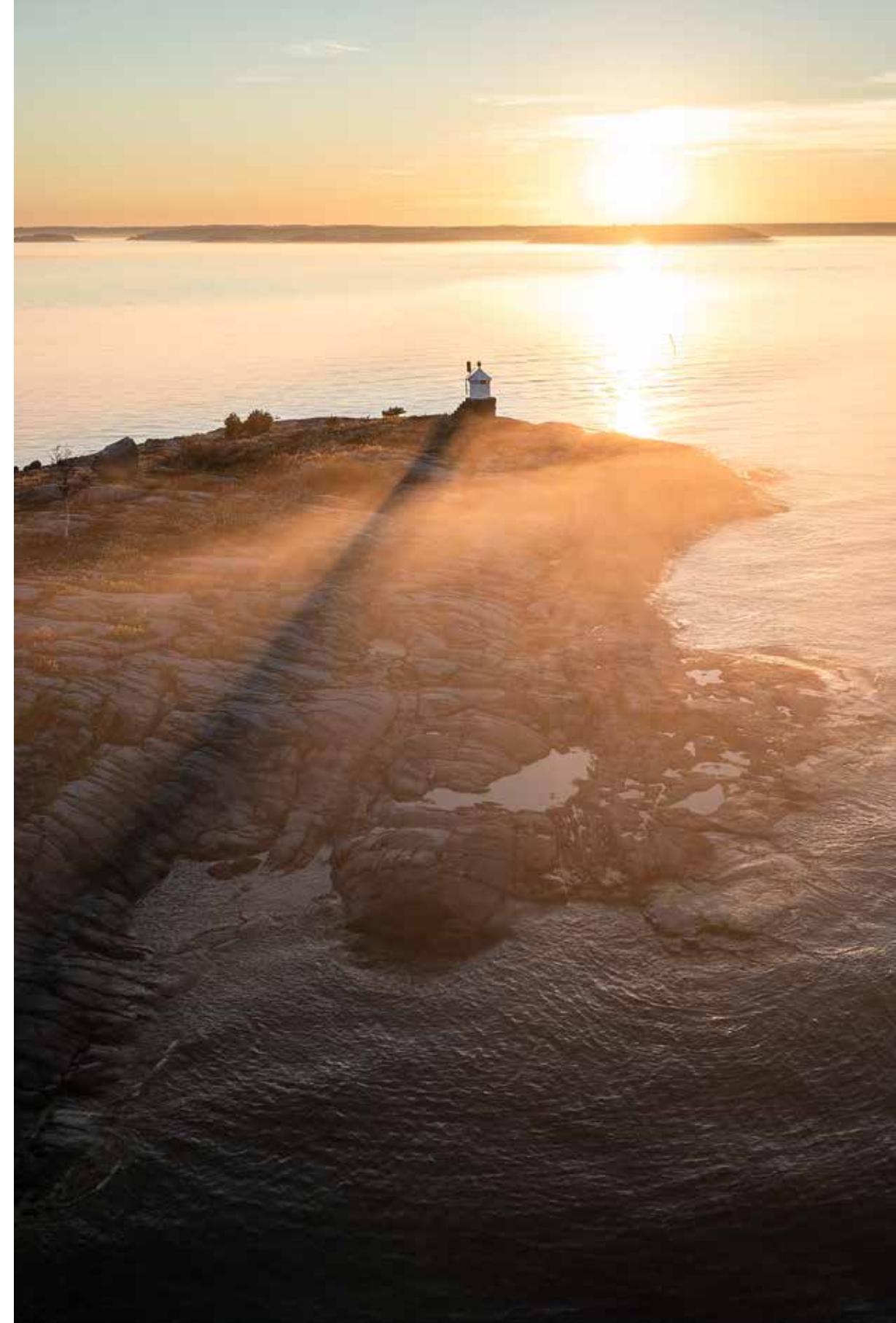
I våra tidigare årsböcker har vi ju berättat om familjen Sneitz och Hiljander, som i tiden bodde ute på Kytö under somrarna och i tiden också året runt.

Försäljningen av ögruppen går nu till på ett mycket speciellt vis – säljaren har inget eget utgångspris för holmarna utan allt bygger på köparens eget anbud.

Kytö har ingen egentlig byggnadsplan i kraft för tillfället, holmen blev på 1980-talet utanför den stora delgeneralplanen för Sommaröarna, Sököudd och Lövöarna och Sumparn. Under det senaste decenniet har man från Esbo stads sida försökt framställa en delgeneralplan för Esbos skärgård, däribland Kytö. Det förslag till plan som fanns för några år sedan förkastades dock och man är nu tillbaka i utgångspunkten gällande planeringen. Totalt byggnadsförbud råder dock inte på Kytö, enligt Lundqvist, man kan reparera de byggnader som redan nu finns där och kanske litet bygga på dem.

Jag kontaktar också i slutet av december 2022 familjen Edelmann, som äger holmarna, men familjens representanter meddelar att de inte just nu vill ställa upp för intervju eller kommentera försäljningen.

Kytö övertogs i början av 1910-talet av den ryska militären och 1914 var befästningsverken på ön färdigbyggda. Då Finland blev självständigt övertogs Kytö av den finska militären. Holmen blev kvar i militärens besittning till år 2000, då holmen ingick i ett större markbyte mellan försvarsmakten och Esbo stad. Men Kytös forna ägare, Sommaröarnas enstaka hemman (i tiden ägt av Aktiebolaget Sommaröarna), hade redan under flera decennier försökt hävda sin äganderätt till ögruppen och nu efter år 2000 fortsatte den här juridiska processen, som till sist år 2005 slutade i att de gamla ägarna, idag alltså familjen Edelmann, som var ägaren till Sommaröarnas enstaka hemmans stomlägenhet, erhöll den slutliga äganderätten till Kytö.

Också Rysskär var en befäst militär anläggning under samma tidsperioder som Kytö. Rysskär såldes av staten till Tom Kaisla år 2011 enligt uppgifter för 2,6 miljoner euro. Rysskär ligger på helsingforssidan i havet. Tom Kaisla har under de senaste 10 åren sakta renoverat de gamla byggnaderna på Rysskär och byggt en del nytt och startat en viss turistverksamhet på ön. Rysskär är dock fortfarande en ”sluten” holme där utomstående inte tillåts ta i land, tyvärr.

Befästningsverket Karlö, som befinner sig mitt emellan Kytö och Rysskär på esbosidan i havet är fortfarande i statens ägo och i försvarsmaktens användning.

Alla dessa tre holmar är unika platser vad beträffar växtlighet och naturförhållanden.

Man kan bara hoppas att Kytö i framtiden får en ”bra” ny ägare, som också öppnar upp holmen för utomståendes besök.

Kytös ägarhistoria synnerligen invecklad.

Sommaröområdet övergick 1640 i Esbogårds ägo och förblev så fram till 1825 då Esbogård sålde de tre hemmanen Moisö, Lill Svinö och Stor Svinö till de landbönder, som just då råkade besitta hemmanen. Ägorätten till många av de yttre holmarna i Esbos skärgård förblev dock oklar ännu under mer än 100 år. Det fördes en kamp om de yttre öarna mellan Esbogård, Medvast rusthåll, Gräsagård och dessutom Prästgården. Prästgården lyckades lägga beslag på Lövöarna och Sumparn via ett storskiftesbeslut i slutet av 1700-talet. Medvast rusthåll lyckades få halva Stora Herrö och var nära att få halva Pentala också.

Esbogård och senare alltså de tre självständiga sommaröhemmanen hade alltid gjort anspråk på att erhålla äganderätten till Kytöholmarna.

Den här ägorättsprocessen som tog många sekler i anspråk redovisas ingående av Johan Edelmann i Sommarö-Sällskapets årsbok 2006, s. 39-41, i en artikel som han kallar ”Kytö – omtvistad ögrupp i havsbandet”. Läs den gärna om ni har kvar den årsboken !

En orsak till att tvisten om äganderätten till Kytö blev så långvarig var att man inte lyckades få med holmen i Sommaröarnas storskifte som gjordes med början år 1826. Det vanliga var förr i tiden att man kunde bevisa sin äganderätt genom att låta bygga fisketorp på holmarna och genom att få igenom via rättsbeslut jakt- och fiskeförbud kring holmarna. Det var dock uppenbart att Kytö i tiden hade räknats som hörande till Esbogårds egendom, men rättsprocesserna

avlöste varandra och ibland förlorade Esbogård och sommaröhemmanen dessa rättigheter. Tills 2005 alltså då Högsta Domstolen äntligen slog fast att Kytö tillhörde Sommaröarnas enstaka hemman.

Kytö fick inte heller något eget fiskartorp efter 1775 då rätten att bygga dylika torp uppstod. Alla andra större holmar i Esbos vatten fick sådana torp men inte Kytö. Det visar hur oklart ägoförhållandet hela tiden varit. Kytö hade dock nyttjats av fiskare sedan urminnes tider och senast då den ryska militären tog över holmen hade också fiskare från Sommaröarna kunnat bosätta sig på holmen.

Kytö ”försinner” ju inte från sommarövattnen i.o.m. den kommande försäljningen, men en ändring är ju i varje fall på kommande. Vem vet i vilken riktning ?

Ack om världen vore så enkel att ESF, Sommarö-Sällskapet och SVIE till sammans kunde köpa Kytö och göra området till en oas för sommaröborna och sjöfararna.

Alla foto från Kytöområdet i anslutning till denna artikel är tagna av Pati Blom 2022, kaikki tämän artikkeliin yhteydessä julkaistavat valokuvat ovat Kytön alueelta, kuvaat Pati Blom 2022

Saaristomuseon kesä 2022

Museon viides kesä oli vilkas ja iloinen. Museoalueella vieraili yhteensä yli 21.000 kävijää! Eniten museovieraita seilasi Pentalaan tuttuun tapaan heinäkuussa, jolloin kävijöitä oli reilut 8.000! Myös elokuu oli suosittu museokuukausi. Vuonna 2022 Saaristomuseon reitin lautaliikenne jatkui ensimmäistä kertaa elokuun loppuun saakka.

Museoon ja luontopolkuun kävivät tutustumassa niin innokkaat koululaisryhmät, heinäkuun lomalaiset kuin yritysten kokous- ja TYHY-porukat, ja espoolainen saaristokulttuuri viehätti ja kiinnostti jokaista kävijäryhmää. Kesän aikana käytiin satoja innostuneita keskusteluja niin kalastuksesta ja Gurli Nyholmin elämästä meren ehdolla kuin kieltolaisista ja kesävieraistakin. Kesän ohjelmaan mahtui myös vieraileuja. Tänä vuonna uuden levyn julkaisut Espoon pelimannit - Esbo spelmanslag soitti ranta-aitan edessä kaksi konserttia. Espoon pitsinnypläys ry kävi useaan kertaan esittelymässä töitään ja taitojaan, ja Rani Saarinen ohjasi jälleen vesijumppaa Pentalanjärvessä.

Pressun peittämä Kalastajatupa syyskuussa 2022, kun se sai uuden, perinteisen pärekatton.

Kuva: C. Blom

Saaristolaismuseo ensimmäisen lumipeitteensä alla 3.12.2022. Kuva: C. Lindgren dronetonttuineen (Clement ja Candice).

Kesän päätähtiä olivat lampaat! Ne saivat osakseen valtavasti huomiota ja halausia. Yksi lampaista, Kainuunharmas Ruusu, joutui tulemaan Pentalaan ilman karitsaansa. Vieroitus oli vielä kauden alkaessa kesken ja Ruusun olo oli väillä tukala, mutta museon taitava aamulypsytimi kävi säännöllisesti lypsämässä Ruusua kesäkuun aamuina ennen reittiveneiden saapumista.

Kesällä 2022 Saaristomuseo sai myös uusia asukkaita, kun alueelle muutti Pohjoismaisia tummia mehiläisiä! Museon yhteistyökumppani, espoolainen mehiläishoitaja Stan Jas (Stanin Hani) toi Villa Rosengårdin läheisyyteen mehiläispesiä. Kokeilu onnistui hienosti, ja mehiläiset tarjosivat pölytyspalvelua koko saaren alueella! Ensi kesänä mehiläiset mitä luultavimmin palaavat jatkamaan työtään ja näin uhanalaisen tumman mehiläisen emokasvatus voi jatkua.

Vuoden 2022 komea loppuhuipennus oli kalastajamokin uusi pärekatto! Sykskuussa aloitettu työ saatiin päätkseen marraskuun viimeisenä päivänä. Saaristomuseo pääsi talvilevolle juuri sopivasti joulukuun ja kunnon lumisateiden alkaessa.

Kiitos kaikille vierailijoille ja yhteistyökumppaneille kesästä! Nähdään jälleen keväällä, kun Saaristomuseo heräälee kohti kesän 2023 aurinkoisia päiviä.

Saaristomuseon koordinaattori Ninni Finnberg & Espoon Kaupunginmuseon lehtori Aino Osola

Skärgårdsbutiken blev Bistro Café Sommarö

Christian Blom

Skärgårdsbutiken på Sommaröarna, som upprätthållits i nästan 12 år av Miiru Tukiainen lades ned i slutet av oktober 2022. Men genast i början av november återupptod verksamheten i den gamla butikslokalen – nu i form av Bistro Café Sommarö. Nya innehavare blev Nora och Knäpppe Musgrove tillsammans med kocken Eddie, som jobbade redan i Skärgårdsbutiken. Nora och Knäpppe är bekanta för sommaröborna sedan tidigare, främst i anslutning till stuglivet på Pentala. De presenterar själva kort sin nya bistroverksamhet i slutet av den här artikeln.

Då den här årsboken kommer ut mitt i vintern 2023 har Bistron redan fungerat 4 månader. Vi önskar lycka till!

Att Miiru tänkte lägga ner sin butiksverksamhet kom för många som en överraskning. Ännu i slutet av sommaren publicerade Hufvudstadsbladet en lång artikel om Sommaröarna där Miiru ännu berättade om Skärgårdsbutikens verksamhet i positiva ordalag.

Skärgårdsbutiken byggdes om till Bistro Café Sommarö under ett långt veckoslut 28-30.10.22. Mycket gjordes som talkarbete och byns alla snickare ställde upp. Här pågår arbetet för fullt. Foto Christian Blom

”Vi håller öppet året runt, vi finns ju här för öborna” berättade Miiru då i Hbl. ”Lunchen lockar även mera långväga gäster, men någon regelrätt restaurang är det inte, kvällstid håller vi stängt. Däremot har vi ett eget fiskrökeri. På sätt och vis är vi också en sommarbutik, för vi lever upp med sommargästerna. Det är nog en speciell känsla här när de båtburna kunderna kommer gående upp från båtbryggan, en del stugägare träffas här varje år”, berättar Miiru i Hbl:s intervju, som gjordes av journalisten Petra Miettinen.

Men redan den första oktober var tonen litet annorlunda i en lång artikel om Skärgårdsbutiken publicerad i tidningen Länsiväylä. Rubriken löd ”Lähes satavuotias kyläkauppa taitekohdassa”. Artikeln var skriven av Katja Riihola. I artikeln avslöjas nu att Miiru söker en efterträdare för sig, någon som kunde ta över Skärgårdsbutikens verksamhet.

Miiru berättar åt årsboken att hon fattat sitt beslut att lägga ned butiksverksamheten, eftersom hon ännu vill göra något annat i sitt liv. Hon sade att hon det senaste decenniet säkert tillbringat mera tid i butiken än hemma. Hon satsade speciellt mycket på ostdisken i butiken och på det egna fina rökeriet. Själva butiken stod nog för största delen av omsättningen men café- och restaurangverksamheten var på sitt sätt avgörande också. I bästa fall kunde ett hundratal gäster komma på lunch samma dag.

Butiken har nog varit ett vardagsrum för sommaröborna, säger Miiru. Det behövs idag sådana här platser som vågar gå mot strömmen och mot de rådande trenderna.

Då butikens verksamhet hade upphört i början av november blev Miiru kvar ännu några veckor i Bistro Café Sommarö för att sköta kassaverksamheten.

Butiksverksamheten startade 1929 i en byggnad, som blivit färdig 1920. Karin Söderholm som var innehavare. P-O Sjöberg och hans familj fortsatte sedan butiksverksamheten under tre generationer. Den nuvarande butiksbyggnaden byggdes 1964 och utvidgades 1989. Och 2010 tog Miiru Tukiainen över butiksverksamheten av familjen Sjöberg.

Butiksverksamheten började egentligen etappvis ännu tidigare, via försäljning från båtar. Senare hade butiken flera små båtar och en stor butiksbåt och samtidigt hela tiden minst en butiksbil. Och försäljningsdistriktet täckte nästan hela skärgården mellan västra Helsingfors och Porkala. Jag fungerade som bilbutikens chaufför och försäljare våren, sommaren och hösten 1968. Också posten fungerade några år i butiken. På området fanns också Sommarö Lanthandel, som också den hade butiksbarilar, butiksbåtar och en butiksfilial uppe i Esbo. Och en tid fungerade en köttbutik ytterligare i backen upp mot Sjöbergs, intill butiksbyggnan.

Mark Knäppe Musgrove tog över de gamla butiksutrymmen vid månadsskifte oktober-november 2022. Också hustrun Nora deltar i den nygrundade bistrons verksamhet.
Foto Christian Blom

Miiru Tukiainen lanserade Skärgårdsbutiken för närmare 12 år sedan och lade ner den den 28.10.22. Här fotograferad utanför butiken en av de sista dagarna medan butiken ännu var igång. Foto Christian Blom

hcp HELSINKI CAPITAL PARTNERS
proudly presents

HCP FOCUS

Uniikki ja keskitetty osakerahasto,
joka sijoittaa voimakkaasti
kasvaviin kestävän kilpailuedun
laatuuyhtieliin.

5 v. tuotto
Osakerahastot Maailma
Sijoitustutkimus.fi
Syyskuu 2021

HCP BLACK

Multistrategiarahasto, joka
tasapainottaa riskiä vaihtoehtoisilla
sekä suhdanneriippumattomilla
sijoituksilla.

10 v. riski-tuotto
Morningstar-rating
Morningstar.fi
Lokakuu 2021

HCP QUANT

Kvantti-arvosijoitusrahasto, jossa
sijoituskohteet seulotaan kymmenien
tuhansien yhtiöiden joukosta
ainutlaatuisella algoritmissa.

1 v. tuotto
Osakerahastot Maailma
Sijoitustutkimus.fi
Syyskuu 2021

hcp

PÄÄOSISSA / STARRING:

**TOMMI KEMPPAINEN PASI HAVIA TIMO VERTALA
TOIVO TOIKKA PANU SATAMA**

Kaapelitehdas Tallberginkatu 1 D, 00180 Helsinki
Ajanvaraussella Svartholmantie 7, Suvisaari
Kontaktoi: 09 689 88 481 / shareholderservicing@hcp.fi
www.hcp.fi

Fiskelycka i Svinösund. Foto: Nora Musgrove

Fotograf Nora Musgrove

Sommaröarna är för mig ett ställe där jag vuxit upp och känner mej hemma. Min morfar Edgar Hintze köpte hus på Pentaläredan år 1936 och det skulle bli vårt sommarställe i fyra generationer. Jag har fått njuta av den fina naturen på Sommaröarna och suttit i Ivar Sneitz vik bredvid oss och väntat på butiksåtten, P.O.Sjöbergs Popshop. Jag kunde knappast ana att jag också skulle bli en länk i sommaröbutikens historia.

Min hobby var redan som liten att fotografera och i vuxen ålder blev det verkligen mycket fotograferande och filmande av det dagliga livet, fester och alla resor bl.a. under Knäppes och mitt deltagande i Whitbread Round the World seglingstävlingen, där vi var involverade med maxibåten UBF (Union Bank of Finland). Till sponsorerna hörde både Sony och Canon, och jag hade lyckan att få tillgång till fina kameror.

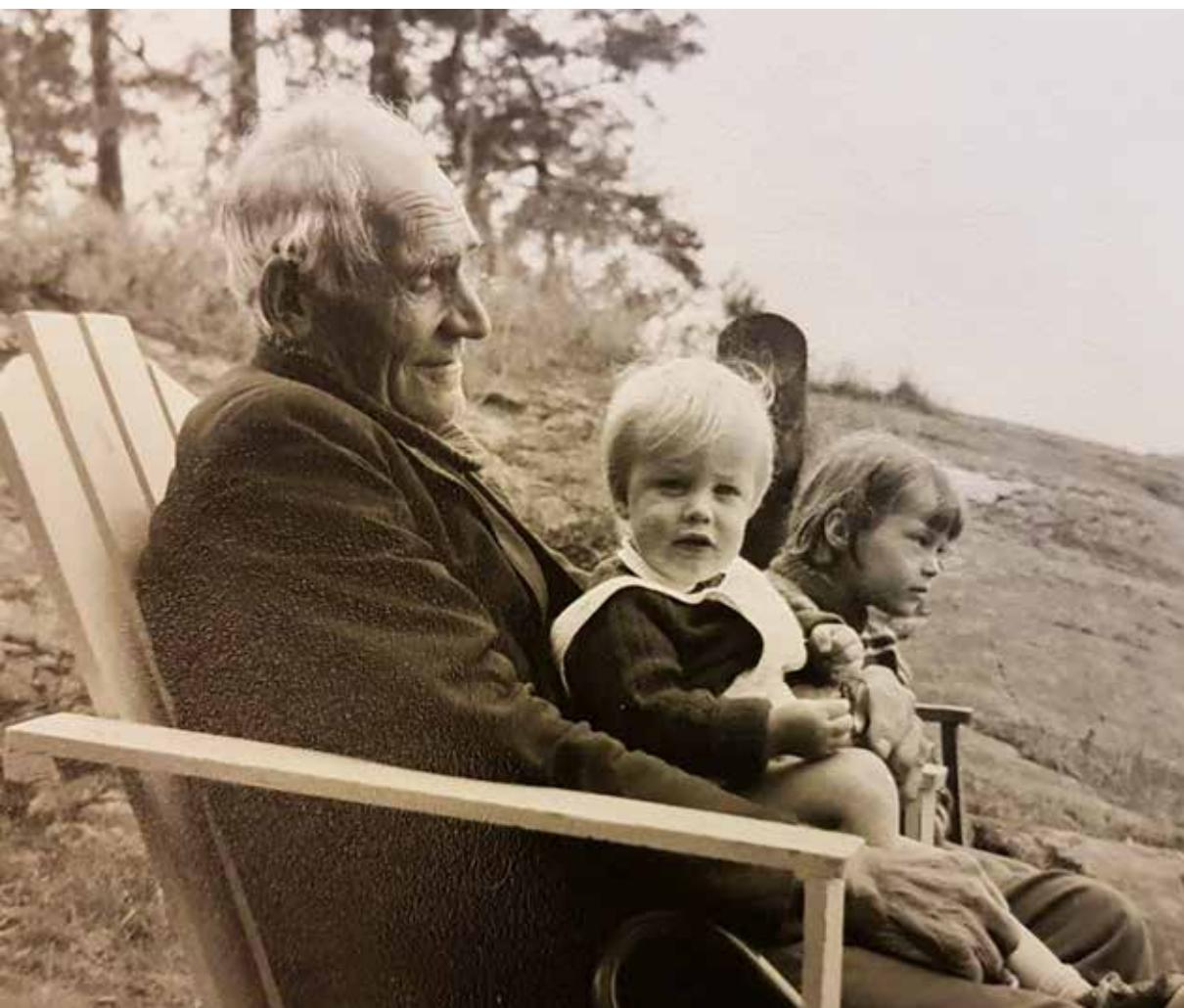
Mitt fotointresse fick mig sedan att studera till naturfotograf och hösten 2019 visades mitt slutarbete, utställningen "Fjädrar" i Skärgårdsbutiken. Jag har sedan dess varje månad koordinerat olika fotografers utställningar där. Jag trodde det skulle bli slut med utställningarna när Miiru beslöt att stänga butiken, men nu fortsätter Knäppe, jag och Eddie med Bistro - Galerie Café Sommarö och jag fortsätter med att ordna utställningar.

Hjärtligt välkomna att njuta av fina utställningar!

Nora Musgrove

Fotograf Nora Musgrove.
Foto: Eva Roos

Ivar Sneitz, Pontus Karlemo och
Nora Musgrove f. Ingvall väntar på
butiksåtten "Popshop" på Pentaläredan
under 1960-talet. Foto: Clary Karlemo

Mikä ihmeen Apodemus?

Ulla Köhler: Metsähiirirunojeni taustaa

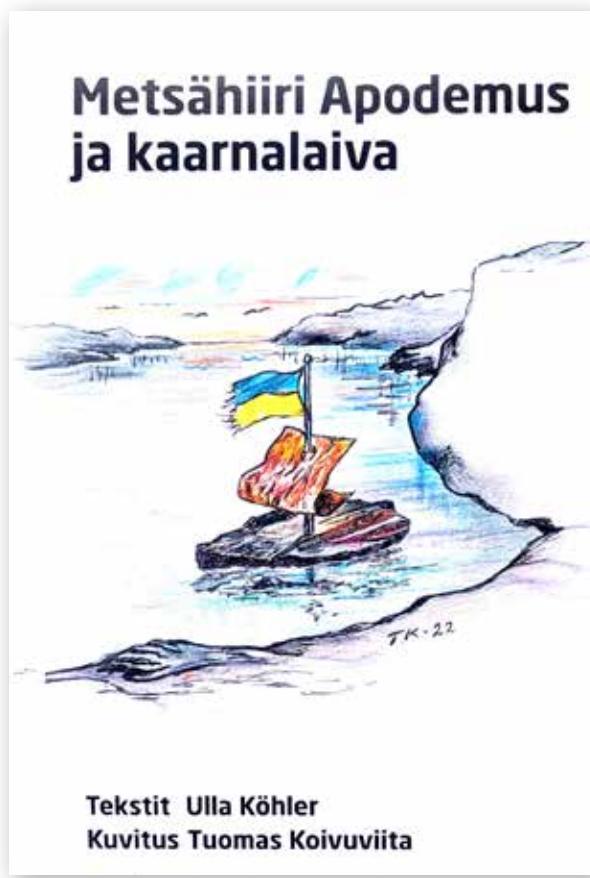
Harras toiveeni toteutui ja sain pienen kasvihuoneen. Laitoimme sinne lavat ja mullat. Salaatin sirkkalehdet kurkistivat sieltä ensimmäisänä. Riemut-sin!

Erääänä aamuna niitä ihallessani huomasin, että niitä ei ollut yhtä paljon kuin eilen. Seuraavana aamuna sama juttu. Huomasin myös peukunpään kokoinen oviaukon multapatjassa. Iltapäivällä aukko oli kuitenkin suljettu. Laitoimme siis riistikameran kasvihuoneeseen. Kamera paljasti pikkuvarkaan; pieni metsähiiri valkoisine vatsoineen, pyöreine korvineen ja valkoisine hansikkaineen oli keksinyt sirkkalehdet ja herkutellut niillä. Kirjoitin siitä runon ja lähetin kuvan kanssa eräälle luontopalstalle. Siitä alkoi pieni metsähiiren runosatumatka. Hiiri nimettiin latinankielisen nimensä (*Apodemus flavicollis*) mukaan Apodemukseksi.

Kysyin entiseltä työtoveriltani Tuomas Koivuviidalta, josko hän alkaisi kuvittaa runoja, jos tekisin niistä kirjan ja hän suostui.

Valmiina on nyt neljä runosatukirjaa, kussakin 30 runoa ja 30 hurmaavaa kuvaa. Ne ilmestyvät ajalla kesäkuu 2021 – kesäkuu 2022. Runoja on olemassa tällä hetkellä kolmisensataa ja lisää syntyy lähes päivittäin. Metsähiiri Apodemus fb-palstalla hiiri seikkailee myös edelleen. Tässä maistiaisina viimeisimmän kirjan, "Metsähiiri Apodemus ja kaarnalaiva" nimikoruno.

Kirjoittaja asuu Sou-kanniemessä ja kesäisin Pentalassa.

*Ulla Köhler:
Metsähiiri Apodemus ja kaarnalaiva*

Hiki nousi hiirulaisen
pieneen villaniskaan.
Ajatteli, uimaan menen,
vaatteet pois mä viskaan.

Sipsutteli rannalle
pyyhe kainalossa,
kun se joitain kummaa näki
rannan aalokossa.

Ihan kuin ois pieni lippu
esiin putkahdellut!
Liekö joku snorkkelilla
pohjaa tutkiskellut?

Nyt se tuli lähemmäksi,
keinui veden päällä.
Missähän se kiinni pysyi
tuulisella säällä?

Apodemus kahlahti
reippaasti sen luo.
Sievästi se pysähtyi
keinuvainen tuo.

Se oli pieni kaarnalaiva
lippu mastossaan.
Joku oli laskenut
sen yksin matkaamaan.

Lippu sinikeltainen
lakkas liehumasta.
Siinä luki pienin tekstein:
Tulen Odessasta.

Saanko esitellä:
Suvisaariston Virpi Pekkala

Teksti Ulla Köhler, kuvat Hans Köhler

Virpin tubannet, suloiset ja iloisesti pysäytävät kortit ovat vuosikymmenten ajan välittäneet terveisää ja tervehdyksiä, tuottaneet hyvää mieltä läbettiäilleen ja vastaanottajilleen. Kortit, joita nähdessäsi haluat pitää kädessä, ihailla, tutkia ja viivähtää hetken niiden viehättävissä tunnelmissa. Etkä pysähtymättä ohita myöskään Virpin muotoilemia, suloisia tonnuja ja keijuja, jotka vievät sinut salaperäiseen maailmaansa.

Virpi tunnustautuu ihan pesunkestäväksi stadilaiseksi. Hän on syntynyt Naistenklinikalla, josta isä hänet kovassa pakkasessa kantoi sylissään kohtiin Mannerheimintie 63:een. Lapsuutensa hän vietti Töölön maisemissa. Vuonna 1995 Pekkalat hankkivat Suvisaaristosta tontin. Mökkiä käyttivät vuoteen 2003, jolloin aloittivat nykyisen kotinsa rakentamisen. Meren läheisyys oli tärkeä. Jo lapsena Virpi rakasti vettä. Hänen mielestään ei tarvinnut asua meren äärellä, mutta sen täytyi olla lähellä, että sitä pääsee katsomaan.

Usein erikoislahjakkuuden takaa paljastuu joku suvun jäsen, jolta tällainen taito on peritty. Virpi kertoo isänsä piirtäneen ja että suvusta löytyy myös toinen ammattitaiteilija. Pienestä tytöstä lähtien kynä on tiiviisti pysynyt Virpin kädessä ja hän sanookin piirtäneensä koko ikänsä. Isä piti huolen siitä, että tytöllä oli aina tarpeeksi paperia, kyniä ja värikyniä. Virpi muistaa jopa saaneensa joululahjaksi upeat Kohinoor-merkkiset värikynät. Innostusta piirtämiseen lisäsi jo alakoulussa

Virpi Pekkala haastattelussa Saaristokaupassa Kuva: Hans Köbler

se, että opettaja oli kannustanut ja kehunut erästä Virpin vesiväritöitä. Virpin äiti oli ”kaukaa viisas” ja säilytti ison osan Virpin lapsena tekemistä piirroksista. Hurjasta piirrosmääärästä huolimatta Virpi on säilyttänyt sittemmin kaikki työnsä. Taito jatkuu suvussa, Virpin tytär on graafikko/kuvittaja.

Virpi kertoo, että vuonna 1963 hän meni tarjoamaan käsin piirtämään kortteja Kalevalakorun lahjatavaraymälään Lahjavakkaan. Siellä oli ollut ta-vattoman ystävälinnen rouva sisäänostajana. Hän oli ostanut kaikki Virpin kortit ja pyytänyt piirtämään lisää! Näin oli alkanut pitkääikainen yhteistyö.

Virpille rakkaimpia töitä ovat hänen tonttunsa ja keijunsa sekä pääsiäistrul-lit, joita hän käyttää esim. somistaessaan. Ne tuntuvat syntyvän ihan itsestään. Varmaan moni myös muistaa Saaristokaupan ikkunoilla ja seinillä olleet Virpin loihtimat huikeat tonttu- ja valosomisteet! Ensimmäiset tonttunsa Virpi kertoo

näperelleensä Suvisaaristossa helteisenä kesäpäivänä. Hän oli kuvittamassa ad-venttikalenteria, jossa tontut valmistelivat joulua kannossa olevassa kodissaan. Hän halusi nähdä, miltä tonttujen kantokoti näyttäisi kolmiulotteisena ja pitihän asukkaatkin tehdä! Vuoden 2023 postimerkeissä on Virpin kuvittamat keijut, viiden merkin sarjassa nimeltään Kevättä ilmassa. Myös aiemmin jo monet meistä ovat lähetäneet jouluterveisensä hänen piirtämällään joulupostimerkeillä! Jouluherkit hän on kuvittanut jo kahteen kertaan, samoin pääsiäis- ja kesämerkit. ”Postimerk-keily” on yksi hänen mieluisimmista piirustuspuuhistaan. Suvisaaristo esiintyy vene-, meri- ja rantakuvina hänen korteissaan, kuinkas muuten!

Virpin ja Laura Voipion yhteistyönä syntivät hurmaavat *Karoliina*-kirjat. Yhteistyö sai alkunsa työtoveruudesta mainostoimistossa. Kun Laura siirtyi WSOY:lle, hän lähtiessään kysyi, voisivatko he tehdä joskus jotain yhdessä. Yleen-sä se tarkoittaa yhteistä konserttia, ruokailua, elokuvia tai ravintolalitaa, mutta tässä tapauksessa kyse oli yhteisestä lastenkirjaprojektista. Karoliina-kirjoja he tuottivatkin yhteensä kuusi.

Aiheet kortteihinsa Virpi ammentaa ympäristöä ja ihmisten tekemisiä seuraamalla. Myös oma puutarha, joka on Virpille tärkeä, kirvoittaa aiheita kort-teihin. Yleensä hän piirtää kortit suoraan, ns. vapaalla kädellä, mutta tekee joskus niihin liittyen muistilappuja. Jokaisen kortin takapuolella on kuvan nimi, joka sitoo kortin kuvan yksityiskohtineen kokonaisuudeksi. Useimmiten kuvan nimi ja itse kuva on maustettu humorilla, nokkelalla sellaisella, ja sekin on omiaan tuomaan katsojaostajalle ja saajalleen hyvän mielen.

Lastenlasten touhuja Virpi seurasи mieellään ja tallensi lasten leikit ja puuhat valokuvamaiseen piirustusmuistiinsa. Niitä oli sitten kiva poimia ja sirotella uusiin kortteihin.

Ammatinvalinnassa Virpillä ei ollut vaihtoehtoja. Hän tiesi jo lapsena, mitä haluaa tehdä. Tätä työtä hän haluaa tehdä niin kauan kuin se on mielekästä ja varsinkin kivaa! Hän kertoo maalaavansa myös tauluja. Jos hän on laatinut itselleen aikataulun, hän noudattaa sitä silloin kun huvittaa, ja aina huvittaa! Siis huvittaa kuvittaa!

Neuvoksi piirtämistä aloitteleville nuorille lahjakkuuksille Virpin ohje on selkeä ja kaikenkattava: PIIRTÄKÄÄ!

Virpin viehättäviä kortteja Suvisaaristossa on myynyt Saaristokauppa, ja toivottavasti samoissa tiloissa jatkava bistrokahvila myy myös. Lähin seuraava vaihtoehto on Tapiolan Akateeminen Kirjakauppa. Ja sokerina pohjalla; Virpillä oli pikkuruinen näyttely marraskuun alussa Helsingin Akateemisessa Kirjakaupassa, toisessa kerroksessa. Virpin kuvien kirjo on niin mieletön, ettei noihin kortteihin tarvitse kirjoittaa kuin vastaanottajan nimi ja osoite ja oma nimensä. Kaikkiin kortinlähetystilanteisiin löytyy kuva, kunhan maltat pysähtyä telineen äärelle sen löytämään. Eikä koskaan ole liian myöhäistä liittää Virpi Pekkalan omaan kor-tinkeräilijäkerhoon!

Kiitos Virpi, koko Suvisaariston puolesta!

Mataskär myytiin

Uusi omistaja hahmottamassa alueelle monipuolista saaristolaiskulttuuriin liittyvää toimintaa

Christian Blom

Kerroimme viime vuoden vuosikirjassamme että Suinonsalmen itäpäässä, Hanikan puolella, sijaitseva Mataskär oli myynnissä. Saarella sijaitsee Espoon saariston ensimmäinen kansakoulurakennus 1890-luvulta. Sittemmin Espoon ruotsikielinen seurakunta hankki saaren omistukseensa ja siellä pidettiin vuosikymmenten aikana ruotsinkielisiä rippikoululeirejä. 1990-luvun alussa saareen rakennettiin kaunis kappeli jumalanpalveluksia ja kirkon muuta toimintaa varten.

Vuonna 2021 seurakunta päätti myydä saaren kaikkine rakennuksineen. Lehdissä julkaistujen myynti-ilmoitusten mukaan saaresta pyydettiin noin 1,4 miljoonaa euroa.

Uusi omistaja Mataskär Oy ja heidän edustajansa Teppo Kuittinen eivät suostu paljastamaan millä hinnalla saari sittemmin ostettiin. Lähellä sitä pyyntihintaa se oli, Kuittinen kertoo lokakuun puolessa välissä, kun käyn paikan päällä haastattelemassa häntä.

Kuittinen kertoo että ostajat saivat idean Mataskärin ostamiseksi vasta löydettyään ja nähtyään myynti-ilmoituket.

Mataskärin vanhat rakennukset on rakennuslain pohjalta suojeiltu suojeeluokitus kolmosen mukaan, mikä merkitsee että julkisivut on suojattu.

Saa nähdä miten käy, Kuittinen sanoo ja näyttää minulle kansakoulurakennuksen julkisivupaneelin alta löytyneitä täysin lahonneita hirsia. Suuriin korjauksiin on joka tapauksessa varauduttava, Kuittinen korostaa. Museoviranomaisten kanssa on neuvoteltava siitä miten edetään.

Vanha sauna- ja kylpyläkäytävä oli myös pahasti homeessa mutta se on nyt täysin korjattu ja saunan edessä oleva ranta ja venesatama on ruopattu syväksi.

Mataskärin omistajana toimii nyt Mataskär Oy. Omistajina on ”kaveriporukka” Kuittinen kertoo. Käytännössä Kuittinen itse vastaa saaren ja sen rakennusten kunnostamisesta ja varsinaisen rahoittajaomistaja säilyy taustahenkilönä. Pieni Googlehaku kertoo että Oy Mataskärin postiosoitteena on turkulainen tilitoimisto Uotila&Laine.

*Det forma församlingskapellet på Mataskär hösten 2021. också kapellet ingick i föräljningen av Mataskär. Kapellet var inte ursprungligen byggt utan byggdes 1993.
Foto Christian Blom 2021*

Alueella on voimassa sekä yleiskaava että asemakaava. Asemakaavan mukaan saarella pitää harjoittaa etenkin yleishyödyllistä toimintaa, mutta asuntojakkin voi kuulemma rakentaa. Rakennusoikeutta on aika paljon.

Toistaiseksi saaren tulevasta käytöstä ei voi vielä kertoa niin paljon. Saaristolaishengessä tätä kehitetään, Kuittinen korostaa. Ja sitten on koko ajan tasapainoteltava yleishyödyllisen ja kaupallisen toiminnan välillä.

Alueella toimi kesällä 2022 melontakursseja harjoittava firma ja se jatkaa ja laajentaa toimintaansa ensi kesänä. Suuressa päärakennuksessa voidaan tulevaisuudessa järjestää kaikenlaista mukavaa toimintaa, häätä, juhlia jne., Kuittinen sanoo.

Fusionen mellan Sommarö Vattenandelslag och HRM närmar sig

Det har redan under några år setts som ofrånkomligt att Sommaröarnas vattenandelslag inte kan ta sig in i framtiden mer på egen hand. De kommande saneringarna av vatten- och kloakrören skulle bli för dyrt för andelslaget. Enligt vissa uppskattningar kunde de framtida nödvändiga reparationerna gå lös på ända upp till 15 miljoner euro. Och dessutom är det hela tiden osäkert om nätverket klarar av alla nya anslutningar, speciellt om Skataängens hus och Bergös kommande hus och byggnader kopplas upp.

Jag har intervjuat Niclas Jansson och Heikki Sirelius från andelslaget för den här artikeln och bågge två poängterar att det nu nästan 25 år gamla vatten- och kloakanläggningen kommer att måsta grundsaneras inom en överskådlig framtid så att inga större olyckor sker. Eller tekniken är såpass ny att man inte helt vet hur länge dom håller. Dom kan bra hålla fast över 50 år, säger Jansson.

Hittills har vi skött det mesta som talkoarbete i samarbete med disponentföretaget, säger Sirelius. Men det är inte hållbart mer i längden då nya standarder kommer och Sommaröarna tenderar att växa allt mer i och med nya planeringsbeslut.

Rörnätverket byggdes i tiden med hjälp av banklån. De är nu betalda men tyvärr har vi ingen ekonomisk buffert kvar för nödvändiga kommande reparationer och grundförbättringar, konstaterar Sirelius. Det betyder att andelslagets medlemmar skulle hamna att betala alla kommande reparationer, ifall man inte fick till stånd ett djupare samarbete eller fusion med HRM och Esbo stad.

Redan för över ett år sedan kom Esbo stads och HSY:s representanter med i andelslagets styrelse som experter.

Parterna har gjort ett inledande samarbetsavtal enligt vilket en fusion kunde ske mycket snart, redan i början av 2023. Tidtabellen är för optimistisk eftersom sommaröarna och andelslagsmedlemmarna nu först fått igång en diskussion om saken.

Det måste också ordnas ett medlemsmöte där medlemmarna kan ta ställning i frågan om fusion med HRM och Esbo.

Allt hänger enligt Sirelius och Jansson också ihop med om egentlig stadsplanering (=detaljplanering) av områden på Sommaröarnas huvudöar kommer igång. Ifall så sker så kommer staden enligt lagen att vara tvungen att ta över ansvaret för vattenförsörjningen på det stadsplanerade området och i förlängningen i praktiken också av saneringen av det gamla vatten- och kloakanläggningen på andelslagets område.

Nu kan man såklart också fråga sig om staden med den här processen vill försnabba utbyggandet av hus på Sommaröarna och möjliggöra en byggnadsförtätning på området via stadsplan.

Ett problem som verkar kvarstå i denna ekvation med många obekanta faktorer är hur det går för de utöar utan broförbindelse som nu har sommarvatten. Hittills har staden och HRM signalerat att man inte kommer att ta över vattenförsörjningen till utöarna. Enligt Niclas Jansson kunde man här bli tvungen att bilda ett nytt vattenandelslag eller fortsätta skötseln av utöarna via det gamla andelslaget. I bästa fall kunde ju verksamheten på utöarna då möjligtvis få överta de finansiella medel som det gamla vattenandelslaget har kvar.

Jansson poängterar att man i vattenandelslaget egentligen alltid siktat att på lång sikt bli en del av Esbos Vatten, HRM.

Nu verkar vi befina oss nära ett stort beslut men både Jansson och Sirelius säger att diskussionen måste föras mer aktivt och alla tänkbara alternativ och faktorer tas med i begrundandet. HRM borde absolut fås att ta över också de yttre öarnas vattenförsörjning. På sikt förbättrar ju det den ekologiska situationen i hela Esbos skärgård. Speciellt som Esbo stad har anslutningar själv på Lövöarna, Pentala och Yle har anslutning på Kopplorna.

Enligt Jansson har man gjort nya utvärderingar över hur stor kapacitet de nuvarande rören egentligen besitter. Man kunde fördubbla antalet användare av rören, ända upp till 1.000-1.200 fastigheter. Och om användarna är fler så sköljs ju rören oftare och hålls i bättre skick.

Men som sagt, man vet inte hur länge nuvarande plaströr håller – 50 år ? Mindre ? Längre ? Ingen vet.

Men det inser vi att fusionen mellan andelslaget och HRM närmar sig, men på vilka villkor ? Här är den stora och ännu öppna frågan.

Mera praktisk info om Sommarö Vattenandelslag hittas på hemsidan: www.suvisaaristonvesiosuuskunta.fi

Calle Lindgren, redigerad av Christian Blom

Stadsplaneringen av Skataängen fortsätter och Bergöplanerna ligger nere

Calle Lindgren

Sommarö-Sällskapets planearbetsgrupp meddelar på hemSIDAN vid årsskiftet 2022-2023 att stadsplaneringen av Skataängen fortsätter. Esbos stadsstyrelse fattade den 10 maj 2021 beslut om att börja bereda en stadsplan för byggande av småhus och utvecklandet av grönområden på Skataängen.

En text av Marcus Ahlman om Skataängen kan läsas på Sommarö-sällskapets hemsida.

Arkitekt Christian Ollus vid Esbos stadsplaneringsverk meddelade tidigare under hösten 2022 att staden ännu inte har något konkret att presentera gällande den här planen.

Ollus meddelar också att vidareplaneringen av Bergö ligger nere för tillfället.

I och för sig är det inte längre Christian Ollus som ansvarar för detta område, också när det gäller Sommaröarnas framtida planering som helhet hänvisar Ollus till generalplaneavdelningen och områdesarkitekt Mervi Hokkanen.

Sommarö-Sällskapets planearbetsgrupp, som leds av arkitekt Marcus Ahlman, följer nog med beredningen av stadsplaneringen och konstaterar att Sommaröarnas ortsbefolkning ger sitt stöd åt stadsstyrelsens beslut om att planera småhus på Skataängen, vilket skulle innebära en lätt förtätning av området. Planearbetsgruppen framhåller att ortsbefolkningen motsatt sig de tidigare planerna på att göra ängen till en vinterförvaringsplats för småbåtar från Finnos hamn.

- Planeringen går nu i rätt riktning, framhåller Marcus Ahlman från planearbetsgruppen. Vi fortsätter att följa med planeringen och arbetar aktivt för att invånarnas intressen och synpunkter blir hördas av staden.

Årsbokens redaktion framhåller dock att det i fallet med den här planen handlar om det allra första fallet av uppgörande av en stadsplan på Sommaröarna. En stadsplan, eller detaljplan, är något helt annat än en delgeneralplan. Bland annat tar staden över huvudansvaret vid stadsplaneringen av utbyggandet av kommunaltekniken på området, alltså väg, vatten och avlopp. Hur många småhus på Skataängen man eftersträvar är också en fråga som hittills är höljd i dunkel. Men huvudsaken är ju att staden för planeringen framåt i samarbete med Sommarö-Sällskapet.

Vi påminner också om förra årets artikel där vi bl.a. refererar och analyserar högsta domstolens beslut att förkasta planeringen av Bergö. Risken att Bergö i framtiden liksom Skataängen också stadsplaneras är fortfarande ytterst sannolik. Ett starkt argument varför domstolen förkastade Bergöplanen år 2021 var att man ansåg att vatten- och avloppsförsörjningen inte kunde garanteras. I bokens artikel om Vattenandelslagets framtida övergång i HSY:s regi kan ni också läsa en kommentar om ämnet.

"Calle Lindgrens tätt bebyggda Pentalaby"

Till vänster Ivarskulla (1912), i förgrunden / mitten Stora Villan (1906), i bakgrunden Lilla Villan (1919), till höger "Villa Ingval" (1969)

Foto: C Lindgren med dronenissarna Clemént & Candice, 3.12.2022

The background image is a wide-angle aerial photograph of a vast archipelago. The water is a deep blue, and the sky above is filled with soft, wispy clouds. In the foreground, several small, densely forested islands are visible, their green tops contrasting with the white mist that hangs over the water. The overall atmosphere is serene and slightly ethereal.

Suvisaariston historiaa

Sommaröarnas historia

Vägen bort

Leif-Erik Pettersson 2022. Foton: Familjen Petterssons arkiv

Jag bodde mina första levnadsår ute på Stora-Herrö. Fortfarande vistas jag gärna där under somrarna och berättar gärna om gångna tider och om berättelser jag hört av barn- och barnbarn så att traditionen skall leva vidare nu i vår åttonde generation.

I två tidigare berättelser har jag försökt ge en bild hur livet för utskärsborna gestaltade sig under de första drygt hundra åren fram till sekelskiftet mot 1900-talet. I denna tredje del försöker jag fundera över varför den nära på 200-åriga livsformen upphörde i medlet av den nya seklet.

Ett nytt sekel med nya utmaningar

Vid en återblick mot tiden för sekelskiftet till 1900-talet tror jag man med fog kan säga att denna tid kom att bli den lyckligaste i utskärsbornas liv. Fisket hade varit gott och de hade haft möjlighet att skaffa sig nya effektiva storryssjor för strömmingsfisket. Inkomsterna räckte till och med till att köpa tomtens där de bott redan i hundra år till sin egen. Från att ha varit fisketorpares blev de nu fiskarhemmansägare. Att samtidigt diskussionen om en självständighet för landet var pågående höjde säkert ytterligare framtidstron och utsikterna om hur livet kunde utvecklas mot ytterligare bättre tider.

Men som så ofta kommer inte det goda ensamt. Med självständigheten hettades maktkampen inom landet upp. Trots att holmarna låg bortom fastlandet gick de inte fria från tidens utmaningar. Förflyttningarna av de stridande styrkorna från väster gick över isarna mot huvudstaden. Ur samtida tidningsnotiser kan man läsa att inte heller på Herrö gick perioden utan offer. Två hemmansägare från Västra Nyland hade sökt undflykt på Herrögård som hörde till Medvastö rusthåll. De blev båda dödade av de röda styrkorna som rörde sig i skärgården. På fiskarhemmanet på näset klarade sig de boende utan förluster, men jag har hört berättas att de för säkerhets skull gömde sina jaktvapen i en sinad brunn.

Nåväl, kampen räckte endast några månader och efter det var det igen tid att återgå till de

Fasta årtag med över 60 års erfarenhet.
Leif-Erik Pettersson vid årorna.

Sommarö I anlöper bryggan på Herrö cirka 1912.

normala sysslorna. Strömmingsryssjorna skulle läggas ut på sina traditionella platser och fjällfiskeryssjorna inne i vikarna. De första båtarna hade utrustats med en motor så nu kunde fisken levereras till Helsingfors med betydligt mindre slit än tidigare. Enligt uppgift i boken "Lilla Navigatören" från år 1912 hade "Bröder Wickströms motorfabrik Ab" levererat motorer redan år 1910. Ifall man på Herrö hade en Wickström-motor finns inte noterat, men jag minns att jag hört berättas om en "kultändare", så det torde inte ha varit fråga om en "Wickströmmare".

Sommarö Ab intensifierades försäljningen av tomter också på holmarna. Byggandet av nya stugor gav möjlighet för transporter av byggnadsmaterial och andra arbetstillfällen. I många av fiskarhemmanen tjänade man även en extra slant genom att hyra ut rum eller stugor åt sommargäster. Den reguljära linjebåtstrafiken från holmarna in till staden möjliggjorde att arbeta inne i staden medan familjen vistades ute på landet. Livet började igen verka återfå en positiv och balanserad utformning. Tiden tills livet igen tog en ny vändning blev dock kort, det nyligen självständiga landet ville få slut på onykerheten och beslöt att införa en sträng förbudslag år 1919.

Den olyckliga förbudslagstiden

Om förbudslagstiden finns det många berättelser av vilka säkert några innehåller en nypa sanning, men nog att många närmast är sammansatta av händelser från olika håll längs kusten. I tidigare årsböcker finns flera mer eller mindre sanningsenliga berättelser. Ofta verkar det inte vara särskilt noga med riktigheten i berättelserna utan huvudsaken var att de lätt hiskliga. För senare tiders historieforskare kanske det är skäl att rätta några av de minnesbilder Runar Inkovaara beskriver i årsboken 1992. Hulda Ekblad, som var hemma från Hirsala, var inte Hugo Petterssons syster utan hans farbrors hustru. Att det skulle ha funnits en telefonlinje på Herrö på 1920-talet är nog också en felaktig minnesbild – det torde ha dröjt till mitten av 1940-talet innan kabeln drogs. I hans berättelse nämns också att Huldas söner skulle ha haft 12 snabbgående motorbåtar. Uppgifterna om såväl antalet som ägarna till båtarna är felaktig. I samtidiga tidningsartiklar kan man hitta den verkliga ägaren till båtarna.

Att fiskarna och skärgårdsborna deltog i verksamheten är förståeligt. Frestelsen att lätt förtjäna pengar var oemotståndlig då förtjänsten till en början var god och risken att åka fast liten, emedan myndigheternas båtar till en början var långsamma och personalens lokalkännedom skral. Det mest bestående minnet av tiden blev ett antal nybyggda hus vilka finansierades med den extra inkomsten. Men, lätt fånget är lätt förgånget. Mot slutet av perioden fick tullen och sjöbevakningen snabbare bevakningsfartyg varefter risken att åka fast och förlora både lasten och båten ökade. Samtidigt lockade verksamheten till sig nya aktörer som inte alltid skydde användningen av rårare metoder. Förtjänsterna minskade med att verksamheten allt mera övertogs av ”spritkungar” som inte värdesatte den enskilda kuriren särskilt högt. Avund och missämja ledde till att man angav varandra som hämnd för det ena eller det andra.

Min egen förstahandsinformation om tiden har jag hört av min farmor. Hon kom till holmen i början av 1920-talet och levde genom tiden med fyra små barn. Hennes bedömning av tiden var inte särskilt upplyftande. I motsats till hjältebragderna som ofta berättas, kunde hon berätta om oro och rädsla både för dagen och framtiden. Det stod säkert alla klart att den exceptionella förtjänsten inte kunde fortgå i evighet. Risken för att familjens fortsatta utkomst från fisket skulle ifrågasättas ifall någon olycka skulle hända var uppenbar. Hon berättade, att hon kände en stor lättnad när folkomröstningen ledde till att lagen upphävdes och att normala tider återuppstod den magiska dagen 5.4.1932 klockan 10.

Ett nytt årtionde med nya utmaningar men också ny optimism

Mot slutet av 30-talet började det tyvärr höras oroväckande nyheter från Europa. Efterdyningarna av det första världskriget gick allt högre. I Finland grundades skyddskårer och i Esbo skärgård var det fråga om en marinkår. De flesta ungdomarna anslöt sig till marinkåren. Till en början omfattade verksamheten utbildning och övningar, men i slutet av 1930-talet kom kunskapen till användning när kriget bröt ut. I tidigare årsböcker finns berättelser om hur övervakningen

Motorbevakningsfartyget VMV 6 var ett av de fartyg som först deltog i kampen mot spritsmugglarna och senare tryggade gränsen mot arrendoområdet i Kyrkslätt. Bilden från början av 1950-talet i Herröviken.

utfördes från tornet på Kasaberget i Sökö. Beroende på födelseåret blev det sedan för ungdomarna att inträda i fälttjänst genast i början av vinterkriget eller senare under fortsättningskriget. Kanske det är skäl att minnas, att de flesta av soldaterna var drygt 20 åriga pojkar, som tillbringade sina ungdomsår vid fronten, långt borta från hemorten och utan möjlighet att bygga upp sina liv.

Men allt har sin tid – vapenstillestånd och fred slöts och ett av kraven var att en del av Kyrkslätt skulle hyras för 50 år som en flottbas för Sovjetunionen. Var skulle rån gå? Enligt den första uppgiften skulle också Herrö evakueras men senare blev det klart att rån skulle gå mitt i Esboviken och att också Kyrkslättsdelen av Herrö blev utanför hyresområdet. Enligt det ”*trafiktillstånd*” som beviljades kunde fisket fortsätta inom ett område 100 meter ut från Herrös och Herrökobbens västra sida. Livet i gränszonens, där cirka två kilometer skilde den finska sidan från grannen, medförde att det gällde att följa de stipulerade betingelserna. Särskilt mycket besvärligheter har jag inte hört om. Det krävdes ett speciellt tillstånd att få röra sig i gränszonens och båtarna skulle förses med ett igenkänningsnummer. Men fisket kunde fortsätta såsom tidigare och den finska gränsbevakningen tryggede levnaden. Det enda bestående som finns kvar av denna tid är ”vaktstugan” på Herrös sydvästra udde. Återuppbyggnadstiden efter kriget för att ta igen de förlorade åren präglade livet i slutet av fyrtioålet. Nya hus byggdes, delvis av dem som hade evakuerats från Kyrkslätt, men också av de tidigare på Herrö bosatta.

Nummerbricka 26 enligt färdtillståndet på Herrös västra sida i början av 1950-talet. Vid rorkulten Leif-Erik.

Optimismen om framtiden och viljan att bygga upp nytt märktes också i att det föddes många barn ute i skärgården på samma sätt som i hela landet. Samma fiskebragder som använts tidigare kom igen i användning utan att nyinvesterningar behövdes göras. Wickström motorerna från 30-talet var fortfarande i användbart skick så det gick snabbt att återgå till tidigare verksamhet. Allt hade sin tid, om våren fiskades strömming med storryssjor och om hösten med skötar. Den strömming som fiskades om hösten saltades för att säljas och för eget bruk under vintern. För försäljning fiskades också vassbuk som kryddades och saltades. Om vintern fiskades med nät under isen. För att dryga ut förtjänsterna gjorde en del av fiskarna olika byggnadsarbeten och andra byggde nya båtar eller skötte underhåll av sommargästernas båtar. Det gällde att få inkomster där det var möjligt och många små källor tryggade utkomsten.

Början av 1950 talet fortsatte som tidigare. Det började komma nya varor till försäljning i butikerna, vilket en liten egen minnesbild kan beskriva. Det var julen

1953 och man kunde köpa "Fazers blandade" karameller. Släktingarna som kom på besök till julen hämtade karamellpåsar och enligt vad jag mindes hade vi en halvfull mjölkanna. Senare visade det sig nog att det egentligen var en halvliters gräddkanna som var halvfull. Fortfarande var en mängd varor ransoneras och fick köpas endast "på kort".

För barnen ute på holmarna var det fortfarande liksom tidigare en utmaning att ta sig till skolan på fastlandet. Efter det "skolplikt" införts år 1921 gällde det för föräldrarna att vara innovativa. Den vanligaste lösningen var att under skolveckan bo hos en släkt eller bekant och sedan komma hem till veckoslutet. Någon form av "skolskjuts", som i Åbolands skärgård var det aldrig fråga om. Enligt min bedömning var detta en av orsakerna till att åretomboende på holmarna upphörde.

Fisket fortsatte ännu några år trots att lönsamheten blev allt sämre för det småskaliga kustfisket. De första trålarna hade köpts från Sverige och strömmingsfångsterna de erhöll sänkte priset på fisken under den aktivaste fisketiden. Alternativen var att investera i en trälare eller lägga ner fisket. I slutet av 1950-talet och ännu några år in på 1960-talet fanns det ett tjugotal yrkesfiskare i Esbo skärgård. I en intervju med Karl Öström i Hufvudstadsbladet år 1964 uttrycker han sin oro över att han inte vet en enda fiskarson som skulle fortsätta med fisket. Så rätt han hade – under endast en period på tio år upphörde yrkesfisket i Esbo skärgård efter att ha fortgått i tvåhundra års tid. Lyckligtvis fanns det denna tid goda möjligheter till annat arbete och genom fortsatt skolgång och studier hittade nog alla fiskarsöner och -döttrar nya arbetstillfällen. För skärgården var utgången

"Stolpkälken" var en fin lösning för att åka backe ut på isen. Linnéa, Lisbeth och Leif-Erik 1952.

sämre, en levande skärgård utan fast åretombosättning är svårt att föreställa sig. Yrkesfiskets upphörande var säkert den mest avgörande orsaken till att de sista utskärsborna flyttade till fastlandet.

För Esbo skärgårds del har sommarstugorna tagit över. Under några sommarveckor intensifieras livet för att igen när skolorna börjar i medlet av augusti tyna ut. Lika illa gick det för den service som hade byggts ut. Turbåtstrafiken till Helsingfors upphörde liksom butiksbatarna. I stället skaffade sig allt flera aktersnurrar, först med en Penta och senare med en OMC- eller Yamahamotor. Mahogny och andra träbåtar byttes ut mot lättköpta aluminium- och glasfiberbåtar. Dessa behövde inte längre lika mycket skötsel så även båtvärsvärksamheten minskade.

Fiskebåtar i Södra hamnen i början av 1950-talet. Pappa Eriks båt med hytt i förgrunden.

Efter att Esbo köping år 1963 köpt de därtill osålda delarna av Sommarö-ägorna blev det rekreation som gällde. Lyckligtvis fick de stugor som hade köpt sina tomter förblif kvar medan flera av de stugor som byggts på arrendetomter antingen revs eller inlöstes av köpingen. Sämre blev det dock med planeringen av området – den började genast efter köpet och är fortfarande under arbete närmare sextio år senare. På Pentala har skärgårdsmuseet förverkligats – om planeringen inte snart blir verklighet och byggnadsförbjudet upphör riskerar hela Esbo skärgård småningom bli ett stort utomhusmuseum.

Lövöarnas och Sumparns historia

– komplettering av min artikel som ingick i årsboken 2020-21

Christian Blom november 2022

Min långa historik över Sumparn och Lövöarna, som ingick i Sommarö-Sällskaps årsbok 2020-21 väckte ganska mycket intresse bland lövöarna. Och jag blev kontaktad av många parcellägare under sommaren 2022. Flera personer gav mig kompletterande uppgifter om tomternas historia och om de tidigare parcellförsäljningarna. Jag besökte också Lövösällskaps delägarläget, Ison Lehtisaaren osakaskunta) sommarmöte i början av juli och höll där ett föredrag utgående från min historik inför en mycket talrik publik. Vi fortsatte att diskutera länge efter mötet med parcellägarna och jag fick också besöka några platser, som jag inte kände till från tidigare.

I samband med sommarmötet gavs också Lövö-Sumparns nya traditionsrika telefonkatalog ut. Telefonkatalogen är en gulgruva för öarna, i den finns kartor med alla parceller inritade och noggranna kontaktuppgifter till parcellägarna. Katalogen är tryckt med samma gamla pärmbild, som användes redan 1951. Jag respekterar högt denna öppenhet bland öarna, att alla gått med på att ge sina kontaktuppgifter till katalogen.

Under sensommaren 2022 stod jag sedan i kontakt med Pekka Vasankari från Sumparn och fick av honom låna gamla köpdokument gällande deras tomt. Och ur de här dokumenten framgick nu de uppgifter som saknades i min egen historik: En lista över de första parcellägarna på Sumparn. Jag återkommer till detta senare i den här artikeln.

Tor Lofström kontaktade mig också och kunde ge tilläggsinformation gällande de lönströmska tomtägorna på Lövöarna och på Grötholmarna. Släkten Lofström hörde till de ursprungliga fiskarfamiljer, som kom till Lövöarna på 1920-30-talet. Tack till dig Tor och jag hoppas att vi senare kan återkomma i vår årsbok till släkten Lönströms historia på Lövöarna/Grötholmarna.

En viktig sak, som framkom i de här diskussionerna med lövöarna var att Lövöarnas och Sumparns parcellstreckning, som skedde i slutet av 1920-talet skedde samtidigt med att Ärholmen i Helsingfors tömdes på sina gamla fiskare och tomtägare. Det hängde i sin tur ihop med att Ärholmen ”urbaniseras” och

Streckningsplanen för Sumparen. Godkänd 1929, upprättad av lantmätare J. Luukkonen. De i texten här nämnda försålda tomternas tomtnummer återfinns i såväl kartan som i tabellen över sålda tomter. Riksarkivet

togs i bruk för andra ändamål, för hamnverksamhet och varvsindustrin. Flera av de gamla familjerna, som tidigare bott på Ärtholmen flyttade nu i stället till Lövöarna och Sumparn i Esbo. Aktiebolaget Lövöarna lyckades på något vis marknadsföra de nya parcellerna i Esbo för de tidigare Ärtholmsborna. Vi har inte kunnat påvisa exakt vilken kopplingen var mellan de här platserna, det må förblå en uppgift för lövöparcellernas nuvarande ägare.

En fråga, som jag däremot inte ännu kunnat svara på är vad som hände med Lövöarnas ”ursprungsbefolkning”, dvs. med torparfamiljerna, som bott på Lövöarna sedan 1700-talet. Då Arvid Zilliacus köpte hela Lövöarkipelagen 1903 fanns de urgamla fisketorpen ännu kvar på Lilla Lövö, men i takt med att Zilliacus byggde ut tomtens på Lilla Lövö med sin nya stora villa och med andra byggnader på 1910-talet försvann fisketorpen och deras invånare småningom. Och i slutet av 1920-talet kom sedan den helt nya fiskarbefolkningen och villaägarbefolkningen.

Sumparns första parcellägare

Aktiebolaget Lövöarnas extra bolagsstämma, som hölls den 19 januari 1929, fattade beslut om att godkänna följande parcellförsäljningar på Sumparn:

Datum	N:o	Köpare	Areal, kvadratmeter	Pris
6.9.1928	1	V. Tuomela	3420	17 100,-
30.8.1928	2	A. Ekholt	1978	9 890,-
28.8.1928	3	Armas Borg	3192	12 769,-
14.9.1928	6	Olavi Raekallio	4630	23 150,-
6.11.1928	9	Gustaf Ginman	4250	
6.11.1928	10	Gustaf Ginman	3000	
6.11.1928	11	Gustaf Ginman	3170	
6.11.1928	19b	Gustaf Ginman	3050	
		Gustaf Ginman betalade för tomterna 9-19b totalt	39 000,-	
21.11.1928	16	Evert Lindqvist	3400	13 600,-
21.11.1928	17	Karl Blomberg	2650	10 600,-
12.1.1929	18	V. Tuomela	2000	8 000,-
6.11.1928	20	Gustaf Ginman	7500	10 000,-

Bolagsstämman gav samtidigt fullmakt åt Aktiebolaget Lövöarnas styrelse att sälja ut de återstående på Sumparn belägna tomterna.

De ovanstående uppgifterna erhöll jag under sensommaren 2022 av Pekka Vasankari vars nära släktning V.Vanhala köpte tomt nummer 18 i ovanstående tabell av Väinö Tuomela. Köpet skedde den 26 augusti 1933. Ett stort tack till Pekka för att du länade mig tomtkötets ursprungshandlingar.

Sumparns parcellstykkningskarta från 1928 finns i Sommarö-Sällskapets årsbok 2020-21 sidan 201. I den kartan ser man hur de olika tomterna var fördelade enligt tomtnumren på ön.

Lea Jakama LKV
| ASUNTOKAUPPA VUODESTA 1987 |

Sonja Jakama
041 5299377
sonja.jakama@leajakama.fi

Willy Lundqvist
0500 603636
willy.lundqvist@leajakama.fi

Eero Jakama
0400 303031
eero.jakama@leajakama.fi

Lea Jakama Oy LKV on toiminut Suvisaariston alueella jo 34 vuoden ajan. Alueen johtavana välittäjänä meillä on vankka aluetuntemus ja osaamme arvioida Suvisaariston ja sen lähialueiden hintatason luotettavasti.

Toimintamme aikana olemme myyneet Suvisaaristossa yli 160 kiinteistöä, ja kirjallisia arvioita sukujen omiin tarpeisiin olemme tehneet lähes yhtä monta. Viimeisen kahden vuoden aikana välitimme alueelta 12 kiinteistöä.

Ota yhteyttä ja sovi maksuton arviokäynti!

Lea Jakama Oy LKV
Suomalaisentie 1, 02270 Espoo
09 8676 555 info@leajakama.fi
leajakama.fi

Hur och när fick Sommaröarna sitt namn?

Christian Blom

I dag är namnet Sommaröarna ett helt etablerat namn för vår ögrupp här ute i Esbo skärgård. Namnet känns bra och bekant för oss och man skulle tro att det funnits för evigt som en benämning för det här området.

Men så är det inte. Jag har forskat i Sommaröarnas historia sedan 1970-talet och bekantat mig med i praktiken allt som skrivits om den här platsen och gått igenom alla historiska dokument och urkunder där Esbo skärgård beskrivits och omnämnts. Ända fram till början av 1890-talet figurerar Sommarönamnet dock inte en enda gång i de historiska urkunderna. Vilket egentligen känns ganska otroligt, med tanke på hur snabbt namnet sedan togs i bruk vid sekelskiftet 1800-1900.

Namnet Sommarö togs först i bruk i vår skärgård som parallellnamn med Svinö i anslutning till namnen på de två urgamla hemmanen Storsvinö och Lillsvinö, vilka gemensamt och oftast dessutom tillsammans med Moisönamnet på det hemman som fanns på Moisö, bildade den gamla Svinöbyn, eller Svinö-Moisöbyn. Svinöhemmanen fick efter 1894 också namnen Svinö Wästergård (Lillsvinö) och Svinö Östergård (Storsvinö) i såväl jordböckerna och kyrkolängderna som i tidningsartiklar från den tiden. Då jag inledde mitt aktiva forskningsarbete kring Sommaröarnas historia fann jag första gången Sommarö Västergård och Sommarö Östergård omnämndas i jordböckerna från år 1894 fram till 1903. Idag hittar jag inte mera de här omnämningarna i de nu helt digitaliserade jord- och mantalsböckerna. Den stora digitaliseringsexperimenet togs i bruk av myndigheterna i mars 2022 och efter det har det varit svårt att hitta tillbaka till de gamla jordböckerna. Också myndigheterna har haft svårt att göra det. Under sommaren 2022 bad jag om forskningshjälp för att igen hitta Sommarönamnet i de gamla längderna, av både Riksarkivet och Lantmäterikontoret. Ingetder arkivet hittade mera Sommarönamnet i 1800-talslängderna. Jag bekantade mig med de här längderna både via mikrofilm och i original i arkiven åren 1981 och 1982 och gjorde då egna anteckningar om när Sommarönamnet togs i bruk. Det skedde 1894. Däremot har en mantalslängd från 1899 använts som utgångspunkt då Svinö- och Moisöhemmanen slogs ihop år 1920 till Sommaröarnas enstaka hemman, vilket då ägdes av AB Sommaröarna. I den längden ser man fortfarande att Sommarönamnet hade använts redan tidigare.

Det intressanta med de första förekomsterna av Sommarönamnet hos oss är att det tydligt syftar på Svinöhemmanen, som nu ibland kallas för Svinö Östergård och Svinö Västergård, ibland för Sommarö Östergård eller Sommarö Väs-

Svinö bys "centrum" ungefär 1912-13. AB Sommaröarna hade själv låtit rita kartan, som idag bevaras i Esbo Stadsmuseum. Mitt på bilden syns Sommarö Pensionat, som drevs i Lill Svinös gamla karaktärsbyggnad. Byggnaden brann ned under slutet av första världskriget. Intressant är att lägga märke till att aktiebolaget Sommaröarna här använde Sommarönamnet i singularis. Den kända arkitekten Karl Lindahl planerade karaktärsbyggnadens ombyggnad till pensionat.

Svinö bys centrum i början av 1910-talet. Uppe på backen tronar den ståtliga pensionatsbyggnaden, Lill Svinö hemmans gamla karaktärsbyggnad.

Foto Esbo Stadsmuseum

Svinö äng och åkerområde strax nedanför Lill Svinös karaktärsbyggnad. Området kallas idag av ortsbefolkningen för Fårängen. Med på bilden finns medlemmar ur familjen Söderström, som ägde Stor Svinö till 1910. Dessutom finns med också anställda vid Stor Svinö gård. Bilden är tagen omkring 1900 och erhållن i början av 1980-talet av Judith Söderström, sista ägarinnan av Stor Svinö hemman.

Foto Christian Bloms samlingar

tergård och ofta fortfarande för Lillsvinö eller Storsvinö. Sommarönamnet angavs alltid i singularis och syftade på dessa hemman och på Svinöbyn. Namnet Sommaröarna, som är i pluralis, tas alldelens tydligt i bruk först 1910 av Alfons Juselius och hans bolag AB Sommaröarna. I tidningsartiklar från 1890-talet nämns namnet också alltid i singularis – Sommarö, syftande på själva hemmanen och på byn.

Efter 1910 började man allt mer i alla sammanhang tala om Sommaröarna, och då avsåg man det område som ägdes av AB Sommaröarna, alltså både hemmanen, byn och alla öar, som tidigare ägts av Esbogård. Se nedan Alfons Juselius egen berättelse om hur han kom på namnet Sommaröarna.

Man kan gott säga att "Sommarö" på 1800-talet var hemmanen och omgivningen i direkt anslutning till dem. Det var hemmansägarna som ägde och behärskade området och som från och med 1865 började sälja ut villaparceller till stadsborna. En av hemmansägarna hette Sergei Nikolajeff och han hade år 1892 köpt upp Lillsvinös hemman. Namnet Nikolajeff förekommer ofta under 1890-talet i tidningsartiklar i anslutning till att man omnämnder Svinöhemmanen. Det tycks vara uppenbart att Nikolajeff som hyrde ut villor och rum på Svinö använde sig av det mer klingande namnet Sommarö i sin marknadsföring av rummen och stugorna. Men jag tror inte att det var Nikolajeff som "uppfann" namnet Sommarö här. Jag tror att hyresgästerna och villaägarna från Helsingfors och Esbos fastland småningom och gradvis hade börjat använda begreppet "Sommarö".

Vår "Sommarö" var ju inte en plats där den stora grannbyn idkade sommarbete för kreaturen utan en plats för stadsbornas sommarfirande eller "sommarbete".

Gällande denne Sergei Nikolajeff, som köpte Lill Svinö 1892 är det värt att notera att det under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet talades i tidningarna om två personer med samma namn. Sergei Nikolajeff senior verkar ha varit den, som ägde Lill Svinö mellan 1892 och 1910. Han omnämns som handlare och restauratör. Det finns dock ytterst litet information om honom på Internet. Ett fotografi av honom och hans hustru Sinovia sittande i en Cadillac från början av 1900-talet finns dock publicerat i boken *Ensimmäisiä esikaupunkeja* (2009). Sergei Nikolajeff senior var inte den kändaste av de bågge Sergei Nikolajeffherarna, utan hans brorson Sergei Niklolajeff junior var den kända. Han grundade det kända bolaget AB Nikolajeff, som importerade och sålde stora mängder med bilar och båtar i början av 1910-talet och lät bygga den stora affärsfastigheten vid Arkadiagatan 1 i Helsingfors, det idag såkallade Hankkijahuset. Sergei Niklolajeff junior föddes 1878 i Helsingfors, han dog redan 1920 i Frankrike. Hans föräldrar Nikolaj Nikolajeff och hustrun Edia Wilhelmina Nikolajeff var i tiden innehavarna av restaurangen Gambrini vid Fabiangatan 14. Gambrini flyttade några gånger till nya lokaler i närlheten. Det är möjligt att även Sergei Nikolajeff senior var knuten till Gambrinis verksamhet.

Sommarönamnet hade nog förekommit i många sammanhang också tidigare på andra orter i Finland, i Åbolands skärgård och i den åländska skärgården. Kurt Zilliacus har forskat i skärgårdsnamnen historia och publicerat några böcker kring ämnet. I sin bok *Skärgårdsnamn*, utgiven av Svenska Litteratursällskapet i Finland, Helsingfors 1989, går Zilliacus igenom också Sommarönamnets historiska förekomst i Finland. Han skriver (s. 36) att det vid våra kuster finns ett tjugotal ör eller halvörar som bär namnet Sommarö eller Sommarön. Oftast förekommer namnet på Åland, som bynamn i Föglö och som önamn i Geta. I Åboland finns det som bynamn i Nagu och som önamn i Korpo. I Nyland finns byn Sommarö i Ekenäs, skärgården Sommaröarna i Esbo och Sommarö (landet) i Pernå. Zilliacus teori är att namnet är kopplat till områdenas användning. Gemensamt för "Sommaröarna" är att de är relativt stora örar med riklig växtlighet och att de oftast ligger nära en bebyggelse, oftast en by. Zilliacus sluter sig till att användningen oftast har haft att göra med betande. Öarna har inte varit speciellt lämpade för vare sig jordbruk, jakt eller fiske. Flera av "Sommaröarna" har varit byarnas huvudsakliga sommarbetesplatser. Önamnets bakgrund är alltså främst kulturella företeelser, inte växtligheten i sig. Rent språkteoretiskt och -historiskt kan önamn, som slutar på bokstaven -ö tidigare ha haft ett annat slut, men då talar vi om de allra första historiska förekomsterna av de här namnen, d.v.s. från senmedeltiden. Och det berör ju såklart inte våra Sommaröar här i Esbo, som fick sitt namn först någon gång under slutet av 1890-talet. Också hemmans- och bynamnet Svinö var skrivet vid de första förekomsterna på 1500-talet med -ö eller -o.

AB Sommaröarnas plåtskylt från tidigt 1910-tal. Skylen användes vid de tidiga ångbåtsbryggorna och utmärkte var bolagets ångbåtar lade till. Den här skylen fanns vid en brygga på Pentalas sydvästra strand. Platsen kallas Västerbranten. Skylen hade tagits till vara av familjen Sneitz/Lindholm, som bodde intill bryggan, och sedan glömts bort på en vind. Hösten 2022 donerades skylen av Kai Lindholm, Gurli Lindholms son, till Esbo Stadsmuseum. Lindholms önskemål var att skylen skulle ställas ut vid Skärgårdsmuseet på Pentala. Skylen är intressant för i den framgår första gången vilka färgskolor AB Sommaröarna använde. Motivet kom samtidigt att bli AB Sommaröarnas logo. Foto: Christian Blom

Västerbranten, ångbåtsbryggans namn. Platsen finns på Pentalas sydvästra strand. Resterna av bryggan finns kvar ännu. Västerbrantskylten fanns i början av 1910-talet på bryggan eller på stranden intill. Den bevarades i tiden av tomtägarna och har rustats upp. Här finns också AB Sommaröarnaskylten.
Foto Christian Blom

Namnforskaren Sami Suviranta från Esbo stads stadsplaneringscentral informerade mig i december 2022 att Sommarönämet i tiden också använts som namn på en gård i Borgå skärgård, som namn på en holme i Veckelax (Someri). Dessutom hade han hittat en notis i Finlands allmänna tidning från den 13 juli 1855, d.v.s. under Krimkriget, där man noterar att fiendefartyg blivit iakttagna kring Sommarn eller Sommaröarna i Ingå.

Om Sommarönämetets bakgrund har också Ivar Westman skrivit i sina böcker *Nyländska önamn I-II*, *Folkmålsstudier III* och *Folkmålsstudier VII* från åren 1935 och 1940.

Ulla Koistinen från Esbo stads stadsplaneringsverk kommenterar också Sommarönarnets bakgrund på stadens Internetsidor (Suvisaariston nimistö, Espoon kaupunki) 2007, uppdaterat 2022. Esbo stads forskare Sami Suviranta från samma stadsplaneringsverk har intresserat sig för frågan och jag förde en lång e-mejldialog med honom i somras och höstas (2022) om uppkomsten av Sommarönarnet, vilket ledde till att Suviranta skrev en egen liten artikel på finska, som vi publicerar i anslutning till den här artikeln i vår årsbok. Suviranta intervjuades också om Sommarönarnets bakgrund i en omfattande artikel, som publicerades i Helsingin Sanomat 6.5.2021. Och han gjorde en omfattande sökning för vår årsbok i Riksarkivets digitala tidningsarkiv och hittade en stor mängd med gamla tidningsartiklar, i vilka Lill och Stor Svinös och Sommaröarna (i Esbo) namn fanns noterade. Jag refererar i den här artikeln också till den här tidningsartikelistan.

Sommarönarnet i Esbo är av sent datum

Sommarönarnet figurerar alltså inte en enda gång i samband med omnämndet av Esbo skärgård före början av 1890-talet. Första förekomsten är antagligen från 1894. Namnet tas efter det gradvis i bruk allt mer och då Aktiebolaget Sommaröarna grundas 1910 tar man in namnet i själva bolagets namn, namnet anges då i pluralis, Sommaröarna, inte Sommarö. AB Sommaröarna startar nu en omfattande marknadsförening av våra holmar, såväl med strävan att sälja villatomter här som att få "turister" att komma ut till öarna med ångbåtarna, som trafikerade mycket tätt mellan Helsingfors och Esbo skärgård, ända till Kyrkslätt.

6 år senare, 1916, sitter grundaren av AB Sommaröarna, Alfons Juselius, ute vid sin gård på Moisö och fattar till pennan, som han så ofta gjorde på den tiden. Han beslutar sig för att skriva en liten artikel om hur man i Sommaröbolaget kom på tanken att använda ordet Sommaröarna som benämning för såväl bolaget som den nya villaorten.

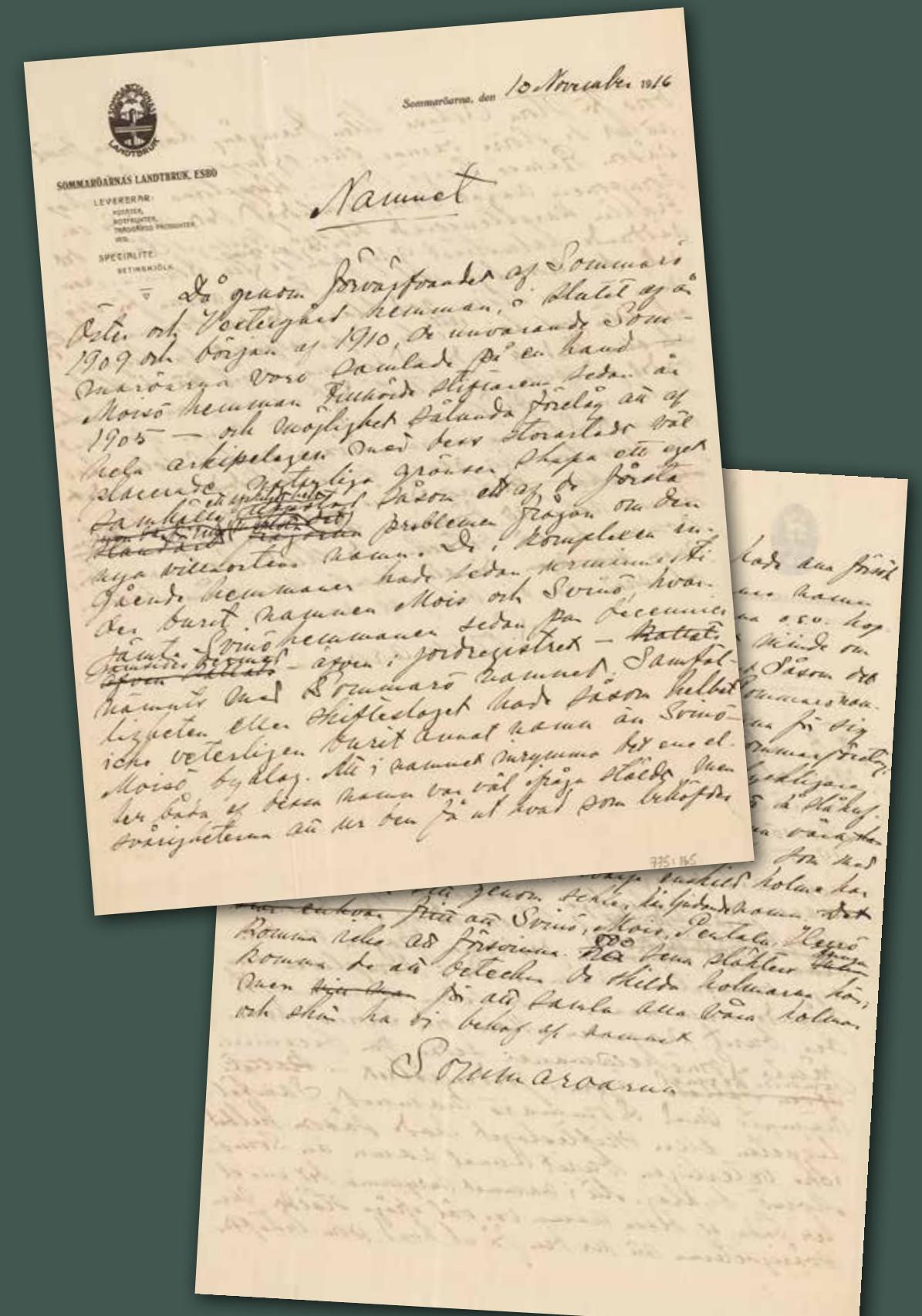
Jag har kopior på texten som han då skrev för hand. Stora delar av texten är skrivet på ett vis som är ytterst svårt att tolka och tyda, men efter många försök har jag kommit fram till att Juselius skrev så här:

(Brevet renskrivet och handskriften tolkad av Christian Blom 2.5.2022, brevet finns också på Kamu, Espoon kaupunginmuseo/Finna.fi, asiakirjat 775:165, Namnet, perusteluja Sommaröarna (Suvisaaristo) -nimen käytölle)

Alfons Juselius den 10 november 1916:

Namnet

Då genom förvärvandet av Sommarö Öster och Vestergård hemman, i slutet av år 1909 och början av 1910, de nuvarande Sommaröarna voro samlade på en hand – Moisö hemman tillhörde stiftaren sedan år 1905 – och möjlighet sålunda förelåg att av hela arkipelagen med dess storartat väl placerade naturliga gränser skapa ett eget samhälle, ett avskilt helt, uppstod såsom ett av de första problemen frågan om den nya villaortens namn. De i komplexen ingående hemmanen hade sedan urminnes tider burit namnen Mois och Svinö, varjämte Svinö hemmanet. Samtliga nämnda hader sitt huvudhemman i Svinö, men Moisö byggdes i samband med järnvägen för att sedan ha båda sitt huvudhemman varje sitt sätt. Men Moisö byggdes i samband med järnvägen för att sedan ha båda sitt huvudhemman varje sitt sätt.

decennier jämsides därmed –även i jordregistret– nämnts med Sommarönamnet. Samfälligheten eller skifteslaget hade såsom helhet icke veterligen burit annat namn än Svinö-Moisö byalag. Att i namnet inrymma det ena eller båda av dessa namn var väl ifråga ställda men svårigheterna att ur dem få ut vad som behövdes voro för stora. Likaså liten framgång hade alla försök att ur de större öarnas eller ögruppernas namn såsom Ramsö, Bergö, Pentala, Kopplorna o.s.v. hopkomponera något som, samtidigt det påminde om trakten karakteriseraade det nya bolaget.

Såsom det räddande halmstrået grep man en dag på våren till Sommarönamnet, som visserligen icke hade traditionerna för sig men i dess ställe god klang för ett sommarföretag och detta val kunde väl icke hava utfallit lyckligare. Med ett enda ord hade man svårt att så slå huvudet på spiken. Så fullständigt samlas alla våra holmar och strävanden under ett banér som med namnet Sommaröarna. Varje enskild holme har ju dessutom sitt genom sekler kär ljudande namn. Svinö, Moisö, Pentala, Herrö komma icke att försvinna, då senare släkter komma de att beteckna de skilda holmarna här, men för att samla alla våra holmar och skär ha vi behov av namnet:

Sommaröarna

Alfons Juselius för ett intressant resonemang i sin lilla skrift. Han var helt medveten om att namnet Sommarö hade förekommit som namn på Svinöhemmanen men i sin text talar han inte så mycket om det. Också han hade alltså sett Sommarönamnet redan 1916 i Esbos jordeböcker. Han utvecklar dock inte alls diskussionen kring Sommarönamnet och i vilken mån det hade använts tidigare. Han talar här, liksom i andra texter, som han skrev på den tiden, bl.a. i den första broschyren som AB Sommaröarna gav ut genast i början av 1910-talet, om att AB Sommaröarna nu hade lyckats med att åter samla alla öar i trakten ”i en hand”, under ett ”banér”. Öarna och holmarna hade ju alltsedan 1640-talet varit samlade ”i en hand”: i Esbogårds hand. Tills 1825 då Esbogårds dåvarande ägare sålde ut de tre Sommaröhemmanen till deras dåvarande landbönder och besittare. Och från 1865 hade de olika hemmansägarna å sin sida börjat sälja ut villaparceller på området för att till sist sälja ut själva hemmanen (1892, 1895 och 1909). Juselius upplevde då att området ”splittrades” på alltför många händer. I och med grundandet av AB Sommaröarna hade alltså området åter ”samlats på en hand”, om också med hela tiden allt fler parcellägare. Namnet Sommaröarna hittas ingenstans i skrifterna innan det att AB Sommaröarna grundades och tog in namnet som namn för det nygrundade bolaget.

Foto: Pati Blom

Min slutsats gällande namnet Sommarö

Jag tror att man bland stadsborna som firade sina somrar under slutet av 1800-talet i Esbo skärgård på det område som vi idag kallar Sommaröarna gradvis började använda namnet Sommarö. Man syftade då först på områdena kring byalaget Svinö-Moisö, d.v.s. kring dessa hemman. Man reste till sitt sommarfirande, till sin ”Sommarö”. Sommarönamnet användes flitigt hela tiden på andra orter i den finlandssvenska skärgården och såväl sommargästerna som ursprungsbefolkningen var säkert medvetna om detta. Många fiskare hade dessutom flyttat in under sekernas och decenniernas förlopp till våra ör från Åland och den åboländska skärgården och från Nylands övriga skärgård, där Sommarönamnet sedan länge fanns i användning. Namnet kan ha uppstått också i ett vardagligt namnbruk bland ursprungsbefolkningen. Det är helt uppenbart att Lillsvinös ägare Sergei Nikolajeff fattade tycke för namnet och tog det i flitigt bruk i anslutning till sin uthyrningsverksamhet och ”turistverksamhet” på orten. Småningom accepterades namnet och så tog alltså också AB Sommaröarna in namnet som benämning för sitt bolag vars syfte var att skapa en villaort vid namn Sommaröarna.

Nimet Svinö, Sommarö ja Sommaröarna

Sami Suviranta 2022

Svino eli Svinö

Svinö on Espoon eteläosassa saaren ja saarella olevan kylän nimi. Jo varhaisimmissa 1500-luvun asiakirjoissa kylännimen kirjoitusasussa on ö-kirjain, mutta kansan puheessa sekä kylän että saaren nimi on kuitenkin äännetty "Sviino". Siiä päättellen nimi ei ehkä ollutkaan alun perin ö-loppuinen. Jos alkuperäinen muoto oli Svino, siitä on joka tapauksessa jo kauan sitten syntynyt muoto Svinö monien ö-sanan sisältävien saarennimien mallin mukaan.

Kylän asutus lienee alkanut 1400-luvulla yhdestä talosta, jonka nimi oli Svino. Nimi Svino näyttää sisältävän sanan svin, 'sika'. Nimi Svino tai etenkin Svinö olisi voitu antaa ennen asutuksen syntymistä saarelle, jossa mantereella oleva talo piti sikoja. Toisaalta nimenalku Svin- saattaa sittenkin tulla svealaisia merkitsevästä sanasta. Tällöin nimi Svino on syntynyt vertailupariksi lähiseudun vielä vanhemmalle asutusnimelle Finno.

Jo 1500-luvulla alkutalo Svino oli jakautunut kahdeksi. Suurempaa taloa alettiin kutsua nimellä Storsvino ja pienempää nimellä Lillsvino. Samalla tavoin ovat syntyneet toisissa Espoon kylissä muun muassa talon nimet Storhemt ja Lilhemt, Storklobb ja Lillklobb ja Stormynt ja Lillmynt.

Nimet Svino, Storsvino ja Lillsvino pysyivät käytössä vuosisatojen ajan, mutta niiden kirjoitusasuina oli tavallisesti Svinö, Storsvinö ja Lillsvinö.

Sommarö

Saaristokylän elämään alkoi 1800-luvun lopulla vaikuttaa lisääntyvä huvila-asutus. Samaan aikaan syntyi myös uutta nimistöä. Merkittävin nimitulokas oli Sommarö.

Nimistön muutoksia voi seurata sanomalehtiesiintymien kautta. Nimeä Svinö käytettiin saaresta ja kylästä lehtiututissä ja -ilmoituksissa 1890-luvun loppuvuosiin asti.

"Uthyres över sommaren 2 små rum och stuga på Svinö", luki *Hufvuds-tadsbladetissa* julkaistussa ilmoituksessa toukokuussa 1893. Lokakuussa 1895 saman lehden pikku-uutinen kertoi, että "arrendatorssonen K. G. Lönn från Lill Svinö i Esbo" löysi saaristosta Venäjän meriministeriön aalloille asettaman merentutkimukseen liittyvän pullon. *Aftonposten* kertoii puolestaan heinäkuussa 1897 epäilyttävästä kulkijasta: "En underlig individ uppenbarade sig härom dagen på Svinö i Esbo".

6.4.1898 *Aftonpostenissa* on uutinen uusista kesähuiviloista: "Nya sommarvillor. I västra skärgården å Lill-Svinö, som numera efter nya jordaboken kallas Sommarö-Västergård, ha under vintern för handlanden S. Nikolajeffs räkning uppförts tvänne villor, den ena i två våningar innehållande 7 rum och kök och den andra i en våning med 3 rum och kök. Villorna ha ett utomordentligt vackert läge och är redan uthyrda för instundande sommar" - - .

Huviloiden sijainti ilmaistaan tilannimellä Lill-Svinö ja lisätään, että uuden maakirjan mukaan tilaa kutsutaan nimellä Sommarö-Västergård.

1899 laaditussa ja myöhemmin täydennettyssä maakirjassa on sarakkeessa Byanamn kylännimi Svinö ja sen kohdalla "Lägenheternas namn" -sarakkeessa tilannimet Lill ja Stor, joilla tarkoitetaan nimiä "Lill-Svinö" ja "Stor-Svinö" (tai Lillsvinö, Storsvinö). Nimen Lill alle on lisätty eri käsilalla "(Westergård)" ja nimen Stor alle vastaavasti "(Östergård)". Selvästi niitä myöhemmin maakirjaan

Utdrag ur Nylands läns jordbok II, II 1905, 1905, fil nummer 23, sidnummer 84. Riksarkivet. Det här är jordboken för 1905 där Svinöbemannen finns upptagna under namnen Lill Svinö Westergård, Stor Svinö Östergård. Men i den här jordboken har uppenbarligen senare, 1920, skrivits in mycket noggrant att Svinöbemannen (tillsammans med Moisöbemannet) förenats till Sommaröarnas enstaka hamman nr 1. Sammanslagningen gjordes av AB Sommaröarna och möjliggjordes av att bolaget sedan 1910 ägt dessa hemman. Varför lantmäterimyndigheterna använde jordboken från 1905 som grund är en gåta. Sommarönamnet ingick ibland också på 1890-talet i jordböckerna i samband med Svinös omnämndande.

Nya sommarvillor. I västra skärgården å Lill-Svinö, som numera efter nya jordaboken kallas Sommarö-Västergård, ha under vintern för handlanden S. Nikolajeffs räkning uppförts tvänne villor, den ena i två våningar innehållande 7 rum och kök och den andra i en våning med 3 rum och kök. Villorna ha ett utomordentligt vackert läge och är redan uthyrda för instundande sommar.

Svinö 1 2 3	0542 0540	Lill Westergård	196	0543 0543	Frälschemman. Fönden militär inlett.
2 3	0540 0540	Stor Östergård	196	0543 0543	Frälschemman. Fönden militär inlett.
Sommaröarna 1 2	11250 11250	Sommaröarna	.	Frälschemman. Etl. Finansministeriets brev Nr 1839-1900 2/5 har detta hemman upphåll genom sammanslagning av frälscheman-1 och 2 i Svinö till samma enst. Frälscheman. Namn hem- man är Svinö.	
Söder	1111	Söder	.		

on lisätty kylänimi ja tilannimi Sommaröarna, mutta ainakaan vuoden 1899 tiedoissa ei maakirjassa näy olleen nimeä Sommarö. Huhtikuun 1898 maininta uuden maakirjan nimestä Sommarö-Västergård jää tässä valossa epäselväksi.

Uutisessa mainittu Sergei Nikolajeff tarjosi vuotta myöhemmin, huhtikuussa 1899, huvilointaan vuokralle Hufvudstadsbladetissa: "Tvänne enskilda af 4 rum och kök med möbel och ved i Esbo, Sommarö f. d. Svinö" - -. Tässä Sommarö on tulkittava lähinnä saarennimaksi. Sen jäljessä Nikolajeff mainitsee vielä "entisen" nimen, "f. d. Svinö".

Nimen Sommarö varhaisimmat esiintymät liittyvät helsinkiläisen Sergei Nikolajeffin toimiin. Tämä ravintoloitsija ja kauppias harjoitti jonkin verran myös kiinteistökauppaa ja huvilanvuokrausta Helsingin lähistöllä. Hän oli ostanut Lillsvinön tilan 1892. Mahdollisesti juuri hän muodostti viimeistään 1898 tietoisesti uuden nimen Sommarö. Sanomalehtiesiintymistä syntyy vaikutelma, että hän halusi korvata sillä nimen Svinö, jota hän piti epäedullisena huviloiden markkinoinnissa.

On toki jossain määrin mahdollista, että joku toinen oli alkanut samasta syistä käyttää Sommarö-nimeä Svinö-nimen sijaan jo vähän aiemmin, ja Nikolajeff omaksui nimen omaan käyttöönsä. Tienoon vanhaan paikannimistöön Sommarö ei kuulunut. Nikolajeff levitti nimeä yleiseen tietoon käytämällä sitä näkyvästi ja sai näin monet muutkin omaksumaan nimen.

Pari vuotta myöhemmin, joulukuussa 1901, oli *Vasabladetissa* uutinen väkivaltarikoksen selvittelystä: "Blodsmannen gripen." - - "Han uppgifver sig vara torparesonen Oskar Oskarsson Perä från Sommarö i Esbo samt född 1877." Veriteosta epäilty oli ehkä itse ilmoittanut kotipaikkansa nimeksi Sommarö. Sen voi tulkita lähinnä kylänimeksi, mutta ehkä myös saarennimaksi.

Maaliskuussa 1903 Sommarö esiintyi jo muidenkin kuin Nikolajeffin huvilailmoituksissa: "Å Sommarö (Svinö) i västra skärgården invid ångbåtsled ut-hyres en delvis möblerad villa", ilmoitti K. V. Bergman *Hufvudstadsbladetissa*. Nimenvalinta voi johtua myvyyden tavoittelusta tai myös siitä, että uusi nimi oli jo saanut vahvan jalansijan.

Samaan aikaan nimi Sommarö alkoi näkyä suomenkielisäkin lehdistössä. Uusi Suometar kertoi verovalituksesta, jonka mukaan eräältä "huvilatilalla Svinön eli Sommarön kylässä Espoossa henkilirjoissa olevalta henkilöltä" oli laskettu tilanomistajalle aiheettomia maksuja. Samasta asiasta kirjoitti *Hufvudstadsbladet*: - - "hans villaparcell i Svinö eller Sommarö by i Esbo". Näissä uutisissa Sommarö oli yksiselitteisesti käytössä kylänimenä.

Selvästi myöhemmin muodostettiin monikollinen nimi Sommaröarna. Se tuli ensin 1910 yhtiönä nimiksi (Aktiebolaget Sommaröarna). Yhtiön perusti Alfons Juselius sen jälkeen kun hän oli ostanut Lillsvinön, Storsvinön ja Moisön tilat. Yhtiön tarkoitukseksi oli myydä huvilapalstoja alueen saarista niin, että saaristoon muodostuisi laaja huvilayhdyskunta. Nimi Aktiebolaget Sommaröarna esiintyi sanomalehdissä ensi kerran tammikuussa 1910, kun uutisessa kerrottiin Alfons Juseliuksen suunnittelevan tämännimisen yhtiön perustamista.

Foto: Pati Blom

Nimeä Sommaröarna alettiin pian käyttää myös saariryhmän nimenä. Samalla lakkasi nimen Sommarö käyttö pelkkää Svinön saarta tai kylää tarkoittavana.

Vuoden 1910 suomenkielisissä lehdissä käytetään toisinaan myös käänämällä muodostettuja nimiä Kesäsaaret ja Suvisaaret sekä yhtiön että saariryhmän nimen Sommaröarna vastineena. Myös Svinöstä käytettiin joskus nimeä Sikosaari. Nämä suomenkieliset käänösvastineet olivat kuitenkin tuolloin vain toimitajan tilapäisiä muodosteita eivätkä osoittaneet todellista paikallista nimenkäytöä. Vähitellen näyttää nimi Suvisaaret alkanee kuitenkin vakiintua.

Sommaröarna tuli rekisterikylän viralliseksi 1920, kun maarekistessä yhdistettiin kaksi siihenastista kylää, Svinö ja Moisö. Rekisterikylälle annettiin erillinen suomenkielinen nimi Suvisaaristo 1965.

Espoon etelä- ja keskiosissa vahvistettiin kaupunginosille nimet 1976. Suvisaaristo – Sommaröarna on ollut siitä lähtien virallisena kaupunginosannimenä. Kaupunginosa sisältää samannimiseen kylään kuuluneet alueet ja lisäksi erilliseen Pappila – Prästgården -nimiseen rekisterikylään historiallisista syistä kuuluneet Lehtisaaret.

Espoon kaupungin tilastoinnissa on olemassa myös tilastoalue Suvisaaristo – Sommaröarna, jonka rajat vastaavat kaupunginosaa. Sen lisäksi on tilastollinen pienalue Suvisaari - Sommarö, joka on nimetty varsinaisesti tavalla, sillä Suvisaari- tai Sommarö-nimistä saarta tai muutakaan paikkaa ei virallisesti ole Espoossa missään muulla kuin vain tilastojen maailmassa.

Svinö on nykyisin edelleen käytössä saarenniminen ja saarella olevan osa-alueen nimenä.

Sami Suviranta
Nimistöntutkija
Espoon kaupunkisuunnittelukeskus

Fiskebåtstävling på 1950-talet vid Skata brygga på Sommaröarna. Fotograf okänd.

Sommaröarna i Esbo skärgård

Ögruppen, som bolagiserades två gånger

Text: Christian Blom

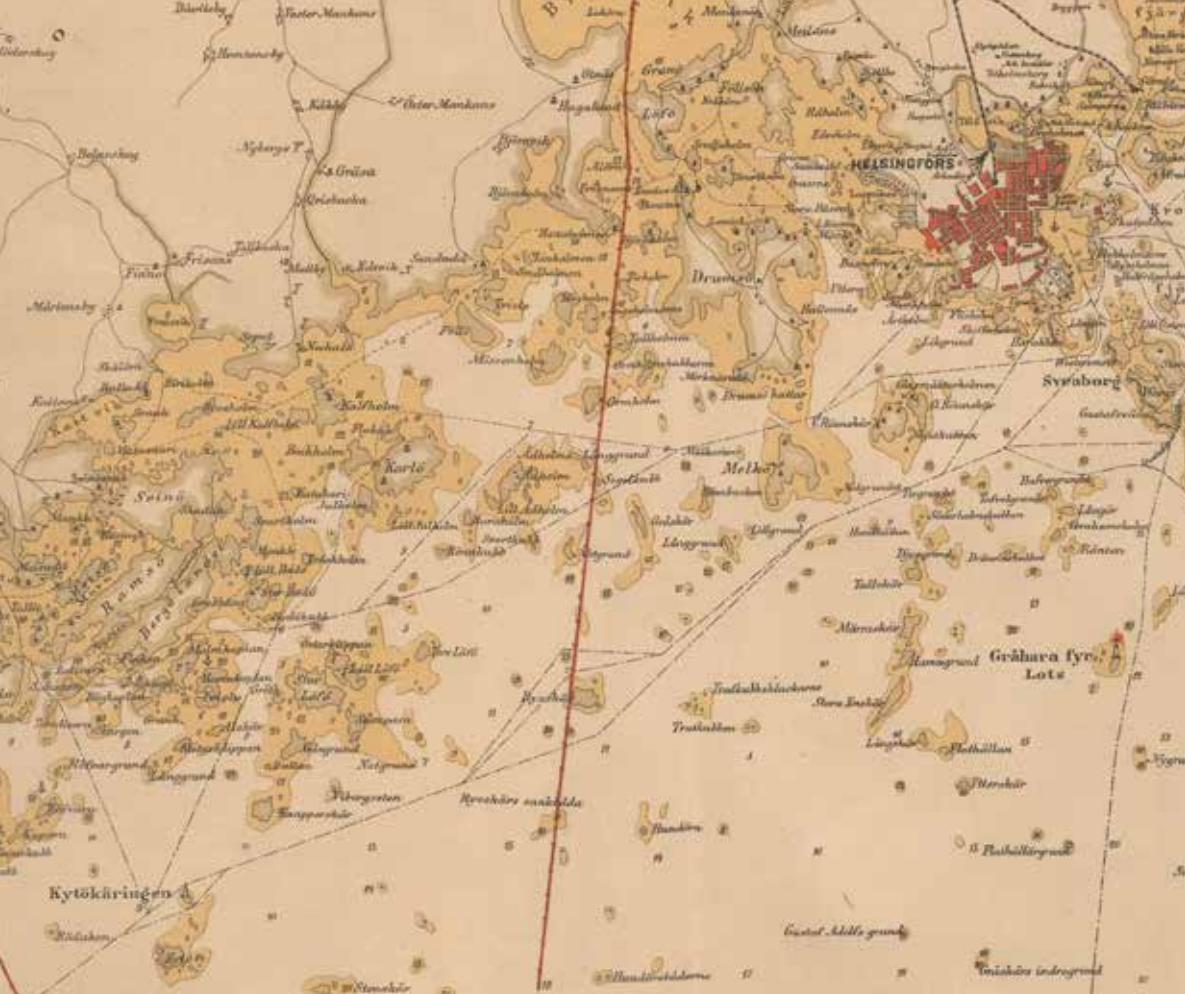
Rakt söderut från Esbos fastland, ute i havet ligger Sommaröarna – en för många ganska mytomspunnen ögrupp. Under de senaste åren har området bland annat fått utnämningen Nylands bästa by och området där de lyckligaste människorna bor. Så ligger området också nästan i topp vad gäller invånarnas genomsnittliga inkomster stadsdelsvis räknat i Helsingforsregionen.

Att lyfta fram Sommaröarna på det här viset känns dock litet lustigt och främmande för oss Sommaröbor, som vistats och bott här ute under flera decennier, vissa släkter rent av ett sekel eller ännu längre. Själv har jag firat alla mina somrar, eller halva året och ibland hela året här sedan jag föddes 1948 – det vill säga under 74 år nu. Under 1950-60-talen tillbringade familjen alla veckoslut på stugan. På den tiden bodde ett fiskarpar från en av de yttre öarna bodde i familjens bastu och fungerade som villavakter och gårdsarl.

Att marknadsföra Sommaröarna är inte något nytt. Redan under slutet av 1800-talet började man göra reklam för vissa områden i Finlands skärgård via de turistguider som då började produceras. Ångbåtstrafiken från Helsingfors ut till den närliggande skärgården hade kommit igång redan under 1860- och 1870-talen och trafiken blev ständigt allt tätare. Samtidigt presenterade den tidens dagstidningar långa researtiklar där dessa ”nyupptäckta” skärgårdsområden beskrevs, idealisrades och marknadsfördes. Till exempel presenterades Sommaröarna av tryckerifaktor Viktor Pettersson i boken *På lustfärd över land och vatten – reseskildringar och kåserier* av V.P.-n. från 1886. 1913 ingick i Suomen Matkailuliittos tidskrift en lång artikel om Turistsamhället Sommaröarna.

I den här typen av artiklar målades livet på bland annat Sommaröarna upp som glansbilder. Man skapade en vision om ett sommarliv i skärgården som kanske kunde jämföras med ”livet på Strömsö” idag.

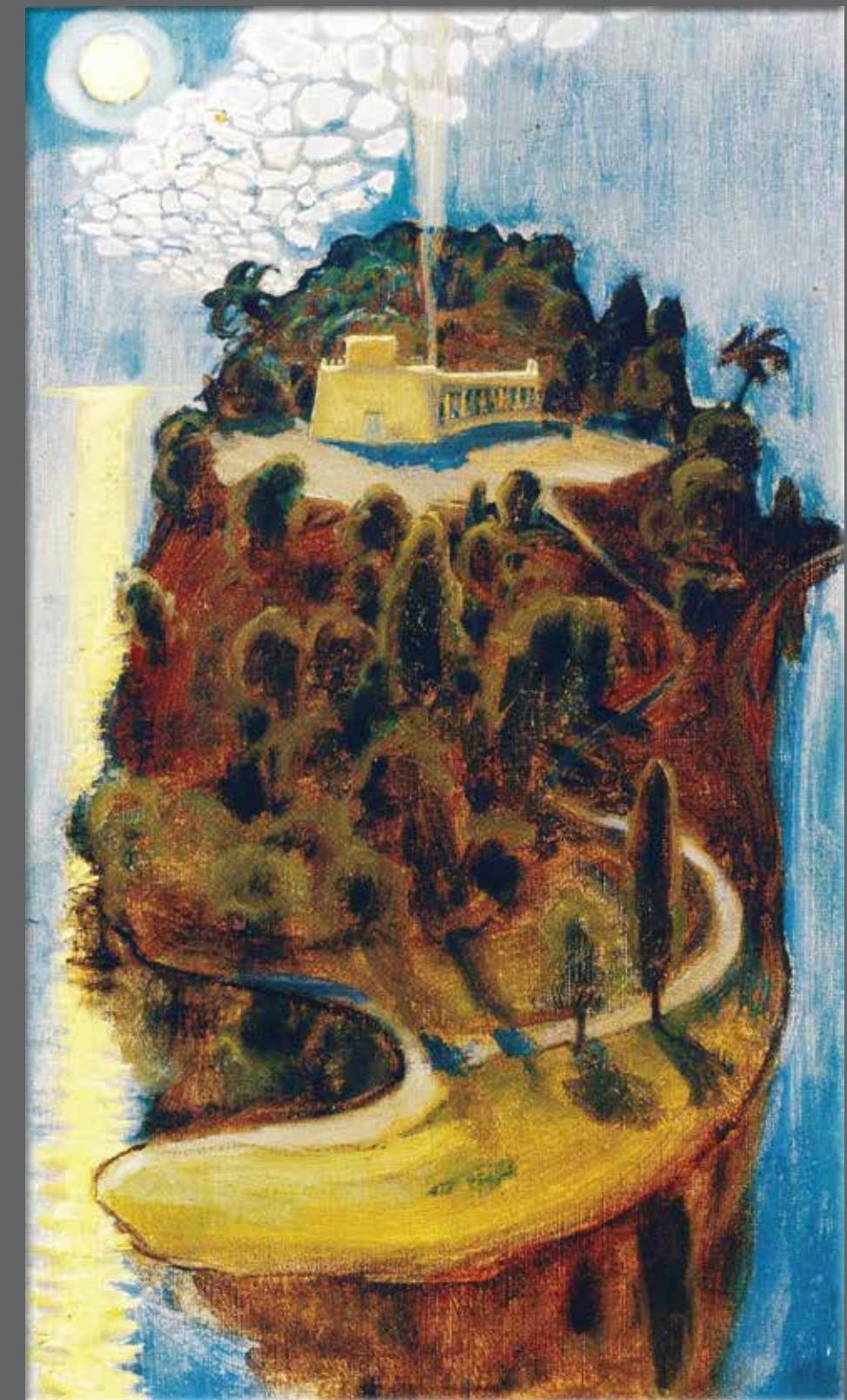
Allt det här var inte falska sanningar, utan livet på Sommaröarna utvecklades verkligen mycket systematiskt i en riktning där glansbilderna realiseras. Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet byggdes sommarvillorna och deras trädgårdsanläggningar ofta med hjälp av de allra kändaste arkitekterna. Man följde ofta nationalromantiska motiv och jugendmönster i byggandet och strävade efter att skapa ett helhetskonstverk av sommarvillan och tomtområdet omkring den – egentligen av hela livet man levde där. Bildkonstnären Akseli Gallen-Kallela

Helsingforsnejdens skärgård på 1880-talet. Till höger skyntas Helsingfors och nere till vänster ser man Sommaröarna, på kartan huvudöarna Bergö, Svinö, Ramsö, Pentala, Karta öfver Helsingfors omgivningar, uppgjord av V. Lindeman, G.W.Edlunds förlag 1887.

gjorde 1897 en tavla som han kallade *Autuaitten saari eli unelmien saari* – på svenska ungefär “de gudabenådades ö eller drömmarnas ö”. I den återspeglar bra visionerna från slutet av 1800-talet om det välsignade sommarlivet i skärgården – till exempel på Sommaröarna.

Fram till 1910 var livet på Sommaröarna organiserat kring tre urgamla skärgårdshemman: Stor- och Lill-Svinö och Moisö. De här hemmanen nämndes redan i silverskattelängderna från 1540-talet. De kom att leva kvar ända till början av år 1920, då de förenades till Sommaröarnas enstaka hemman inom ramen för AB Sommaröarna, som då hade övertagit dem. Dessa hemman gick igenom olika faser under seklernas gång: från fria skattehemman till i ett fall kronohemman och sedan till frälsehemman. Men de levde hela tiden kvar och vissa släkter kunde innehålla ett hemman i århundraden.

Akseli Gallen-Kallelas målning *Autuaitten saari*, Källa: Wikimedia commons

Höyrylaiva Sommarö II Luodon (Klippan) edessä. Valokuva: Viljo Pietinen.

Det finns skäl att understryka att Sommaröarna var den enda ögruppen i Esbo skärgård där det alltid hade funnits egentliga hemman. På många öar och ögrupper fanns det från och med medlet av 1750-talet fisketorp, men inga hemman – de andra ögrupporna och deras torp styrdes och domineras i stället av frälsegodsen och de större gårdarna uppe på fastlandet. Under åren 1640-1825 låg Sommaröhemmanen visserligen under frälsegodset Esbogård, som dock inte utsåg hemmanens landbönder. Så de urgamlia släkterna ute i skärgården kunde leva kvar ganska fritt, så länge de förmådde.

Det faktum att de tre hemmanen hela tiden levde kvar och periodvis var ganska välhärgade, gjorde att livet på Sommaröarna blev rätt sammanhållet. I gamla urkunder talar man om Svinöhemmanens och Moisös byalag. Under historiens gång kan man se en tydlig utvecklingslinje där invånarna arbetade tillsammans och utvecklade samhället med gemensamma krafter. Det här var väl ganska allmänt ute i den finländska skärgården förr i tiden, men på Sommaröarna är det lätt att se denna utkristallisering. Jag skall försöka beskriva den här långa utvecklingslinjen, som egentligen finns kvar ännu idag, på ett mer överskådligt sätt.

Fram till 1640 var hemmanen på Sommaröarna urgamlia, fria skattehemman. I gamla skattelängder kan man se att de redan då var lika välhärgade som många större hemman uppe i Esbo. Huruvida de skulle ha legat under någon ”stamby” eller moderby har inte gått att utreda. I socknens bolindelning för beskattningen låg de dock under Finneviks bol (idag Finnå eller Finno).

1640 köpte Esbogårdens innehavare upp flera tiotals med hemman i Esbo, bland dem de tre sommaröhemmanen. Esbogård övervakade mycket noga landböndernas liv ute i skärgården och någon form av arrende hamnade bönderna också att betala. Men Esbogård gav också resurser åt skärgårdens bönder och fiskare: man hjälpte till att hålla de gamla byggnaderna i skick och man gav överlag bönderna stora friheter. Från 1750 till slutet av 1800-talet bildades torp på alla yttre öar och befolkningsmängden ökade starkt. Esbogård förlorade inte de här hemmanen under den stora reduktionen, eftersom de hade köpts och inte erhållits via donation. Allt som allt kom det här att innebära att Sommaröarna under den här perioden – som en del av Esbogårdens ”koncern” – i det stora hela mådde ganska väl. Det här beskrivs bl.a. i vissa inspekionsprotokoll från inspektioner, som Esbogård gjorde på området under 1700-talet och i början av 1800-talet.

ÅR 1825 lyckades de dåvarande landbönderna köpa upp de tre hemmanen av den sönderfallande Esbogård. Marken var nu för de tidigare landbönderna helt

egen, liksom vattnet och de yttre holmarna – i den mån holmarna hade besparats från att hamna under rikare gårdars ägo under slutet av 1770-talet, då en kamp om äganderätten de yttre öarna fördes mellan de starkaste godsen i Esbo. Samma år, 1825, tecknade ägarna av de tre Sommaröhemmanen också under ett mycket unikt avtal: man gick ihop inom ramen för ett bolagskontrakt och bildade ett gemensamt bolag för fiskeri men också för mycket annat i byn. Kontrakten var helt enkelt en modernare typ av de gamla medeltida byaordningarna som existerade på sina håll i skärgården. Här poängterades att sommaröborna skulle hålla ihop i eviga tider och många sysslor skulle vara gemensamma. Ännu 1840 gjordes en uppdatering av avtalet, där man ännu noggrannare reglerade hur fiskevattnen fick användas.

Samtidigt som bolagsavtalet trädde i kraft inleddes dock storskiftet på Sommaröarna, som så småningom ledde till att marken och öarna skiftades och delades mellan de tre hemmanen – vilket verkade i en helt annan riktning än vad bolagskontraktet egentligen stipulerade. År 1865 möjliggjorde också en ny lag att man kunde börja parcellera ut enskilda tomter och sälja dem. Mycket snabbt uppstod ett tätt nätverk med vackra sommarvillor på öarna och det var också nu på 1880-1890-talen som namnet Sommaröarna togs i bruk.

Trots försäljningen av tomter och uppdelningen av mark via storskiftet levde samhörighetskänslan kvar. Befolkningen på Sommaröarna hade på många vis en gemensam bakgrund och många släkter hade bott kvar här i hundratals år. Man kände varann och många var släkt. De nya sommarvillornas ägare behövde lokalbefolkingens hjälp, bland annat som byggare och villavakter. När torparlagen kom kunde de flesta av de gamla fisketorpen köpas eller bli fria och övertas av sina innehavare, utan att torparlagen hade behövt tillämpas.

Under 1800-talets sista decennier ordnades åtskilliga stora fester och evenemang ute i skärgården. Till exempel seglingstävlingarna kunde uppnå enorma mått. Ångbåtarna transporterade hundratals med gäster från Helsingfors till de olika evenemangen, lokalbefolkingen kom med egna båtar. Festdeltagarnas antal kunde till och med uppgå till 1000 personer.

Helsingfors dagstidningar skrev livligt om de här festerna och utflykterna. Liknande arrangemang ordnades såklart också på andra håll i Helsingfors skärgård, men Sommaröarna hade ett speciellt rykte och anseende.

Till de första som började fira sommar på Sommaröarna hörde Fredrika och Johan Ludvig Runeberg, som åkte på bröllopsresa till Svinö på Sommaröarna sommaren 1831. Redan då var det vanligt att stadsborna bodde ute i skären hos fiskarna om somrarna. Det här kombinerades senare med havsbadandet, brunnsdrickandet och tillkomsten av den anrika havsbadsinrättningen i Ulrikasborg i Helsingfors på 1830-talet. Efter Krimkriget i medlet av 1850-talet tog mycket av den här kulturen slut. Nu uppstod den fas då ångbåtarna började trafikera regelbundet. Småningom kunde man kanske köpa sig en egen tomt och låta bygga sin egen sommarvilla. Sommaröarna var hela tiden intimt invävda i de här utvecklingsskedena, och drog stor nytta av närheten till Helsingfors.

Området kring Svinöbyn på 1910-talet. I bakgrunden syns Sommaröarnas Pensionat, som AB Sommaröarna grundat och drev. I förgrunden ”turister” som vandrar längs den tidiga Sommarvägen. Fotot erhållt 1981 av Judith Söderström, Stor-Svinös sista ägare

1910 Går Sommaröarna in i en helt ny utvecklingsfas. Nu köptes de tre hemmanen, och all markareal på de stora holmarna och yttre öarna som hemmanen ännu ägde, upp av Alfons och Elsbeth Juselius, som några år tidigare köpt upp Moisö hemman. Alla hemman överförs på det år 1910 grundade Aktiebolaget Sommaröarna. Bakom bolaget fanns förutom familjen Juselius några kända arkitekter och affärsmän från Helsingfors. Aktiebolaget ägde nu största delen av Sommaröarnas areal, men vattenområdena var och förblev oskiftade, i gemensam ägo.

Bolaget började snabbt sälja ut parceller på Sommaröarna och samtidigt utveckla områdets infrastruktur. Tillsammans med dotterbolaget Trafik-Aktiebolaget Sommaröarna byggde man under de kommande decennierna alla vägar, broar, ångbåtsbryggor med mera på området. Man drog telefonledningar och elektricitet till området. Man lät bygga flera motorfartyg för trafiken mellan Helsingfors och Sommaröarna och ansvarade för den här fartygstrafiken. Det fanns till och med planer på att dra spårvagn ut till Sommaröarna. På åkrarna och ängarna i det inre av de stora holmarna bedrev bolaget jordbruk och hästavel, och odlade och producerade en stor del av den mjölk och mat som Sommaröborna behövde.

Det här skedde ända fram tills att bolaget lades ned år 1945, utan någon som helst kommunal planering av markanvändningen – på samma sätt som på så många andra håll i Helsingforstrakten. På det här viset skapades kommande stadsdelar och rent av hela kommuner, såsom Grankulla, Alberga, Munksnäs och Brändö. Så småningom såldes den mark som ännu var i bolagets ägo till Esbo stad. En del av de här områdena blev naturskyddsområden, andra blev friluftsområden och stora områden väntar fortfarande på sitt sluttgiltiga öde – måhända att bli bebyggda med höghus nu då Helsingforsregionens metrolinje når södra Esbo och nästan fram till Sommaröarna. Sedan områdets delgeneralplan godkändes i slutet av 1980-talet har man fått bygga ganska mycket på Sommaröarna, men hittills har området inte ännu nåtts av verlig detalj- och stadsplanering.

Anna Holmström, som hela sitt liv var bosatt på Kopplorna, en liten ögrupp somhör till Sommaröarna. Fotograferad cirka 1960. Foto: Peter Blom.

På 1950-talet, då jag var barn, vandrade eller cyklade vi till butiken. Eller egentligen butikerna, för det fanns två konkurrerande butiker då. Svinöhemmanens gamla mangårdsbyggnader stod då ännu kvar och vi gick förbi de gamla ladorna och ladugården på Svinös åker. Det fanns fortfarande en arrendator för jordbruket och vi hämtade vår fylda mjölkanna från ladugården om morgnarna. Om kvällarna satt vi i dikeskanten vid Skatavägen och såg korna vandra tillbaka från dagsbetet. I tonåren bildade vi ungdomar som flyttade ut till sommaren ett stort gäng, som kallades för Dacapo. Vi lekte, festade, gjorde musik och höll ihop. Och vi håller fortfarande ihop idag.

Från 14-årsåldern började jag arbeta som lastare och hjälps på Sommarö Lanthandels butiksbat Bettina. Jag körde också ut varor med motorbåt till lådorna, som på den tiden fanns på alla bryggor: bröd, mjölk, dagstidningar. Då jag fått körkort jobbade jag som chaufför för Söderholmska (Sedermera Sjöbergs) butikens butiksbil och hade ett enormt kundrevir: rutten täckte inte bara själva Sommaröarna, utan gick också längs kusten upp mot Sökö och Södra Esbos områden med tätare bosättning.

På Bergö, en av Sommaröarnas större holmar, fanns en hoppsbacke som våra föräldrar byggt i medlet av 1950-talet. Där kunde man hoppa knappt 25 meter. Varje vinter ordnades Sommaröarnas skidspel med flera hundra deltagare. Jag var aktiv backhoppare upp till studieåldern. Under vinterveckosluten övade vi i vår egen backe eller tävlade i alla de åtskilliga hoppsbackar som fanns i svenskbygden längs med kusterna på den tiden.

Under första hälften av 1970-talet bildade jag och mina vänner en ”kommun” för vänstersinnade och vi bodde då också om vintrarna i vårt hus på Ramsö.

Jag började aldrig segla utan rörde mig med våra små motorbåtar, vilket jag gör ännu idag. Under mina åkturer bekantade jag mig med ortsborna ute på holmarna utan broförbindelse. Omkring år 1980 började jag helt spontant banda de här diskussionerna och samla på dokument och historiskt material om Sommaröarna. Jag var inte en som kom utifrån, utan hade vistats hela mitt liv i den här skärgården och hade därför lätt att diskutera med den gamla ortsbefolkningen. Sedan dess har jag samlat material och skrivit och forskat om och kring Sommaröarna.

Ännu idag upplever jag Sommaröarna som en egen by, som skiljer sig markant från det övriga Esbo. Böndernas bolagskontrakt eller Aktiebolaget Sommaröarna finns inte mer, men fortfarande sker det mesta av utvecklingen på Sommaröarna på initiativ av Sommaröborna själva. På området existerar två stora föreningar: Sommarö-Sällskapet, villaägarnas intresseorgan som grundades 1972, och ungdomsföreningen Skärgårdens Vänner I Esbo (SVIE), som bildades i början av 1900-talet. De två föreningarna har fått till stånd att cykelvägar byggs på området och initierat privata marinor, det vill säga aktiebolag för båtbrygggor.

Sommarö-Sällskapet har initierat och organiserat enorma muddringar av alla sund och stora vattenområden, skött vassklippning och haft en avgörande roll gällande markplaneringen på området. Sällskapet initierade också grundandet av Sommaröarnas Vattenandelslag, som drog dricksvatten- och avloppsledningar till hela Sommaröarna. Öarnas befolkning är även organiserad i åtskilliga andra föreningar, här verkar till exempel en av Finlands äldsta segelföreningar, Esbo Segelförening ESF, som byggt en egen stor marina på Sököudd.

Redan på 1890-talet var Sommaröborna med och grundade Esbo skärgårds första och enda folkskola på Mataskär intill Svinö. Skolan lades ned på 1960-talet. SVIE flyttade sitt gamla föreningshus från Sökö till Svinösund och drev där daghem i många decennier, fram tills förra året då daghemmet tyvärr lades ned. Föreningshuset fungerar fortfarande som byalokal.

Sommaröbornas starka band till sin egen bygd fick så småningom också till stånd att Esbo stadsmuseum mer och mer koncentrerade sin verksamhet hit. Staden kom på 1980-talet över flera stora tomter på Pentala-holmen, där urgamla fisketorp och fiskeanläggningar fortfarande fanns kvar. Den långa processen med att bilda ett Skärgårdsmuseum på Pentala kom igång och till slut, för bara några år sedan, öppnades skärgårdsmuseet på Pentala som en del av Esbo stadsmuseum. Museet har blivit en stor publikframgång.

Skärgårdsmuséets öppningsceremoni pågår. Foto Esbo Satdsmuseum KAMU

Allt jag berättat återspeglar att Sommaröarna under århundraden själva svarat för utvecklandet av området, både vad gäller infrastruktur och kultur – allt gör vi tillsammans på Sommaröarna. Gemenskapen har ytterligare förstärkts av att Sommarö-Sällskapet alltsedan 1972 ger ut en omfattande årsbok, ofta på över 200 sidor. I årsböckerna har vi samlat holmarnas historia och beskrivit vardagslivet, föreningsverksamheten och markplaneringsskedena. I årsboken för 2021 publicerade jag en omfattande artikel om Lövögruppens historia. Lövöarna ligger intill Sommaröarna, men ägdes fram till 1903 av Esbo församling. En del av årsböckerna finns i digital form på Sommarö-Sällskapets hemsida.

Trots trycket från den stora grannen i öst, Helsingfors, har Sommaröarna lyckats bevara sin egen integritet, sin ställning som en vanlig skärgårdsby. Tillsvidare. Då metron nu snart stannar bara några kilometer från Svinösunds bro som leder över till Sommaröarna vet vi inte mer hur det kommer att gå.

Under pandemiären har även en del av sommarröarnas ägare bott året runt på Sommaröarna. Plötsligt har man igen en känsla av att vara tillbaka på 1950-1960-talet, då det alltid vimplade av männskor här ute. Butiken fick för 10 år sedan en ny innehavare och hette sedan Skärgårdsmuseet – tack vare dess existens finns det ännu en medelpunkt och samlingsplats här på holmarna, förutom Esbo segelförenings paviljong på Pentala eller SVIE:s hus Vikingaborg. I slutet av hösten

2022 upphörde dock Skärgårdsmuseet men verksamheten i lokalen fortsätter – nu i form av café och catering.

Befolkningsmängden på Sommaröarna har under hela efterkrigstiden rört sig kring 400–500 personer. Plus sommargästerna. Förut var Sommaröarna en svenskbygd. Ungefär från medlet av 1980-talet har dock majoriteten haft finska som modersmål, även om tvåspråkigheten har förblivit det normala här.

Då höstens mörker lägger sig och ljusen tänds i husen känns det som om man bodde kvar i det gamla Sommaröarna. Det är bara det ständiga bilåkandet på vägarna som avslöjar vilken tid man nu befinner sig i. Ännu är Sommaröarna inte en regelrätt stadsdel i Esbo. Det här är fortfarande en skärgårdsby eller en villaort eller villastad, såsom AB Sommaröarnas Alfons Juselius på 1910-talet uttryckte saken i sina visioner om Sommaröarnas framtid.

Artikelförfattaren

Christian Blom har vistats och bott på Sommaröarna i hela sitt liv. Sedan 1981 har Blom regelbundet bidragit till Sommarö-Sällskapets årsbok och var många år bokens huvudredaktör.

Denna artikel har tidigare ingått i tidskriften Skärgård 1/2022. Skärgård, som utgivits av Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi i över 45 års tid, dokumenterar det mest speciella vi har i vårt land: våra unika kust- och skärgårdsområden, ofta också med internationella inslag. Tidskriften utkommer med fyra mångsidiga och faktaspäckade temanummer per år. En prenumeration kostar i Finland 48 euro, utomlands 55 euro per år. Enklast prenumererar du via Åbo Akademis nätbutik, se skargard.fi för mer uppgifter!

Christian Blom, foto Ulla Hämäläinen 2022

Nekrologit
Nekrologer

Esko Haasmaa

Sommarö-Seuran pitkäaikainen jäsen, hallituksen jäsen ja puheenjohtaja Esko Martti Antero Haasmaa on kuollut. Hän syntyi 11.11.1941 Kouvolassa ja kuoli 30.8.2022 Espoossa. Sotilasarvoltaan Esko oli reservin luutnantti, aselajina viesti.

Eskon puoliso Anna Kaarina Haasmaa os. Kivilahti syntyi 28.7.1941 ja kuoli 14.05.2022, eli vain muutama kuukausi ennen kuin Esko nukkui pois. He menivät naimisiin kesällä 1964 ja elivät parin päivän tarkkuudella yhtä pitkän elämän – 80 vuotta ja 9,5 kuukautta.

Lapsia syntyi Eskon ja Anna Kaarinan perheeseen kaksi – Timo Antero 16.12.1964 ja Esko Mikael 1.12.1971. Esko oli koulutukseltaan valtiotieteen maisteri Helsingin yliopistosta. Hän oli töissä Keskolla 1964 – 2002.

Perhe muutti Suvisaaristoon Bosundin sillan kupeeseen vuonna 1985 Brunnin perheen vanhaan taloon. Esko toimi Sommarö-Seuran puheenjohtajana 2008-2011.

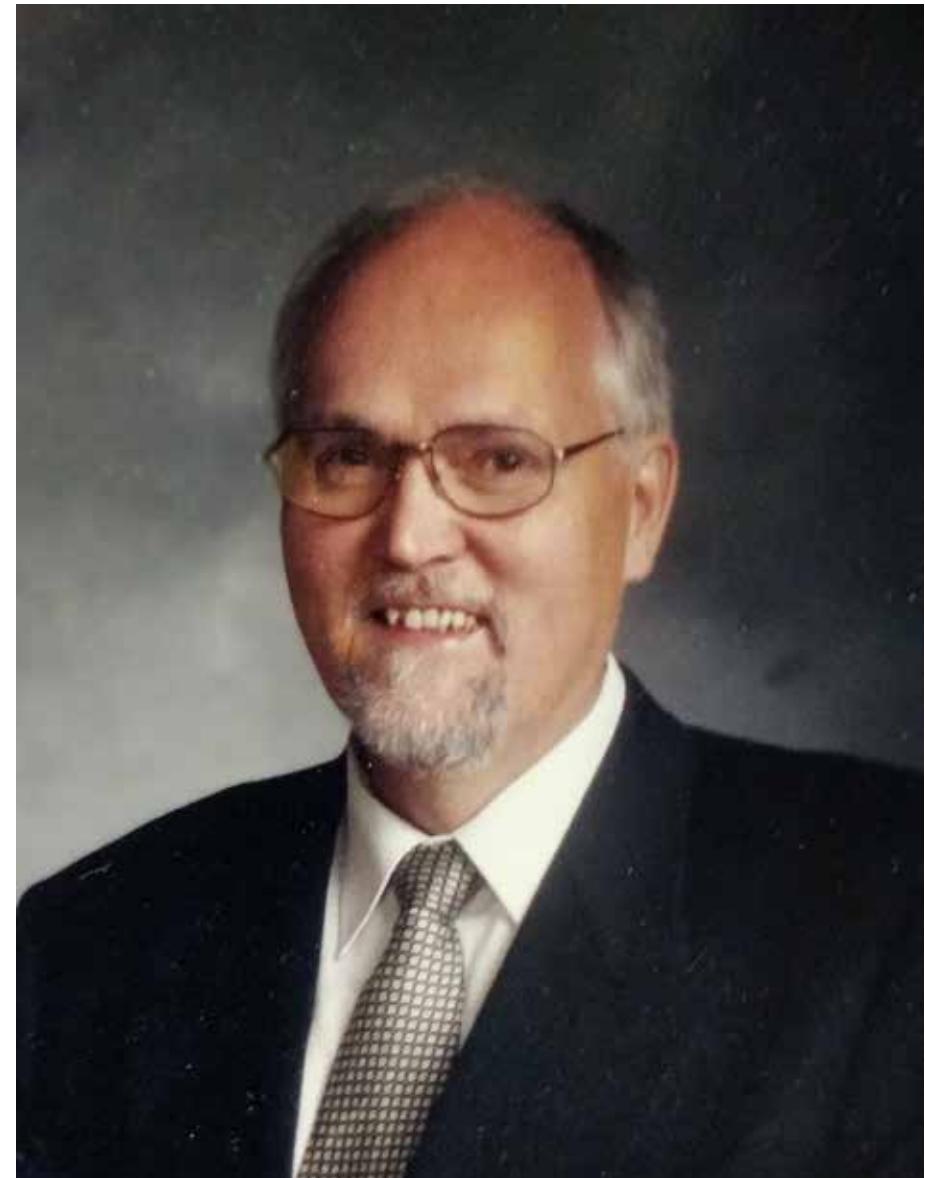
Den långvariga grannen från Boholmen, Krister Ahlström, minns Esko med följande ord:

Jag lärde mig känna Esko först när han flyttade till Sommaröarna. Han var en hjälpsam och vänlig person, och vi kom väl överens. Han åtog sig genast många av de uppgifter, som behövde skötas. Vattenandelslaget, muddringsprojektet (för att förbättra genomströmningen och vattenkvaliteten) och cykelvägen för att nu nämna några.

Esko hade en klar vision om att Sommaröarna helst skall bevara sin lantliga charm (dvs. inte bli ett Westend med stenkajer runt om), vilket även ledde till att han med stor iver drev på en Sommaröhistorik för att stödja den visionen mitt i den våldsamma inflyttning, som metron håller på att skapa. Historiken skrivs nu av docenten, fil.dr Aapo Roselius i nära samarbete med Esbo stadsmuseums Tryggve Gestrin. Eskos vision var en klar och naturlig fortsättning på de tankar, som redan Alfons Juselius tidigt utformade om Sommaröarnas viktiga roll i Helsingfors skärgård.

Esko utnyttjade sina goda kontakter från näringslivet där det behövdes. Så hittade han rådgivare för att på rätt sätt presentera muddringsprojektet för de EU-påverkare, som sedan finansiellt bidrog till muddrandet.

En driftig och på rätt sätt envis man på rätt plats! En sann Sommarövän!

Esko Haasmaa

Kuva: Perhe Haasmaa

Folke Rosengård från Bredviken samarbetade mycket, han också, med Esko, bland annat i samband med upprätthållandet av vikarnas gräsklippningsbåt.

Folke Rosengård minns Esko med de här orden:

Kommer aldrig att glömma Eskos viktiga insats i vattenförbättrings projektet som bla. inkluderade öppningen av de uppgrundade sunden till Sommaröarnas inre vikar åren 2003 – 2005. Vetskapsen om detta projekt var faktiskt en avgörande faktor när vi valde att bosätta oss här på Sommaröarna.

Heikki Sirelius on kirjoittanit omat muistonsa Eskosta:

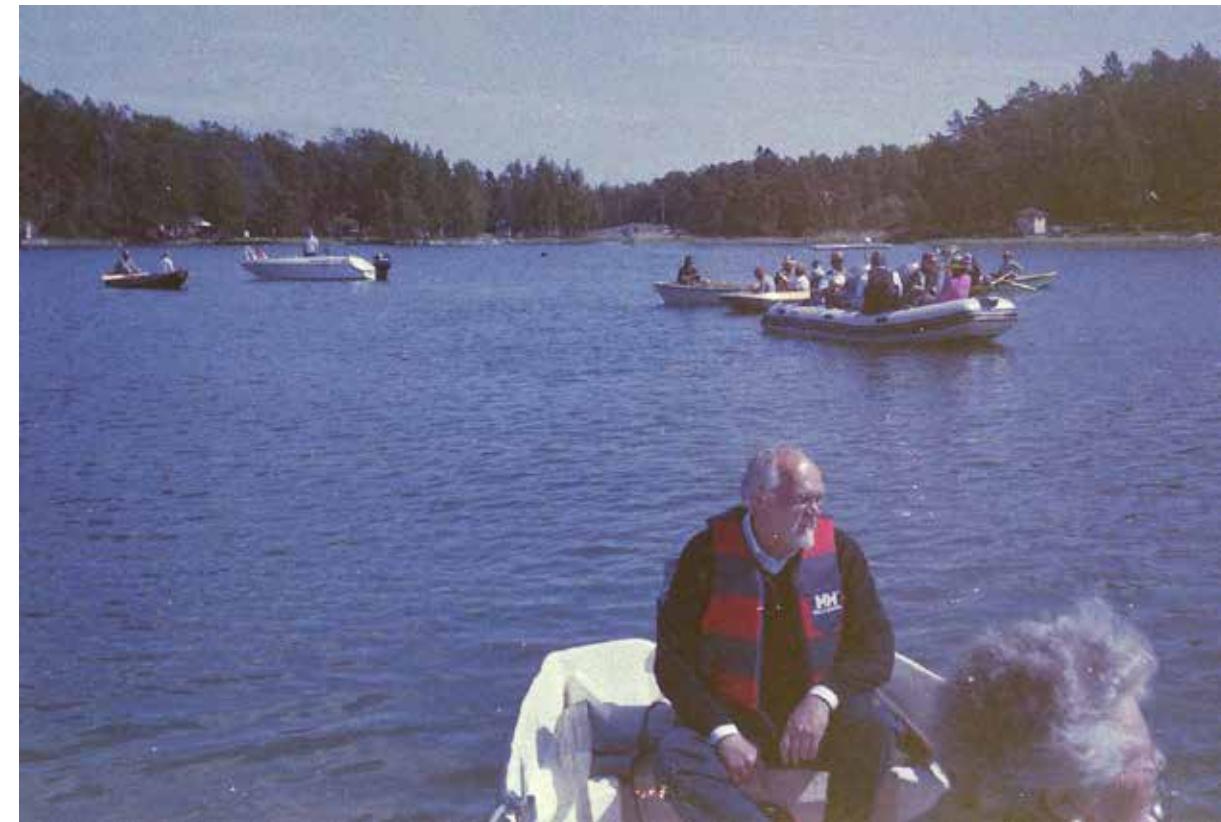
Tutustuin Esko Haasmaahan Suvisaariston vesiosuuskunnan hallituksessa. Vesiosuuskunnan verkon rakentamisen yhteydessä olimme siirtämässä Bosundin salmessa laiturin kiinnitysvaijereita ja keskustelumme siirtyi Suvisaariston veden huononevaan tilaan ja lahtien jatkuvaan rehevöitymiseen. Kun vaijerit oli saatu siirrettyä, oli ajatus vesien vaihtumisen ja virtausten parantamiseksi muuttunut toimenpideohjelmaksi. Vuonna 2002 perustettiin Sommarö -Seuran ympäristötyöryhmä, jonka tavoitteena oli Suvisaariston läpi kulkevan Stensund – Bosundin salmen ruoppaus ja leventäminen. Maisematyölupa saatiin Espoon kaupungilta vuonna 2003 ja väylähankkeen valmistumista juhlittiin Bredvikenin lähellä keväällä 2006. Esko osallistui juhliin ja ihaili töiden tuloksia soutuveneestään.

Vuonna 2017 Suvisaariston vesiosuuskunta käynnisti jo kolmatta kertaa fuusioneuvotteluja HSY:n kanssa. Aina avuliaas Esko Haasmaa tarjosi jälleen apuaan. Kokoonnuimme kuten usein aiemmin Eskon kotona. Kahvin ja pullan tuoksuisen palaverin pääteeksi päädyimme ehdottamaan, että sekä Espoon kaupunki että HSY nimittäisivät asiantuntijajäsenet vesiosuuskunnan hallitukseen ja näin perehtyisivät osuuskunnan toimintaan. Nyt, vuonna 2022, HSY ja Suvisaariston vesiosuuskunta kävät fuusioneuvotteluita vuonna 2019 tehdyn aiesopimuksen pohjalta.

Esko Haasmaan kanssa tehdystä yhteistyöstä on erityisesti jäentyt mieleen kaksi asiaa, hänen silmiinpistävä iloisuutensa ja auttamishalunsa sekä intiomonsa Suvisaariston olosuhteiden parantamista kohtaan. Oli kysymyksessä sitten vesien tila tai kävely/kevytlökkien olosuhteiden parantaminen, hän oli aina innolla mukana.

Och här till sist Christian Bloms minnen:

Nu är det vinter 2023 och snön kommer och smälter bort igen och faller på nytt. Isen håller nog i de inre vikarna, men säkert inte i själva Bosundet, intill Esko Haasmaas tomt. Haasmaas familjs gamla och ytterst välhållna hus står där nu mer eller mindre övergivet och sönerna planerar för tomtens framtid. För oss sommaröbor var paret Haasmaa så välbekant. Man såg dem alltid ute på gården eller på Sommarövägen intill bron där de putsade och höll tomten och gården i skick, eller om man kom åkande med båt i Bosundet såg man dem nere vid

Ruoppausjuhlat Bredvikenissä

Kuva: Heikki Sirelius

stranden byggande eller grävande eller putsande med något, eller så satt de bara i eftermiddagssolen i sin berså och njöt av friden. Och om Esko råkade befinna sig på sin båtbrygga så stannade man såklart och växlade tankar om det ena eller det andra. Mycket pratade vi om Bergös delgeneralplaneplanering, som Esko engagerade sig i synnerligen aktivt. Han gjorde statistik och tabeller och uträkningar över hur de kommande byggnadsrätterna på Bergö skulle mångfaldiga antalet hus och invånare där. Och med det ville han visa hur orättvist det var att bara ett område på Sommaröarna plötsligt skulle tillåtas bygga ut så mycket. Jag tror att Eskos lobbande emot det kraftiga utbyggandet av Bergö kom att få en stor betydelse.

Skriven med hjälp av Krister Ahlström, Timo Haasmaa, Folke Rosengård, Heikki Sirelius, Christian Blom och Calle Lindgren

Kauko Johannes Laine

Isä, Vaari, Isovaari, varaisä ja ystävä...

Kauko syntyi 5.12.1927 Päijät-Hämeessä, Padasjoella, Arrakosken kylässä, perheensä kolmantena lapsena.

Arrakoski oli eräs Padasjoen vireimmistä kylistä. Siellä oli meijeri, saha, ruukki, puutehdas ja kehräämö, ja jopa kolme kauppaaa.

Kaukon innostus koneisiin heräsi jo nuorena, hänen isänsä toimiessa meijerin konemestarina. Kauko-isä ei käynyt koskaan autokoulua. Hänen autokoulunsa oli, kun hän 16-17 -vuotiaana kuljetti kylän kauppiaan kuorma-autolla Padasjoen satamasta jatkosodan uhreja kirkon kellariin. Ajokortin hän sai nimismiehen anottua sen ministeriöltä.

Kun Pauli Tyllilä, Padasjoen poikia hänkin, pyysi Kauko-isää saapumaan Espooseen, ei tämä empinyt hetkeäkään. Vuoden 1955 alussa Kauko saapui Suvisaaristoon ja me äidin kanssa tulimme muutamaa kuukautta myöhemminkin. Suvisaaristossa asulessamme syntyi perheeseen vielä kaksi poikaa, Timo ja Olli.

Asuntopula oli Espoossa suuri 1950-luvulla, mekin asuimme jonkin aikaa Westendissä saunamökissä. Kun ensimmäinen tallirakennus (valkoinen talo) valmistui Suvisaaristoon, muutimme sinne. Erinäisten vaiheiden aikana asuimme Byvikenissä, Kyreniuksen huvilassa sekä Vesiniityssä (nyk. Hanikka).

Kun Pauli Tyllilä vuonna 1971 kuoli, muutimme takaisin ”valkoiseen taloon”, Suvisaarentie 79:ään, jossa isä asui koko loppuelämänsä, lähes 50 vuotta Kauko oli ahkera, tunnollinen ja luotettava isä, työntekijä ja ihminen. Hänen tärkeimpinä periaatteinaan oli perheestä ja työstä huolehtiminen omia voimiaan säästämättä. Huumori oli myös hänen luonteelleen ominaista. Työssään isä oli matkustajien palvelija. Hän pysäytti miehellään bussin asiakkaan kotiportilla aina, kun se vain oli mahdollista. ”Päivää – gudaa” sekä ”huomenta – gumoron” kuu- luivat hänen vakiotervehdyksiinsä, vaikkei hän muuten ruotsin kielä taitanutkaan.

1970-luvulla, kun Soukka valmistui ja Espoo muutenkin kovasti rakennettiin, muuttui isänkin työnkuva. 1978 valmistui Suomenojalle uusi varikko, jonka linja-autotoiminta suureksi osaksi siirtyi ja Kauko sen mukana. Isä jäi virallisesti eläkkeelle 1993, vaikkakin jatkoi työntekoa myös sen jälkeen.

Isä ja äiti hankkivat Padasjoelta asunnon ajatuksena muuttaa sinne eläkepäivikseen. Espoon Suvisaaristo oli kuitenkin muodostunut heille niin rakkaaksi paikaksi, ettei heidän paluunsa synnyinseudulle koskaan toteutunut. He vierailivat Padasjoella säännöllisesti, mutta jo parin yön jälkeen tuli kiire takaisin kotiin. Muun muassa juhannus ja joulu olivat juhlia, joita ei voinut viettää missään muualla kuin ”Sompussa”.

Kauko Laine Tyllilä linja-auton ratissa 50-luvun lopussa. Tässä Kauko ajaa linjaa Sommarö - Finnå - Helsinki, kuten tuohon aikaan luki aikataulussa
Kuva: Perhe Tyllilän kokoelmat

Vuodet vierivät ja vanhempien elämä oli tullut iltaansa. He ehtivät kulkea yhteistä taivalta yli 70 vuotta ennen kuin Maija-äiti nukkui pois elokuussa 2021. Kauko-isän vointi heikkeni tuon jälkeen ja hän muutti hoivakotiin syksyllä 2021. Siellä hän ehti asua vajaan vuoden. 1.7.2022 alkoi isän viimeinen matka, rauhallisesti, ilman ennalta sovittua aikataulua. Suvisaaristossa oli nukkunut ikiuneen henkilö, joka oli vaikuttanut siellä 1950-luvulta 2020-luvulle. Kauko-isän sanoin: ”Jokainen lähtee vuorollaan”.

Hänen valoisa muistonsa säilyy sydämissämme.

*Raija Hämäläinen
tytär*

Gurli Lindholm har lämnat Pentala

Gurli Lindholm, född Sneitz, gick bort 19.8.2022 efter en långvarig sjukdom.

Hon föddes 15.7.1939 i Helsingfors och var gift med Risto Lindholm, född 1936. Gurli jobbade som ung först som stafett på Föreningsbanken, därefter i elektronikhändeln Festa. Senare i andra firmor.

Risto i sin tur jobbade hos Grönblom Oy, Mako Oy och Orion Oy. Han avled för några år sedan. Familjens barn Kai född 1958 och Kristel Lindgren född Lindholm 1962 har också vistats om somrarna i var sin lillstuga på Pentala. Gurli var en kär och aktiv famo och mommo och hade 6 barnbarn och 6 barnbarnsbarn. Hon kallades också för Iso-Famu och av systerbarnen med familj i "Villa Rosa" kallades hon för "Musteri".

Den Lindholmska familjen bodde vintertid uppe i Gröndal i Esbo men visades stora delar av året ute på Pentala på Gurli's släkttomt – den sneitzka tomten på västra sidan av Pentala. Gurli talade både svenska och finska medan Risto var helt finskspråkig. Sommarö-Sällskapets årsbok publicerade för några år sedan en artikel om Risto och om hans lilla "museum" som han samlat ihop i ett skjul på Pentala. Det var sannolikt Risto som för länge sedan räddade den gamla AB Sommaröarna-skylten i plåt som vi presenterar i den här årsboken. Den hade i början av 1900-talet funnits på ångbåtsbryggan intill deras tomt, vid Västerbrantens berg och klippor. Nu är skylten donerad till Esbo stadsmuseums samlingar, Risto och Gurli ligger i sin eviga vila och pentalahusen är i vinteride.

Med Gurli försvann den sista personen av släkten Sneitz på Pentala och det är med djup sorg vi nu inser detta faktum.

Det intressanta med Gurli's släkt Sneitz är att de enligt kyrkoböckerna faktiskt kom till Pentala som torpare och fiskare redan på 1890-talet. Dessa var alltså Gurli's fars farföräldrar; fiskaren Johan Sneitz född 1850 och hans hustru Fredrika född 1857, som kom till Pentala möjligtvis från Herrö. Detta berättade Gurli i intervjun som jag gjorde med henne i september 2021. Årtalen hjälpte Christian Blom med att söka fram via digitaliserade kyrkoböcker. Gurli berättade också att man flyttade den första stockstugan till Pentala. Den kallas vi idag här i nekrologen "Guldslottet". Gurli's dotter Kristel som renoverat "Guldslottet" eller "Takamökki" som den också kallas, berättar att de ursprungliga stockarna härstammar från en rökbastu i Kyrklätt. Det finns alltså av dem på västra Pentala i ett hus som är från 1800-talet.

Gurli's pappa hette Erik Johan Sneitz och Gurli's mamma hette Edith Sneitz. Gurli's farfar hette Karl Johan Sneitz (1881-1944) och var polis enligt Gurli och bror till resten av syskonskaran Sneitz: Elis, Knut, Ivar och Augusta. Knut var Ethel Hiljanders pappa och Ethel övertog grannhuset till Gurli's röda

Gurli Lindholm f. Sneitz. Bild: Familjen Lindholm

stuga, Ivarskulla, efter sin farbror fiskaren Ivar Sneitz. Dessa kan vi också läsa om i Ethels intervju och nekrolog i förra årets årsbok.

Min personliga koppling till den "Sneitzska byn" var att min släkt alltid var goda vänner med fiskaren Ivar Sneitz och att vårt släktställe, Lugnvik, ligger granne till den "Sneitzska byn". Johannevik och Ivarskulla bebyggdes ursprungligen av Augusta f. Sneitz och Janne Sjöman år 1906 innan fastigheterna såldes vidare i början av 1920-talet. Vårt Lugnvik tillhörde alltså från början också den "Sneitzska byn" på Pentala.

Gurli pratade ofta om faster Augusta, som då egentligen var Gurlis fars faster, minns hennes dotter Kristel. Augusta besökte Pentala och Johannevik ännu under Gurlis barndom. Augusta flyttade till Helsingfors efter att de hade sålt Lugnvik och hjälpte bl.a. Ivar att sälja fisk på Salutorget.

Ivar hade inga barn och när han dog bestod det sneitzska dödsboet av Ivarskulla och Johannevik I och Johannevik II och som delägare fanns det kring 30 personer. Som delägare i dödsboet fanns nämligen barn och barnbarn till syskonen Sneitz och också Augustas barn var delägare i Johannevik, trots att Augusta sålt Lugnvik i början 1920-talet.

Gurli och hennes syster Inge-Lill Katajisto f. Sneitz lyckades tillsammans lösa in Johannevik och Ethel Hiljander ärvde och löste in i bodelningen Ivarskulla, så sent som år 1981. Före det hade systrarna Sneitz varit hyresgäster hos dödsboet några somrar på 1970-talet.

Att systrarna Gurli Lindholm och Inga-Lill Katajisto, födda Sneitz, till slut efter många om och men verkligen lyckades lösa in Johannevik, skedde inte helt "som på Strömsö" berättade Gurli. Men vilken tur att de lyckades! Gurli kommer ihåg att de verkligen signerade kring 30 köpebrev då delningen rodde i land år 1981.

Systrarna Sneitz delade på Johannevik så att Inge-Lill med familj bodde nere i stranden i karaktärshuset, som kallas "Villa Rosa", och Gurli med familj bebodde de mindre byggnaderna på tomtens.

Gurli och Risto bodde i den röda stugan som de kallade Red Heron, eller bara Heron, alltså den röda storken. Gurlis dotter Kristel med familj rustade på 1980-talet upp den lilla stugan längst bak på tomtens, "Takamökki", ursprungshuset där familjen Sneitz bodde i slutet av 1890-talet innan de övriga byggnaderna uppfördes. Min familj (Hintzes, Lindgrens och Ingwalls på tomterna Lugnvik) kallade alltid denna lilla byggnad som ligger intill vår trädgård "Guldslottet", eftersom det på 50- och 60-talet var målat gult men var i ett ganska "roisigt" skick, därav ironin.

Gurlis och Ristos son Kai med frun Pirkko rustade upp en liten gäststuga vid stranden bredvid "Villa Rosa".

Husen är kvar liksom minnena, men Gurli är borta. Gurli, som var så kulturnresserad och som såg Esbo Stadsteaters samtliga föreställningar och som ofta deltog i deras premiärfester. "Och där diskuterade vi sällan pjäserna utan mest Sommaröarna, årsboken och Pentala", berättar Christian Blom för mig.

Villa Rosa har bebotts av otaliga sommargäster under 1900-talet. Huset hyrdes ut som sommarviste av familjen Sneitz största delen av 1900-talet. Också Gurli kom ihåg flera sommargäster av vilka en del tom. ibland tog kontakt och delade gamla minnen.

Bild: Cedric Hildebrandt

Då jag besökte Gurli för att intervju henne den 26. augusti 2021 var hon den enda som ännu vistades hela veckor på Pentala västra strand. Denna nekrolog bygger till stor del på den intervjun.

Gurli berättar att hon hade problem med hälsan hela sitt vuxna liv. Hon hade haft reumatisk feber 1970 och fick efter det ett klaffel i hjärtat och småningom en pacemaker, som dessutom krånglade och måste bytas. 1990 sjukpensionerades hon.

Gurli berättar att Ethel Hiljander var sista gången på Pentala år 2008 på Gurlis son Kais 50-årskalas, men Ethel vägrade då att mera gå upp till sitt egna gamla Ivarskulla. Trots att hon ofta per telefon berättade åt Gurli att hon i tankarna vistades på Pentala om kvällarna. Gurlis syster Inge-Lill dog 2018 och nu har säkert Ethel sällskap av systrarna Sneitz om kvällarna på Pentala.

Gurli firade år 2022 sin sista sommar på Pentala. Dottern Kristel berättar att Gurli ännu under hela juli med barnens hjälp kunde vistas i sitt "Red Heron", på Pentala.

Vi minns Gurli med värme och tackar för alla fina dokument och föremål hon lämnade efter sig och som skall möjliggöra en litet mer omfattande historik över den "invecklade" släkten Sneitz.

Calle Lindgren, Pentala-granne
redigerad av Christian Blom

Aerial photograph of a frozen archipelago with numerous small, snow-covered islands and winding grey roads. The landscape extends to a distant horizon under a clear sky.

Järjestöt Föreningarna

ESF – en aktiv säsong avklarad, nästa aktiva säsong på kommande

Som förening har ESF redan beaktansvärda 116 år bakom sig (år 2022). Vi erbjuder fortsättningsvis seglingsverksamhet i alla former för alla kategorier av seglare och seglingsintresserade. Och fortsättningsvis har onsdagarna en alldeles särskild ställning och innebörd för oss - onsdag är vår traditionella kappseglingsdag, och under onsdagsseglingarna korsar allt från garvade kölbåtsrävar till nybörjaroptimister startlinjen vid Paven. Onsdagsseglingstraditionen har likaså över hundra år bakom sig, och den lever starkt vidare inom ESF. Vi välkomnar gärna alla ortsbor och sommargäster, vare sig man är ESF-medlem eller inte, att uppleva den särskilda och unika onsdagsstämningen tillsammans med oss på Paven – det värdefulla havet och alla fina segelbåtar, de spänande starterna och målgångarna, den traditionella prisutdelningen, och många glada stunder på Pavens terrasser med både gamla och nya bekantskaper. Så vi längtar till nästa sommar och seglingssäsong!

En tillbakablick på året som gått visar att många aktiva juniorer har deltagit i olika evenemang för dem, såsom kurser, Skärgårdsläger, träningsgrupper, träningsläger och tävlingar. Vi har startat en ny grupp, Hobbygruppen som är öppen för alla juniormedlemmar från ca 8 år uppåt. Som namnet beskriver handlar det om en grupp på hobbynivå där alla själv väljer hur aktiv man vill vara. Gruppen fokuserar på segling, utomhus- och skärgårdsliv samt på sådant program som juniorerna själva önskar. Det vi redan hunnit prova på är bl.a. surfing och SUPning (Stand Up Paddling), och vi har haft en sjöräddningsdag där vi fick öva med en livräddningsflotte och lära oss mera om bl.a. nödraketer och deras användning. Under vinterhalvåret idkar vi bouldering, skidåkning, skridskoåkning och isjaktsegling enligt vädermöjligheterna. Dessutom kan det bli en del specialprogram. För de som önskar erbjuds också veckoträning året om.

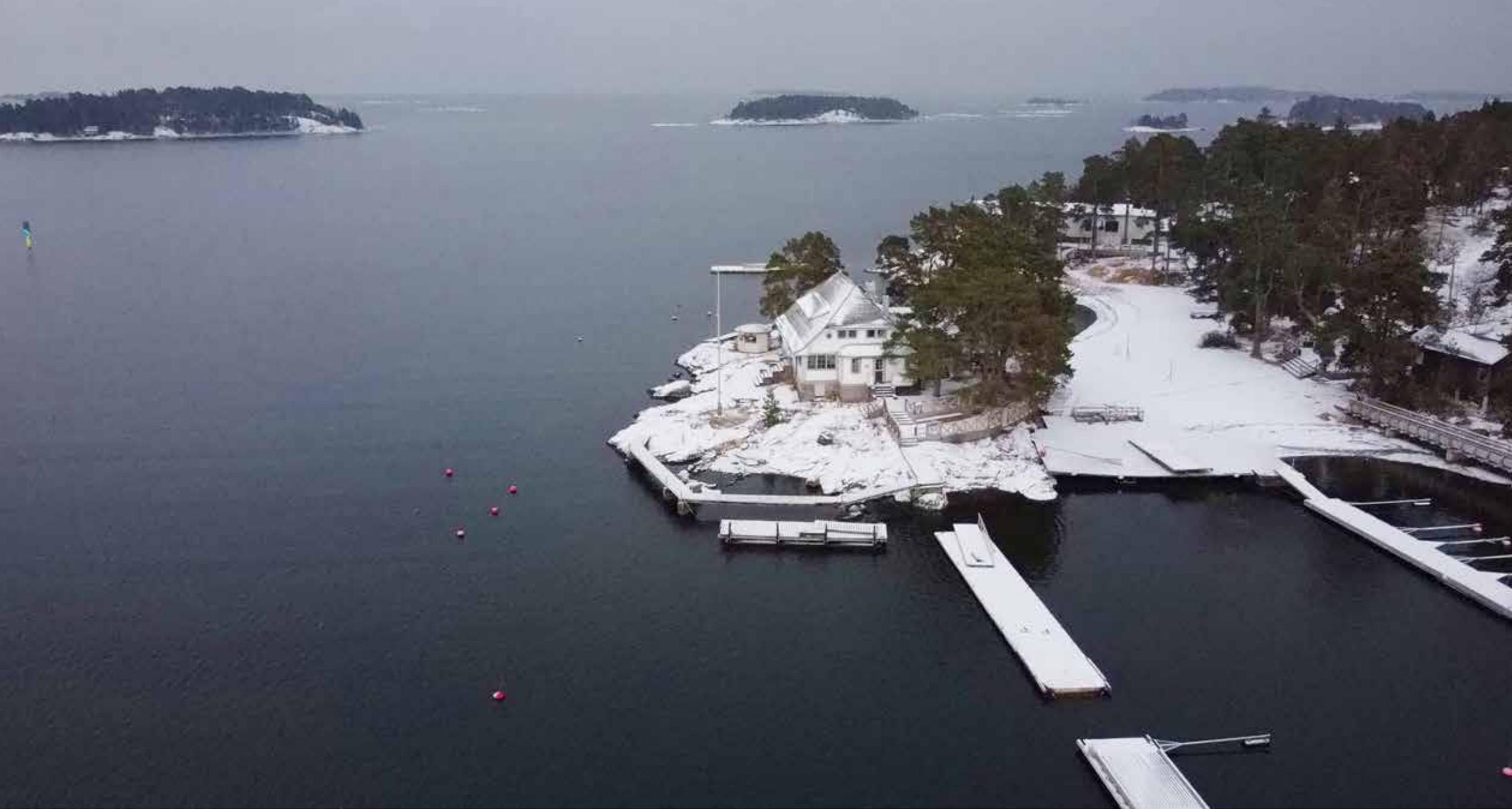
Säsongen 2023 kommer det att för juniormedlemmarna ordnas förutom de öppna onsdagsträningarna (sommaronsdagar under skollovet) också Nybörjar- och Fortsättningskurser, tränings- och Skärgårdsläger samt en del juniortävlingar. Vi fortsätter också att utveckla Hobbygruppen och önskar nya medlemmar välkom-

Kampen om segern var jämn under Pavenmästerskapet 2022, som seglades med 606:or ute på Åtsarfjärden i solvarma augustivindar. Foto: Pontus Karlemo

na att delta. Samarbetet med andra föreningar i huvudstadsregionen samt med Optimistjolleförbundet är aktivt. Ibland deltar ESF-juniorer i evenemang hos andra föreningar medan vi rätt ofta får ta emot motbesök på ESF. Här kan nämnas de fina faciliteterna på Paven med Harrys paviljong, de mysiga sovstugorna samt de väl fungerande omklädningsrummen - för att inte glömma ESF:s flytande bastu M/S Basta, som tjänar hela sommarsäsongen vid Harrys brygga. Aldrig förr i ESF:s historia har vi haft det så enkelt att ordna övernattningsläger. Sovstugorna och faciliteterna på Paven är också i flitigt bruk under de tävlingar som vi arrangerar. Vårt hårla arbete, med flertalet talkon och mycket frivilligarbete, bär äntligen frukt.

Under sommaren 2022 fick vi en ny krögare på Paven, och den numera redan väletablerade restaurangverksamheten har kunnat fortsätta i stort sett som vanligt. Med andra ord har restaurangen erbjudit en enklare onsdagsbuffet under onsdagsseglingarna, och i övrigt har man kunnat beställa från à la carte -menyn. Också för olika privattillställningar och företagsevenemang har det varit möjligt att reservera Paven och restaurangen. Det var oundvikligt för den nya krögaren att stöta på en del initIELLA missöden, bl.a. med beräknandet av matåtgången och personalbehovet, och ESF beklagar att en del potentiella matgäster blev utan mat under de mest hektiska tiderna. Inför säsongen 2023 har krögaren blivit många lärdomar rikare, och vi ser fram emot att få smaka oss igenom den nya uppdaterade

menyn för nästa sommar, som ännu i skrivande stund väntar på att publiceras på restaurangens hemsida www.paven.fi. Som ett litet tips kan det löna sig att kolla öppethållningstiderna på restaurangens Facebook-sida innan man kommer, då öppethållningen kan påverkas på dagsbasis beroende på (det dåliga) vädret och på veckobasis beroende på bl.a. efterfrågan. Välkomna att besöka er egen skärgårdsrestaurang precis runt hörnet!

För dem som är i behov av båtplats har vi goda nyheter – enstaka platser finns lediga i vår hemmahamn Admiralshamnen, både för sommar- och vintersäsongen. Hamnen är belägen längst i söder på Sökö udd, och den erbjuder alla de faciliteter man kan tänkas behöva. Tveka inte att ta kontakt så berättar vi mera.

Paven och segelföreningen den 3. December 2022. Foto: Calle Lindgren och dronenissarna Clemént och Candice

Kanske blev du intresserad av att delta i verksamheten på ESF? Gå då in och bekanta dig med vår verksamhet på hemsidan www.esbosegelforening.fi eller hör av dig till kansliet för att få mera information om vad ESF kan erbjuda dig. Vi är en förening med gamla anor, blickar med tillförsikt framåt och välkomnar gärna nya medlemmar!

Text: Janika Blom, (kanslist) och Erica Bäckström, träningschef

Canoan toimintaa 2022

Kari Ukkonen

Vuosi 2022 oli Canoan 90. kausi. Juhlakautta juhlistettiin heinäkuussa omassa perinteisessä Sommarö Runt -tapahtumassamme.

Retkimelojat avasivat kauden virallisesti huhtikuun lopulla suunnaten pidennetylle viikonloppuretkelle Saaristomerelle. Tukikohtana tällä retkellä oli Pensar, josta käsin melontaretkiä tehtiin lähes 20 kajakkimelojan joukolla.

Muitakin retkiä oli halukkaille kesän aikana reilusti tarjolla, myös se joka-vuotinen retkemme Mallasveden Melojien kanssa, joka tällä kertaa suuntautui Tammisaaren Kansallispuistoon.

Normaaliin tapaan, aivan toukokuun alusta, alkoivat suositut tiistain viikkomelonnat ja heinäkuussa teknikka- ym. harjoitukset totuttusti torstaisin. Talvi-kaudella oli myös aktiivista harjoittelua Kirkkonummen uimahallissa.

Avokanoottitoiminta on saanut myös Canoalla hyvää nostetta ja toiminta on ollut erittäin aktiivista. Kaudella on ollut tarjolla kanoottiretkiä ja kursseja halukkaille varsin runsaasti. Alkeiskursseja pidettiin retkimelontapuolella kesän aikana yhteensä kuusi.

Kauden avajaisretki. Foto: Kari Ukkonen

SM-Naiset Kaukjärvi - Team Canoa. Foto: Nelly Eriksson

Kilpajoukkueemme, Team Canoa, osallistui tälläkin kaudella lähes kaikkiin järjestettyihin kilpailuihin ympäri Suomea ja menestyi kisoissa totuttuun tapaan eli loistavasti. SM-kilpailuista tuli todella hyviä sijoituksia ja onnistumisia kautta koko linjan. Canoalaisille ehkä hienoimpina voittoina tällä kaudella olivat aikuisten nelikkomme K4 kolme kultamitalia (matkoilta 200 m, 1000 m ja 5000 m) melojina Sandra Helsingius, Katarina Miettinen, Vera Winqvist ja Hillevi Westerback.

PM-kisat järjestettiin tänä vuonna Tampereella elokuun alussa: Canoasta edustajina olivat Katarina, Hillevi ja Sandra, joka edusti Suomea vielä syyskuussa Olympic Hopes -regatassa Bratislavassa.

Canoan juniorijäsenten omat maanantaimelonnat pidettiin koululaisten kesälomien ajan maanantaisin. Melonnat suunnittelivat omat junioriohjaajamme, jotka olivat meillä tänäkin vuonna kesätöissä. Oli mukava huomata kesän lopussa, että maanantaimelonnoissa kävi aktiivinen ja sitoutunut porukka joita melonta kiinnosti.

Omalta osaltani voinkin todeta hyvillä mielin kauden sujuneen varsinaillikkaasti ja 90-vuotiaan Canoan olevan varsin hyvässä kunnossa jatkaakseen matkaansa kohti seuraavaa etappia eli 100-vuotisjuhlaansa.

Kiitän myös omanlaista osaltani kaikkia tahoja hyvästä yhteistyöstä puheenjohtajavuosien aikana ja toivotan uudelle puheenjohtajalle menestystä tehtäviinsä.

SViE: Livet efter pandemin

Nelly Eriksson

SViE har under det gångna året kunnat fortsätta sin verksamhet någorlunda normalt.

Uthyrningen av Vikingaborg tog fart på våren och Vikis har bokats flitigt för bl.a. bröllop, dop och föreningsverksamhet. Vi hade också glädjen att kunna ordna dagläger för barn i lågstadieåldern under de tre första veckorna i juni. Med understöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne (BMR), administrativ hjälp från EBUF och duktiga hjälpledare från egna knutar blev sommarlägerveckorna en succé. Årets tema under veckorna var natur och miljö och eftersom vädret var så fint kunde barnen även simma i år.

Vi var mycket nöjda med att kunna erbjuda friplatser till lägret i år, tack vare understödet från BMR. Planeringen för daglägret 2023 är redan i full gång!

Vi har också jobbat med att tömma Ladan och alla har säkert märkt det nya snygga pärttaket.

Övriga aktiviteter och arrangemang är bl.a. fågelbongning med Mimma Ekblad, fest i Ladan, julpysselverkstad tillsammans med EBUF och två konserter med fantastiska Josefina Silén.

Kaiverrus lähes 100-vuotiaan Ladanin seinässä.

Ladanin uusi elämä

Teksti ja kuvat Nelli Sjöberg, Skärgårdens Vänner i Esbo

Sykskuun 2022 loppupuolella harjasin noin 100-vuotiaan suuren latorakennuksen sisäseinää pölystää ja hämähäkin seiteistä. Seinälaudoissa oli raaputtettuja merkintöjä siellä täällä. Nimikirjaimia, vuosilukuja, erilaisia listoja ja laskelmia. Pysähdyin yhden merkinnän kohdalle. Se oli raaputettu puukolla pääovien läheisyyteen ”År 1929, 3.7., Varlax, Henrik”. Kylmät väreet kulkivat selkäpiitääni. Tästä merkinnästä kaikki lähti. Sen löydettyäni yli kaksi vuotta sitten päätin, että aion tosissani yrittää saada Ladaniksi kutsutun vanhan ladon kuntoon. Olen aina arvostanut vanhoja rakennuksia ja historiaa ja raapustus kiehtoi mieli-kuvitustani. En tiedä kuka oli Henrik, enkä vieläkään ole varma onko vuosiluku 1922 vai 1929 mutta Varlax on tässä vieressä ja Henrik on jollain lailla liittynyt tämän ladon ensimmäisiin vuosiin. Vanhat kartat ja tämä puukolla tehty kirjotus ovat merkki siitä, että lato on kohta 100 vuotta seissyt täällä paikalla. Se on nähtyn sähkö- ja puhelinlinjojen rakentamisen, sotavuodet, vanhan postitalon mäen pällä, 80-luvulla talkoovoimin viereen rakennetun minigolf-radan, lukuisat kesäjuhlat ja lasten hiihtokilpailut. En varmanा antaisi sen rapistua.

Lähtötilanne syksyllä 2020. Tavaraa vuosikymmenten takaa.

Huhtikuussa 2021 raivasimme Ladanin seinän vierustoilta kasvustoa pois. Tina Weber, Katja ja Danne Söderholm talkolemassa.

Ladanhan on toiminut nuorisoseura Skärgårdens Vänner i Esbon tapahtumapaikkana 1970-luvulta asti, jolloin yhdistys alkoi vuokrata sitä Espoon kaupungilta. Pärekkatoremontti on tehty aiemmin kaksi kertaa SViEn toimesta ja viimeisimpien vuosien aikana muurahaiset olivat ehtineet pesiytyä vuotavan katon päälle laitetun pressun alle, minkä takia rakennusta ei ole voitu käyttää. Käyttöä on rajoittanut myös tilaan ahdettu valtava määrä vanhaa kirpputoritavaraa. Yhdistyksen mielestä tilassa olisi mahtavaa

järjestää alueen asukkaille kesäjoogaa, taidenäyttelyitä tai lavatansseja, mutta kaksi vuotta sitten ei ovesta meinannut mahtua edes sisälle. Projektin kesti yli kaksi vuotta. Otin Ladanin kunnostamisen vastuulleni syksyllä 2020, jolloin koronapandemia oli yllättäen antanut minulle lisää vapaa-aikaa. Tutkin Ladanilla tavaroita ja löysin vanhan paperin. Se oli anoppini sukulaisen veroilmoitus vuodelta 1932 ja tuo paperi kertoii hyvin lähtötilanteen: vanhaa tavaraa oli paljon ja monen vuosikymmenen takaa. Ensimmäiset kuukaudet menivätasioita selvitellessä: mitä tilassa on ja on ollut? Miksi uutta kattoa ei ole saatu tehtyä? Mitkä ovat vuokrasuhteet ja Espoon kaupungin intressi ladon kunnostukseen? Puhuin ihmisten kanssa ja etsin tietoja mahdollisista avustuksista. Täjusin suht pian taistlevani tuulimyllyjä vastaan, sillä Ladanin kattoremontti ei todellakaan mahtunut Espoon kaupungin prioriteettilistalle. Espoon kaupunginmuseota aihe kiinnosti, mutta sillä ei ollut auttamiseen taloudelliselta kantilta mahdollisuutta.

Tyhjennysmyyntipäivän ansiosta moni hyvä tavarat löysi uuden kodin.

Aloitin avustushakemusten kirjoittamisen ELY-keskuksen avustuksesta rakennusperinnön hoitoon. Avustusta ei normaalisti myönnetä vuokralaisen ominaisuudessa oleville yhdistyksille. Olin siis yllättynyt, kun saimme kuin saimmekin Uudenmaan ELY-keskukselta 5000 euron avustuksen, mikä tosin sitoi meidät käyttämään ladon alkuperäisen mukaisia rakennusmateriaaleja. Marraskuussa iskimme talveksi muurahaispesien kohdille isot rautakanget ja toivoimme niiden kylmettävän pesät talven aikana.

Tein ensimmäisen talven ja kevään aikana selvityksiä siitä, onko Museoviraston suosima päre todella ainoa mahdollinen katemateriaali heidän suojuissaan olevalle rakennukselle. Perinteinen kolmiorimahuopakatto olisi toisena vaihtoehtona mennyt museovirastolla vielä läpi, mutta olisi vaatinut isoja muutoksia katon rakenteisiin, jolloin rahaa tarvittaisiin vielä enemmän. Lisäksi olisimme mahdollisesti menettäneet saamamme avustuksen, mikä oli sidottu nimenomaan pärekaton uusimiseen. Museovirasto ei olisi hyväksynyt rakennukseen mitään muuta katemateriaalia kuin päreet tai perinteisen huovan.

Huhtikuussa 2021 raivasimme rakennuksen ympäristöstä kasvustoja ja aloimme tyhjentää sisätilaa tavaroista. Kuun loppupuolella avasin vapisevin käsin Aktiastiftelsenin sähköpostin, joka alkoi ”Vi har glädjen att meddela att Aktiastiftelsen i Esbo-Grankulla har beviljat er ett understöd om 20 000 euro...” En tiedä, mihin asti onnenhuutoni Suinosta kuului, mutta se oli täynnä iloa ja helpotusta.

Nyt alkoi tapahtua! Ensimmäistä kertaa tuntui, että meillä oli oikeasti mahdollisuudet saada rahat kasaan. Vaan paljon oli vielä tehtävänä.

Olimme saaneet latoa tyhjennettyä sen verran, että sinne pystyi edes kuvittelemaan ihmisiä käymään. Järjestimme Ladan tyhjennystalkoot. Kaikki SViElle ylimääräinen oli kaupan ja asiakas sai maksaa valitsemansa hinnan. Tienasimme tapahtumalla monta sataa euroa ja hakipa eräs pariskunta vielä jälkikäteenkin peräkärryllisen tavaraa mökilleen.

Syyskuussa sain tyhjennysavukseni ihanan suvisaaristolaisen naisnelikön, jotka kaikki tarjoutuivat apuun pyytämättä ja tapasivat Ladanilla tyhjennystalkoiden merkeissä useamman kerran. Talkoilo oli kuulemma heillekin mukavaa yhteisoloa, tulihan siinä samalla juteltua kuulumisia ja talkoot päätyivät usein Saaristokaupalle pitkään yhteiseen lounaaseen. Atte, Anissa, Camilla ja Mikaela – kiitos, olette kultaisia!

Loppusyksystä 2021 olimme epävarmassa tilanteessa. Rahaa oli kasassa avustuksien muodossa jo paljon, mutta se ei ihan vielä riittäisi uuteen pärekattoon, sillä SViE ei voisi laittaa kovin paljoa omaa rahaansa remonttiin. Talven aikana minulle iski pieni taisteluväsymys, mutta onneksi naapurini Kirsi ehdotti säännöllisin väliajoin siivouspäiviä, jolloin Ladan tyhjentyi kuitenkin päivä päivältä aina hieman. Tavarat ja Sortti-käyntien määrä tuntui toisinaan loppumattomalta.

Päreiden asennustyö alkoi heinäkuussa 2022

Puolet pärekatosta valmiina

Keväällalvella 2022 SViE päätti ottaa pienin riskin ja hyväksymme pärekattotarjouksen hyvältä vaikuttavalta Kaarac-nimiseltä yritykseltä. Toivoimme, että saamme puuttuvat tuhanneet eurot vielä jostain kasaan, ehkä löytäisimme vaikka vielä uuden avustuksen mitä hakea. Yhdistyksellä ei nimittäin periaatteessa tuota rahaa olisi ollut, mutta olimme yhtä mieltä siitä, että avustuksina saatuja rahoja olisi tässä vaiheessa täysin hullua palauttaa, kun olimme jo niin lähellä maalia.

Loppukevästä, kun lähestyvä pärekattoremontti tuntui ristiriitaisen kirvelevältä asialta (sen vihdoin kyllä tapahtuessa mutta ei sillä lailla kuten toivoin) otti pitkäaikainen Suvisaariston kesäasukas Krister Ahlström yllättäen minuun yhteyttä. Hän oli lukenut Sommarö-Seuran vuosikirjan kirjoitukseni Ladanin tilanteesta. Me emme tunteneet toisiamme entuudestaan, mutta hän kerto arvostavansa reipasta talkoohenkeä ja sitä, että yhdistys ajattelee kyläläisten yhteistä hyvää. Krister halusi maksaa kattoremontin puuttuvan summan. Kättelimme asian Ahlströmin kauniissa kesäkodissa pari päivää myöhemmin. Annettu avustus oli itselleni merkki siitä, että Ladanin kunnostus on koko kylälle tärkeää ja se ajatus auttoi jaksamaan projektin loppuun asti. Minä ja koko SViE olemme hurjan kiirollisia Kristerin kauniista teosta.

Kaaracin pärekattoporukka saapui Suvisaaristoon Hauhon Eteläisistä heinäkuun alussa. He toivat mukanaan omasta metsästä höylätty uudet kattopäreet ja hoitivat päreiden asennuksen, purkutyöt, rakennustelineet sekä katon räys-

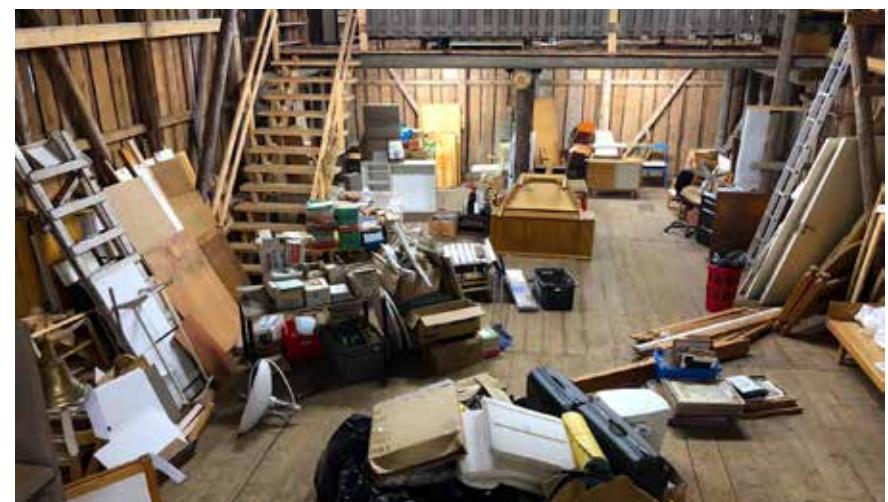
täiden ja ruoteiden uusimisen. SViElle jäi rakennusjätteiden siivous ja jätteistä huolehtiminen.

Työviikot olivat pääosin kauniita kesäpäiviä. Työnjohtaja Markku kertoi heidän istuneen moneen kertaan katolla katsellen tummia pilviä – jotka sitten kuitenkin aina kuitenkin lipuivat ohi. Miehet purkivat ensin vanhat päreet ja paikallisten ruodekorausten jälkeen alkoivat rakentaa uutta pärekattoa. Työ eteni ripeästi ja ammattimaisesti, ensimmäisen työviikon aikana valmistui katon sisäänkäyntipuoli ja toisella viikolla leikkipuiston puoli. Kattoruoteita ja räystäslautoja jouduttiin uusimaan, ne olivat paikoitellen erittäin huonossa kunnossa johtuen mm. liian lähellä latoa kasavista isoista puista sekä pressusta, jonka alla muurahaiset olivat ehtineet asua turhan pitkään. Katto valmistui päivän suunniteltua etuajassa, 15. heinäkuuta 2022.

SViE hoiti rakennusjätteiden siivoamisen heti työn valmistumisen jälkeen. Keräsimme kaikki vanhat, katolta tippuneet päreet sekä vanhat kattoruoteet ja räystäslaudat jätelavalle ja ne toimitettiin asianmukaisesti kierrätykseen. Pian katon valmistumisen jälkeen pidimme pienien kiitostilaisuuden projektissa auttaneiden kesken ja nostimme maljan Ladanin tuoreelle pärekatolle.

Syyskuussa teimme talkoovoimin vielä viimeisen ison urakan. Nostimme puujätelavalle loputkin vanhat, rikkinäiset huonekalut ja veimme Sortti-asemalle viimeisetkin metallirodot. Kaikki seinät, lattia ja katto (siltä osin mihin yletyimme) harjattiin vuosien pölystä. Ladan imuroitiin kauttaaltaan ja tilan paloturvalisuitta parannettiin sammutusvälinein ja hätäuloskäytäkylein. Kahden vuoden tyhjentämisen ja siivouksen jälkeen keskilattialla oli enää yksi jätesäkki. Se tuntui uskomattomalta. Olen ylpeä siitä, että kierrätimme tavaran niin hyvin kuin mahdollista, se oli itselleni tärkeää. Kaikki vähänkään hyväkuntoinen tavarapääsi vielä käyttöön myyjäisten, Kierrätyskeskuksen ja Ukrainan pakolaisille tarkoitettun avustuspisteen kautta.

Viimeiset tavarat lähtivät kierrätykseen juuri ennen syysjublia

Sitten olikin onnellisesti koristelun vuoro, sillä lokakuun 1. päivänä juhlisimme kyläläisten kanssa Ladanin uutta elämää syysjuhilla. Saaristokauppa oli tehnyt juhlaväelle hyvät ruoat ja istuimme iltaa Ladanin uuden katon alla pitkään yöön. Oli suuri ilo saada järjestää Ladanilla pitkästä aikaa ohjelmaa. Tapahtumalle taisi olla tilausta, sillä kaikki halukkaat eivät edes mahtuneet mukaan. Lupaamme, että tämä ei jäänyt Ladanin viimeiseksi tapahtumaksi.

Syysjuhlia edeltävänä iltana, kun pöydät oli aseteltu ja juhlavalot paloivat, istahdin yksinäni Ladanin vankioille rappusille ja katselin ympärilleni. Tila oli niin uskomattoman kaunis! Pari ylimääräistä lautaa jäi vielä ulkoseiniin, ulkovuoraus pitäisi maalata ja kaupunkikaan ei vielä ollut päässyt kaatamaan liian lähellä seiniä ja kattoa kasvavia puita. Mutta nyt Ladan on taas käytössä. Se kestää taas tuulet ja tuiskut, se hengittää. Merkinnät Ladan seinillä näkyvät taas ja kertovat meille Suinon historiaa vuosien takaa. Olisikohan Henrik ikinä uskonut!

Lämpimät kiitokseni ihan joka ikitelle projektissa jollain tapaa auttaneelle.

Syysjuhlat lokakuussa 2022, uuden katon alla. Kuva: Patrick Blom

"Ainahan sitä yrittää tehdä fiksuja valintoja ja päätöksiä – kotona ja töissä."

LähiTapiolassa sijoitamme varasi kuten omamme – vastuullisesti tässä alati muuttuvassa maailmassa
lahitapiola.fi

Jari
Asiakkuusjohtaja
LähiTapiola Varainhoito Oy

Vastuulliset sijoittamisen palvelut LähiTapiolasta: LähiTapiola Varainhoito Oy tarjoaa omaisuudenhoitoa, sijoitusneuvontaa ja toimeksiantojen välittämistä. Sijoitusvakuutukset tarjoaa LähiTapiola Keskinäinen Henkilövakuutusyhtiö. LähiTapiolan rahastoja hallinnoidaan Seligson & Co Rahastoyhtiö Oy:ssä ja LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy:ssä.

Pentala-Herrö sällskapets verksamhet 2022

Årsmötet

Föreningens årsmöte hölls den 30.7.2022 i Lilla Villan på Skärgårdsmuséets område. Under årsmötet återvaldes Henrik Damström som ordförande för perioden 2022-2023.

För perioden 2022-2024 återvaldes följande styrelsemedlemmar som var i tur att avgå: Erik Törnroos (Halsholmen), Hans Köhler (Pentala) och Stefan Gordin (Pentala). Övriga styrelsemedlemmar är Calle Lindgren (Pentala), Kristian Honkanen (Pentala) och Kira Haapanen (Lill-Pentala).

Ekonomi

Föreningens ekonomi konstaterades vara god. Årsmötet beslöt dock att en frivillig medlemsavgift kan inbetalas på föreningens bankkonto.

Musik på Pentala

Fredagen den 5.8.2022 ordnades en tillställning med livemusik delvis av lokala förmågor, på Paven. Ensemblen Tom Karlemo and Making Movies uppträdde och kvällens tema var 50-talets rock'n roll. Gruppen bestod av Tom Karlemo, sång och gitarr, Ingolf Backman, bas, samt Ville Keränen på trummor. Musiken omfattade en bred repertoar och publiken i den fullsatta paviljongen var entusiastisk.

Övrigt

Representanter för Pentala-Herrö sällskapet är styrelsemedlemmar i Sommarö-Sällskapets och Oy Byviken Ab:s styrelser.

*Henrik Damström
styrelseordförande*

PENTALA SOI

MUSIK PÅ
PENTALA

6.7 ~ ~

Mikko Jalavisto

Bland dokumenten hittades Musik på Pentalas originallogo från året -95 eller -96, ritad av bildkonstnären Mikko Jalavisto. Jalavisto bor fortfarande året runt på Lilla Pentala med sin fru Marja-Leena, bönorna och geten Lillemor. De har också varit aktiva i Pentala-Herrö sällskapet och Sommarö-Sällskapet sedan 90-talet.

Kommentar:

Pentala -Herrösällskapet fyller 40 år nu under sommaren 2023 och undertecknad har arkiverat merparten av föreningens dokument, efter min far Peter Lindgren hos Esbo Stadsmuseum. Dokumenten fördes till museets arkiv redan år 2018.

Jag fortsatte försiktigt att sortera och forska i pappren på mueets arkiv i februari 2020, men vi blev ju alla avbrytna av pandemin. Arbetet har ytterst stillsamt och sporadiskt fortsatts under våren 2022. Min plan är att forska i pappren och att i nästa årsbok publicera en liten historik om Pentala-Herrö sällskapets 40 åriga historia. Detta säger jag nu högt i hopp om att försöka tämja prokrastinering och lättja. Om du har en bild eller en anekdot med anknytning till Pentala-Herrö sällskapet historia, kan du gärna vara i kontakt.

Calle Lindgren

Sommarö Marthaförening fyllde 75 år

Anne-Marie Blom

Sommarö Marthaförening, som år 2022 fyllde 75 år, hör till Sommaröarnas äldsta föreningar. Vårt medlemsantal är för närvarande 45 varav ca 20 är aktiva.

Som exempel på program kan vi nämna att vi varje termin besöker någon konstutställning med egen guide. Vi har också haft många fina föreläsare på Vikingaborg, bland andra fil. dr. Ulla Tillander-Godenhjelm, som berättat om konstnärerna hos Fabergé och juvelarfamiljen Tillanders öden och äventyr.

Fil. mag. Anna-Lena Bengelsdorff som bedriver boskapsskötsel och ekologiskt jordbruk på Kila gård i Raseborg har kåserat om sina djur och livet på gården. Vidare har vi haft Finn Eriksson (gammal Sommaröbo), som berättat om Sommarös historia och dokumentärfilmaren John Webster, som talade om sin film Happy Worker.

I december 2022 har vi julfest på Vikingaborg. De senaste åren har vi haft musik då Ecoro-kören framfört vackra julånger.

På våren brukar vi fara med en Tylilä-buss på utfärd i Nyland. Våren 2022 åkte vi till Fiskars och KWM-keramikmuseet hemma hos Karin Widnäs. Själva byggnaden var en verklig sevärdhet. Lunchen intogs på Fiskars värdshus och på hemvägen gjorde vi en avstickare till Blomsterlandet där vi kunde köpa underbara blommor direkt från växthuset. Sedan stannade vi ännu på Lill-Beds gård där vi kunde köpa hembakat bröd. Som avslutning bjöd vår ordförande på traditionellt vis på skumvin i bussen.

Vi har under åren haft många olika hjälpprojekt. Här kan vi nämna barnhemsbarn i Baltikum genom Nada Hope och Kalle Augustsson, som kört ut förmödenheter till dessa länder. Vi har också hjälpt afganska flyktingfamiljer i Finland. I år har vi naturligtvis understött Ukraina genom donationer till Röda Korset. Vår ordförande Susanne Hägerström-Liljestrand har stickat ca 100 små Ukrainaflaggor vilka har sålts slut i Skärgårdsbutiken för 10€/st. Dessutom har vi haft skilda insamlingar i samband med våra möten.

Vi tycker att vår förening är både modern och jämställd eftersom vi till alla våra evenemang, föreläsningar och museibesök kan ta med våra ”martyrer”, d.v.s. män. Eftersom detta är mycket populärt består deltagarna oftast av både kvinnor och män.

Hösten 2022 har vi även besökt Sommarö FBK och fått mycket nyttig information om brandsäkerheten i hemmet. Alla hade även möjlighet att själv använda en brandsläckare i övningssyfte.

Martorna på besök i keramikmuseet i Fiskars sommaren 2022. På bilden från vänster till höger Ann Charlotte Rydgren, Anne-Marie Blom, Ulla Nyman, Barbro Kock, Karin Widnäs, Assi Weber, Susanna Hägerström-Liljeström m.fl. Foto Britt-Marie Söderström

Vi hoppas att vi fortfarande skall få många nya medlemmar som kan dela en trevlig social samvaro på nära håll med oss. Vi tar naturligtvis också emot medlemmar som kan komma med och få ”språkbad” på svenska. Om du är intresserad ta gärna kontakt med Anne-Marie Blom tel. 040-5126942 eller vår sekreterare britt-marie.soderstrom@kolumbus.fi.

Sommarö-Seura ry

Sommarö-Sällskapet rf

Sommarö-Seura ry
Sommarö-Sällskapet rf

Pöytäkirja **3/2022**
Protokoll **3/2022**

Vuosikokous 27.3.2022 klo.17.00 Vikingaborgissa sekä Teamsissä
Årsmöte den 27.3.2022 kl.17.00 på Vikingaborg och via Teams

Läsnä Vikingaborgissa 17 jäsentä ja 8 jäsentä osallistui Teamsin kautta (nimiluettelo liitteenä).

Närvarande på Vikingaborg var 17 medlemmar och via Teams deltog 8 (namnförteckning bifogas).

12§/1 Seuran puheenjohtaja Seppo Savolainen avasi kokouksen klo 17.00.
Sällskapets ordförande Seppo Savolainen öppnade mötet kl. 17.00.

12§/2 Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin John Lindahl ja sihteeriksi Kim Lindberg.
Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Hans Köhler ja Niclas Jansson.

Till mötesordförande valdes John Lindahl och till sekreterare Kim Lindberg.
Till protokolljusterare och rösträknare valdes Hans Köhler ja Niclas Jansson.

12§/3 Vuosikokous todettiin laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvallaiseksi. Viime vuoden vuosikokouksessa 18.4.2021 päättiin, että kutsuna toimivat ilmoitus Hufvudstadsbladetissa (13.3.2022) ja Länsiväylässä (19.3.2022), seuran www-sivuilla ja facebooksivuilla, facebookryhmässä "Vain Suvisaaristo-jutut" sekä ilmoitus Saaristokaupassa. Vuosikokouksen esityslista oli nähtäväänä seuran www-sivuilla.
Ensi vuonna noudatetaan samaa menettelyä.

Årsmötet konstaterades lagenligt sammankallat och beslutfört. På förra årets årsmöte den 18.4.2021 beslut man att kallelse till årsmötet sker med en annons i Hufvudstadsbladet (13.3.2022) och i Länsiväylä (19.3.2022), på sällskapets www-sidor och facebooksidor, i facebookgruppen "Hänt på Sommaröarna" samt med ett anslag i Skärgårdsbutiken. Föredragningslistan för årsmötet fanns till påseende på sällskapets www-sidor. Nästa år följer vi samma förfarelsesätt.

12§/4 Käsittellään § 12 määrättyt asiat
Behandlas de i 12 § stadgade ärendena

Kokouksen työjärjestys hyväksyttiin / Mötets arbetsordning godkändes.

12§/5 Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esittäminen sekä toiminnantarkastajien lausunto

Kim Lindberg kertoi tilinpäätöksestä, joka oli 7 139,78 € ylijäämäinen.
Kim Lindberg esitti toiminnantarkastajien lausunnon suomeksi, lausunto vahvistettiin.

Seppo Savolainen esitti vuoden 2021 toimintakertomuksen joka hyväksyttiin ilman huomautuksia.

Presentation av bokslutet och verksamhetsberättelsen samt verksamhetsgranskarnas utlåtande

Kim Lindberg berättade om bokslutet som hade ett överskott på 7 139,78 €.
Kim Lindberg visade upp verksamhetsgranskarnas utlåtande på finska, utlåtandet fastställdes.

Seppo Savolainen läste upp verksamhetsberättelsen från 2021, den godkändes utan anmärkningar.

12§/6 Vahvistettiin tilinpäätös ja myönnettiin hallitukselle vastuuvalpaus.
Bokslutet fastställdes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

12§/7 Toimintasuunnitelma, talousarvio, liittymis- ja jäsenmaksut vuodelle 2022

Seppo Savolainen luki ääneen toimintasuunnitelman jonka painopisteet edelleenkin ovat kaavoitus- ja ympäristöasioissa, kevyenliikenteenväylän jatko-osan rakentamisessa sekä vuoden 2022 vuosikirjan julkaisemisessa. Lisäksi panostamme tiedottamiseen ja someen sekä jäsenten sähköpostiosoitteiden keräämiseen.

Kim Lindberg kertoi talousarviosta joka on 6250,00€ alijäämäinen. Anni Simola kerto seuran ympäristöryhmän projekteista, Marcus Ahlman kaavoitusasioista ja Carl Lindgren vuosikirjasta.
Hallitus esitti jäsenmaksuksi 35 € varsinaisesta jäsenestä ja 10 € saman ruokakunnan seuraavista. Esitys hyväksyttiin.

Hyväksyttiin talousarvio.

Verksamhetsplanen, budgeten, inskrivnings- och medlemsavgifterna för år 2022

Seppo Savolainen läste upp verksamhetsplanen vars tyngdpunkter för år 2022 fortfarande ligger på plane- och miljöarbetet, lätttrafikledens fortsättningsdel samt utgivandet av årsboken. Därtill läggs tonvikt på informationsverksamheten och sociala medier samtidigt som vi fortsätter att samla in medlemmarnas e-postadresser.

Kim Lindberg informerade om budgeten som har ett underskott på 6250,00 €. Anni Simola informerade om miljögruppens projekt, Marcus Ahlman om planearbeten och Carl Lindgren om årsboken.

Styrelsen föreslog som medlemsavgift för ordinarie medlemmar 35 € och för samma matlags övriga medlemmar fortsättningsvis 10 €. Förslaget godkändes.

Budgeten godkändes.

12§/8 Puheenjohtajan ja hallituksen jäsenten valinta

Hallituksen nykyinen puheenjohtaja Seppo Savolainen on käytettäväissä uudelleenvalintaan. Hallituksen ehdotus puheenjohtajaksi on Seppo Savolainen.

Erosvuorossa jäsenistä ovat Hans Köhler, Jon Eriksson, Anni Simola, Aarni Kuorikoski, John Lindahl ja Robert Castrén.

Kariitta Korpela ilmoitti lopettavansa hallituksessa kesken mandaattiaan henkilökohtaisista syistä. Petrus Lindqvist ilmoitti lopettavansa hallituksessa kesken mandaattiaan ja hänen tilalle esitettiin Eeva Lindqvistia.

Robert Castrén ei asetu uudelleen valintaan. Kaikki muut erosvuorossa olevat hallituksen jäsenet ovat halukkaita jatkamaan.

Hallituksella oli ehdokas eronneiden tilalle; Thomas Castrén.

Hallituksen uudet jäsenet esittäytyivät Teamsissä.

Val av ordförande och styrelsemedlemmar

Styrelsens nuvarande ordförande Seppo Savolainen står till förfogande för återval. Styrelsens förslag till ordförande är Seppo Savolainen.

Medlemmar i tur att avgå är Hans Köhler, Jon Eriksson, Anni Simola, Aarni Kuorikoski, John Lindahl och Robert Castrén.

Karitta Korpela meddelade att hon slutar mitt under sin mandatperiod pga personliga skäl. Petrus Lindqvist meddelade att han slutar mitt under sin mandatperiod och Eeva Lindqvist föreslogs istället för honom.

Robert Castrén ställer inte upp för omval. Alla de övriga styrelsemedlemmarna som står i tur att avgå är villiga att fortsätta.

Styrelsen hade ett förslag till styrelsemedlem i stället för de som avgår; Thomas Castrén.

Hallituksen jäsenet / styrelsens sammansättning

Seppo Savolainen	Skatan	puh.joht./ordf.
Henrik Damstén	Skatan	
Kim Lindberg	Suinonmäki /Svinöbacken	
Jon Eriksson	Ramsö	uud.val/omval
Hans Köhler	Pentalta	uud.val/omval
Anni Simola	Pieni Lehtisaari /Lilla Lövö	uud.val/omval
Aarni Kuorikoski	Skatan	uud.val/omval
John Lindahl	Bergö	uud.val/omval
Marcus Ahlman	Sököudd	
Eeva Lindqvist	Skatan	uusi / nyval
Sami Lahtinen	Skataholmem	
Thomas Castrén	Stora Bodö	uusi / nyval

12§/9 Toiminnantarkastajien valinta / Val av verksamhetsgranskare

Toiminnantarkastajiksi valittiin Niclas Jansson ja Ira Tilander. Varatoiminnantarkastajiksi valittiin Dorrit Tverin-Långström ja Susanna Winqvist. Valinnat tehtiin yksimielisesti.

Till verksamhetsgranskare valdes Niclas Jansson och Ira Tilander. Till verksamhets-granskarnas suppleanter valdes Dorrit Tverin-Långström och Susanna Winqvist. Valen var enhälliga.

Niclas Jansson tiedusteli eri kaavojen tilannetta Suvisaariston osalta johon Kaavatyöryhmän pj Marcus Ahlman vastasi seuraavasti.

Saariston osayleiskaava:

Kaavaryhmä työskentelee saaristokaavan viemiseksi eteenpäin. Suunnitelma on ollut pysähdyksissä vuodesta 2016, eikä Espoon kaupunki ole resurssien puuttueen vuoksi vienyt asiaa eteenpäin. Helsinki on tehnyt itäiselle saaristolle vastaavan kaavan, joka voisi toimia referenssinä täällä tehtävälle työlle.

Bergö:

Helsingin hallinto-oikeuden päätös kaavan kumoamisesta jäi voimaan, koska korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt Espoon kaupungille valitusoikeutta. Ely-keskuksen näkemys, että laajennettua vakituista asumista ei voi tehdä osayleiskaavan kautta, kaatoi suunnitelman.

Bodö:

Bodössä on ollut kaksi polkua, vakuutiset asunnot ja vapaa-ajan asunnot ilman kiinteää yhteyttä, joista suunnittelutyötä tehdään nyt vain vapaa-ajan asunnoille. Suunnitelma etenee osayleiskaavana joka on mahdollista kun kyseessä on vain vapaa-ajan asunnot. Suunnittelutyö on aktiivista ja odottaa Ely-keskuksen lausuntoa

Niclas Jansson frågade kort om situationen gällande de olika planerna på Sommarö och planegruppens ordf Marcus Ahlman svarade enl. följande.

Skärgårdsplanen:

Planegruppens arbetar för att skärgårdsplanen går vidare. Planen har legat stilla sedan 2016 och Esbo stad har pga av resursbrist inte fört saken vidare. Helsingfors har gjort en motsvarande plan för den östra skärgården vilken kunde ligga som referens för arbetet här.

Bergö:

Helsingfors Förvaltningsdomstols beslut om att kulla planen förblev i kraft då Högsta förvaltningsdomstolen inte gav besvärsrätt för Esbo stad. NTM centralens åsikt om att utökat fast boende inte kan göras genom delgeneralplanen fällde den.

Bodö:

Bodö har haft två spår, fast boende samt fritidsboende utan fast förbindelse, varav planarbetet nu görs med endast fritidsboende. Planen framskriden som delgeneralplan vilket är möjligt när det är enbart fritidsboende. Planearbetet är aktivt och inväntar NTM-centralens utlåtande

Seppo Savolainen kiitti eroavia jäseniä. Robert Castrén on toiminut hallituksen jäsenenä yli 20 vuotta.

Carl Lindgren tiedotti, että häneen voi olla yhteydessä, kun haluaa kirjoittaa vuosikirjaan.

Kim Lindberg muistutti, että seuran kaislaleikkuri on vuokrattavissa Folke Rosengårdilta.

Seppo Savolainen tackade de avgående medlemmarna. Robert Castrén har varit medlem i styrelsen i över 20 år.

Carl Lindgren meddelade att man kan kontakta honom om man vill skriva i årsboken.

Kim Lindberg påminde om att sällskapets vassklippare kan hyras av Folke Rosengård.

12§/11 Kokous päättyi klo 17.47

Mötet avslutades kl 17.47

Pyyynnöstä / Enligt uppdrag

Kim Lindberg (siht./sekr.)

Pöytäkirjantarkastajat / Protokolljusterare

Hans Köhler Niclas Jansson

Sommarö-Seura ry:n toimintakertomus vuodelta 2021

Sommarö-Seura ry:n 49 toimintavuosi oli poikkeava, koska pandemian takia kokouset ja toiminta tehtiin etänä.. Hallitus on kokoontunut 5 kertaa virtuaalisesti. Vuosikokouksessa 18.4.2021 valittiin puheenjohtajaksi Seppo Savolainen

Skatanniityt veneiden talvisäilytsalue

Sommarö-Seura on alueen asukkaiden tukemana asettunut vastustamaan Skatanniityn kaavoitusta veneiden talvisäilytsalueeksi. Espoon kaupunginhallitus teki valmistelukehotuksen Skatanniityn kaavoittamiseksi pientaloalueeksi. Sommarö Seura esittää, että Skatanniityt tulisi kehittää asuinalueena. Sommarö-Seura lausui, että veneiden talvisäilytys ei ole yhteen sovitettavissa alueen muun käytön kanssa siitä aiheuttavien ympäristö- ja liikennehaittojen takia.

Suvisaariston vesien laadun parantamishanke

Sommarö-Seuralle myönnettiin ELY:n avustus Suvisaariston vesien parantamishankkeelle. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 25 000€, josta omarahoitusosuus on 6 250€. Hankeen tavoitteena oli selvittää vesialueiden kuntoa ja selvittää millä menetelmin vesien laatua voidaan tulevaisuudessa parantaa.

Bredvikenin niitto

Sommarö-Seura on tukemassa Bredvikenin asukkaiden niitohanketta. Bredvikenin vesikasvusto on päässyt villiintymään (erityisesti ongelmana on Tähkä-Ärvia), joka haittaa alueen veden kiertoa ja virkistyskäyttöä.

Vuosikirja

Vuoden 2019 osalta Seuran vuosikirjan julkaisussa pidettiin välivuosi. Sommarö-Seuran hallitus totesi, että vuosikirja on tärkeä alueen historian ja tapahtumien tallentamisessa. Hallitus päätti nimetä vuosikirjalle päätoimittajan - Carl Lindgrenin, jotta vuosikirjan perinnettä voidaan jatkaa.

Seuran vuosikokous pidettiin Vikingaborgissa 18.4.2021.

Vuosikokouksessa päättiin pitää vuoden 2021 jäsenmaksun 35 euroon ensimmäiseltä perheen-jäseneltä ja 10 euroa seuraavista.

Hallitukseen on toimintavuonna 2021 kuuluneet seuraavat henkilöt:

Sami Lahtinen, Anni Simola, Aarni Kuorikoski, Petrus Lindqvist, Jon Eriksson , Robert Castrén, Hans Köhler, Henrik Damstén, Kariitta Korpela, John Lindahl, Kim Lindberg, Marcus Ahlman ja Seppo Savolainen.

Toiminnantarkastajiksi valittiin Ira Tilander ja Niclas Jansson ja varatoiminnantarkastajiksi Susanna Winqvist ja Dorrit Tverin-Långström.

Hallitus kiittää kaikkia Suvisaariston asukkaita aktiivisesta toimintaan osallisuudesta.

Sommarö - Seura ry, hallitus Sommarö Seura ry / Sommarö-Sällskapet rf

Sommarö-Seura ry:n toimintasuunnitelma vuodelle 2022

Keskeiset vuoden 2022 toimintakohteet ovat edelleenkin kaavoitus, tiedottaminen ja ympäristöasiat vuosikirjan tuottaminen myös vuodelle 2022.

Kaavoitus

Seuran hallitus seuraa aktiivisesti käynnistysvaiheessa olevaa Skatanniityn kaavoitusta pientaloalueeksi. Marus Alhmanin koordinoima kaavaryhmä seuraa tiilannetta ja tapaa säännöllisesti viranomaisia.

Muut asiat

Sommarö-Seura haluaa edistää pyörätieyhteyksien laajentamista suvisaaristossa. Vuoden 2021 lopussa valmistui Bergöseen Linturni. Olisi luontevaa jatkaa nykyistä pyörätietä vähintäänkin lintutornille asti.

Ympäristöryhmä

Vuoden 2022 aikana käynnistetty Suvisaariston vesistön laadun kehittämishanketta koordinoi Anni Simola ympäristöryhmän jäsenten kanssa. Hankkeen ulkopuolisena asiantuntijana toimii Ramboll. Hankesta järjestetään infotilaisuus 20.4.2022. Rambolin asiantuntijaryhmä tekee tutkimuksia Suvisaariston alueella 2022 kevään ja kesän aikana.

Sommarö-Seura on tukemassa Bredvikenin asukkaiden aloitetta Bredvikenin niitohanketta. Bredvikenin vesikasvusto on villiintynyt (erityisesti tähkä-ärvia), joka haittaa alueen veden kiertoa ja virkistyskäyttöä. Niihankke on suunniteltu toteutettavaksi uudella menetelmällä, josta kerätään kokemuksia. tähkä-ärvian leviämisen haittojen ehkäiseminen voi tulla ajankohtaiseksi useilla muillakin alueilla Suvisaaristossa.

Vuosikirja

Tavoitteena on julkaisuta vuosikirja myös 2022. Carl Lindgren jatkaa päätoitoimittajana.

Sommarö-Seura ry, hallitus

Sommarö-Seuran hallituksen kokoonpano 2022

Sommarö-Sällskapets styrelses sammansättning 2022

SEppo SAVOLAINEN	AARNI KUORIKOSKI	Kaislaleikkuri vassklippningsmaskinen
Puheenjohtaja / Ordförande	Skatan	Folke Rosengård
Skatan	040 525 4515	040 802 1956
040 744 5510	aarni.kuorikoski@icloud.com	
seppo.savolainen@megatuuli.fi		
HENRIK DAMSTEN	JOHN LINDAHL	
Varapuheenjohtaja	Bergö	Kaavatyöryhmään kuuluvat
/ Vice ordförande	040 503 6761	Ingår i planearbetsgruppen
Skatan	john.lindahl@topix.fi	
040 538 7017		Marcus Ahlman, (puh.joht./ordför.), Thomas Castrén, Jon Eriksson, Seppo Savolainen, Aarni Kuorikoski ja/och John Lindahl
henrik.damsten@gmail.com	SAMI LAHTINEN	Ulkopuolista apua pyydetään tarvittaessa / experthjälp inkallas vid behov.
KIM LINDBERG	Skataholmen	Kevyen liikenteen väylä kuuluu työryhmän tehtäviin / Lättrafikleden ingår i planearbetsgruppens uppdrag.
Sihteeri / Sekreterare	040 554 3160	
Svinö	sami.lahtinen@iki.fi	Ympäristötöryhmään kuuluvat
040 594 1517	EEVA LINDQVIST	Ingår i miljöarbetsgruppen
kclindberg@gmail.com	Skatan	Anni Simola (puh.joht / ordför.), Henrik Damstén, Eeva Lindqvist ja/ och Sami Lahtinen.
HANS KÖHLER	040 667 699	Ulkopuolista apua pyydetään tarvittaessa / utomstående experthjälp inkallas vid behov.
Sököudd / Pentala	eева.lindqvist@outlook.com	
040 554 3591	MARCUS AHLMAN	Tiedotamisen ja sosiaalisen median työryhmään kuuluvat
hans.köhler@elisanet.fi	Sököudd	Ingår i arbetsgruppen för information och den sociala median / SOME
ANNI SIMOLA	THOMAS CASTRÉN	
Rahastonhoitaja / Skattmästare	Stora Bodö	Kim Lindberg, Sami Lahtinen ja/
Lilla Lövö	040 738 6494	och Hans Köhler.
040 512 2338	thomas.castren@gmail.com	
anni.simol@gmail.com		
JON ERIKSSON		
Jäsenrekisteri / Medlemsregister		
Ramsö		
050 572 0858		
jon.eriksson@utolook.com		

Palveluhakemisto Servicekatalog

Rakentaminen

J-V LAMMI OY

Hyvää multaa, kivistuhkaa, leikkihiiekkaa, sepeliä, soraja hiekkalajikkeita, kuorta, seulottua luonnonkiveä, toimitukset myös pienissä erissä pienellä autolla.

p. 0500 450 420

www.jvlammi.fi

BYGGARBETE Ö-PARTNERS OY AB

Simon Winqvist 040 750 6003

Micke Enoksson 0500 749 63

Sähköasennukset

BERGÖN SÄHKÖ OY

Juuse Nurmilaakso 040 588 0189

**Kaislaleikkuria
vuokrataan!**

**Vassklippare
uthyrs!**

Sommarö-Seura vuokraa kaislaleikkurin mallia Doroklippen 3070. Leikkurin vuokrausta hoitaa Folke Rosengård (040 802 1956). Muista siivota jälkesi.

Vuokraus 50,00/vuorokausi.

Sommarö-Seura hyr ut en vassklippare av märket Doroklippen 3070. Du kan hyra klipparen av Folke Rosengård (040 802 1956). Kom ihåg att städa efter dig.

Hyran är 50,00/dygn.

Flytbryggor samt tillbehör. Service och strandbyggnationer i västra delen av Nyland.

SEABERGS
BRYGGLÖSNINGAR - LAITURIRATKAISUT

SEABERGS AB /Alexander Sjöberg
Sommarvägen 23, 02380 Esbo
tel. 0407204174 / e-post: info@seabergs.fi
www.seabergs.fi

KOTI LKV

Harkitsetko talon tai tontin myyntiä?

Olen suvisaaristolainen alan ammattilainen,
takana satoja talo- ja tonttikaupoja.

Kutsu minut maksuttomalle arviokäynnille!

MARTTI PITKÄNEN
Kiinteistövälittäjä LKV, rakennusmestari
martti.pitkanen@kotilkv.fi | 0400 809 503

Yli 30 vuoden kokemus talo- ja tonttikaupoista

Helsingin KOTI LKV Oy • Piispansilta 9 A 02230 Espoo, ISO OMENA

Yläkartanontie 28
02360 ESPOO
p. 09 – 801 6133
www.soukanapteekki.fi

Avoinna ma-pe 8.00-19.00
la 9.00-15.00
Su ja arkipyhä suljettu

HYVÄÄ MULTAA

- Kivistuhkaa • Leikkihiekkaa • Sepeliä • Sora- ja hiekkalajikkeita • Kuorta
- Seulottua luonnonkiveä • Toimitukset myös pienissä erissä pienellä autolla

Puh: 0500-450420

J-V LAMMI OY
www.jvlammi.fi

PATROS ♥ SOMMARÖARNA

Vinnare av smaktest
för äkta fetaost
Glorian ruoka & viini
★★★★★

AIKOINAAN NIIN KESÄINEN, NYKYJÄÄN YMPÄRIVUOTINEN 😊

Följ @patros_finland på Instagram och @chefwallin på Tiktok för goda recept.

Ahlman
Arkkitehdit
Arkitekter

Kalevankatu 18
00100 Helsinki, Finland
www.ahlmanark.fi
ark@ahlmanark.fi

Arkkitehtuuria sekä
mantereella että saaristossa

TYYTYVÄISTEN
VENEIDEN KOTI
NÖJDA BÅTARS HEM

Telakkatie Slipvägen 5,
10900 Hanko/Hangö

Huviveneiden talvisäilytys lämpimässä
ja kylmässä hallissa.

Kaikki vaativan veneilijän huoltopalvelut
samana katon alta.

Vinterförvaring av båtar i en varm och kall hall.

Alla underhållstjänster för krävande
båtägare under ett tak.

**VOLVO
PENTA**

Targa
SERVICE
PARTNER

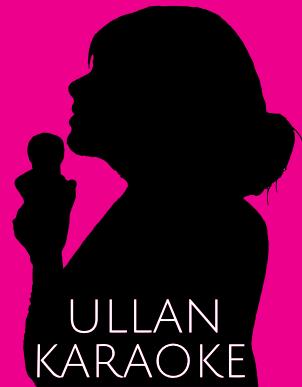
010 583 3760
www.hby.fi
info@hby.fi

KARAOKE * JUONNOT
KISAT JA LEIKIT
TANSSIMUSIikit TAUSTOILLA

Soita ja tilaa!

044 590 2434

ulla.kohler18@gmail.com

Rakennus- ja konsulttoimisto
Byggnads- och konsultbyrå

SÄVASUND BYGGTJÄNST

TIMO MATOMAA
rkm, ri, lkv
Gsm + 358 50 500 2001
timo.matomaa@kolumbus.fi

Svartholmantie 3
02380 ESPOO
Suomi/Finland

- Pää- ja rakennesuunnittelu
- Projektinjohtoa ja rakennuttamista
- Valvontaa
- Arviointa ja katselmuksia
- Rakennuslain mukaisia lupia
- Hallinnanjakosopimuksia
- Kuntotarkastuksia
- Rakennusoljekeusselvityksiä
- Kiinteistövälitystä
- Huvud- och konstruktionsplanering
- Projektledning o. byggherreuppdrag
- Övervakning
- Värderingar och granskningar
- Tillstånd av olika slag (bygglag)
- Avtal gällande besittningsrätt
- Konditionsgranskningar
- Byggnadsrättsutredningar
- Fastighetsförmedling

TILAA

*– KUN HALUAT HYVÄÄ
LINJA-AUTOPALVELUA*
HYLJEKUJA 6, 02270 ESPOO
PUH. (09) 888 1269, (09) 888 1312
FAX (09) 888 1179
tilausajot@tyllila.com
www.tyllila.com

Miksi veneen pitää päästää hotelliin?

Erikoistumisen edut. Me tunnemme modernit moottoriveneet ja osaamme käsitellä niitä tehokkaasti. Niinpä voimme tarjota ainutlaatuiset palvelut järkevillä hinnoilla.

Talveksi lämpimään. Valtavat hallit, viisi hyllykerrosta ja työskentelyyn varattu suuri keskilattia mahdollistavat sujuvan huolto-toiminnan läpi talven.

Vene lähtövalmiina. Hyllyistä on lyhyt trukkimatka omaan huoltosatamaamme. Tule ja mene, kun haluat.

Moottorien merkkihuollot. Suorituskyvyn ylläpito vaatii merkkikohtaisen huoltoohjelman tarkkaa seuraamista sekä perinteistä huolto-osaamista.

Vastuullisinta säilytystä. Hallit lämmitetään maalämmöllä ja niissä on sprinkler-palonsuojausjärjestelmä. Keräämme ja puhdistamme pesuvedet – ei myrkkyä mereen!

Ja elämä on helpoo. Veneesi on turvassa ja siitä pidetään huolta. Sinä voit keskittyä kesällä veneilyyn ja talvella vaikka retkiluisteluun Moisöfjärdenillä.

Syksystä
2023 vene-
kokomme
kasvaa

venehotelli
INKOO